

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

**Španělsko - český slovník amerikanismů: písmena ch - co
(DA)**

**Spanish - Czech dictionary of americanisms: letters ch - co
(DA)**

Magisterská diplomová práce

Bc. Ema Skrášková

Studijní obor: Anglická filologie a Španělská filologie

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne

Ema Skrášková

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. Jiřímu Černému za cenné rady a čas, který mi věnoval během konzultací. Velké díky patří i mým rodičům za jejich podporu během celého mého studia.

Índice

1. Introducción.....	5
2. El diccionario español – checo de americanismos.....	6
2.1. Estructura de las entradas.....	6
2.2. Lista de abreviaturas	6
2.3. Traducción.....	9
3. Comentario de la traducción	46
4. Conclusión.....	54
5. Bibliografía.....	55
6. Anotación	56

1. Introducción

El objetivo de este trabajo de fin de carrera es crear una parte de entradas para el Diccionario español-checo de americanismos editado por prof. Jiří Černý que se piensa publicar en 2017. En concreto, se trata de las entradas que empiezan con letras ch – co y que son tomadas del *Diccionario de americanismos*¹. En cuanto a la metodología, se aprovecha el vocabulario reunido en el diccionario mencionado que es monolingüe y éste se traduce al checo, o sea, se buscan equivalentes lo más correspondientes posible a cada lema.

En la primera parte de la tesina se presenta la estructura del diccionario y se explica la organización de las entradas para aclarar el sistema a futuros lectores. Se introducen los símbolos y también las abreviaturas usadas con el fin de facilitar la orientación en el diccionario. La parte más extensa del trabajo consta de la lista alfabética de entradas de los americanismos traducidas al checo. Para la traducción lo más verosímil posible se han utilizado varios diccionarios y recursos del internet, todos mencionados en la bibliografía. Hay que tener en cuenta que aunque se ha logrado encontrar significados checos para una mayoría de los americanismos, hay también tales que no tienen un equivalente de una sola palabra, y así el significado se aporta con una perífrasis o explicación enciclopédica. Igualmente, de esta manera se describen las realidades y cosas propias de América Latina que no existen en nuestro país y así, lógicamente, no pueden tener la denominación en checo. Estas particularidades y otras dudas sobre la traducción son el objeto del comentario de la traducción, la última parte de este trabajo final.

---

¹ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: Diccionario de americanismos, Lima, 2010.

2. El diccionario español – checo de americanismos

2.1. Estructura de las entradas

Antes de introducir las entradas del diccionario mismas, hay que hacer un breve comentario sobre su estructura. Aparte del significado que un lema aporta, la entrada puede proporcionar también la información sobre la categoría gramática del lema, su uso tanto semántico como geográfico, origen, explicación enciclopédica y posibles variantes o sinónimos. Para ilustrarlo mejor, vamos a ver un ejemplo:

coamil, m. (← *coamilpa*) (1) venk. (Mex): záhon; (DA).

En caso de *coamil* entonces podemos ver que es de género masculino, proviene de palabra *coamilpa*, la palabra tiene un sólo significado y su uso es mejor rural y propio de México. La abreviatura DA al final marca que el significado de la entrada se ha tomado de *Diccionario de americanismos*. Algunas características más vamos a observar en el ejemplo siguiente:

churica, m/f. (1) (Ven, m.; zápVen, f.): tirika tovi; ► *Brotogeris jugularis*; pestrobarevný pták až 19 cm dlouhý; (DA).

Aquí el género del lema puede ser tanto masculino como femenino, dependiendo de la zona donde se usa. La división está marcada entre comillas junto con las zonas del uso. Además, se añade la explicación enciclopédica, ya que “tirika tovi” es un término bastante específico de ornitología. Para aclarar de qué ave se trata, se adjunta la denominación latina y una breve descripción detrás del signo ►.

2.2. Lista de abreviaturas

Zkratky zemí:

Arg	Argentina	Argentina
Bol	Bolivie	Bolivia
Dom	Dominikánská Republika	República Dominicana
Ekv	Ekvádor	Ecuador
Guat	Guatemala	Guatemala
Hond	Honduras	Honduras
Chil	Chile	Chile
Kol	Kolumbie	Colombia
Kost	Kostarika	Costa Rica
Kub	Kuba	Cuba

Mex	Mexiko	Mexico
Nik	Nikaragua	Nicaragua
Pan	Panama	Panama
Par	Paraguay	Paraguay
Per	Peru	Perú
Portor	Portoriko	Puerto Rico
Salv	Salvador	Salvador
Urug	Uruguay	Uruguay
US	USA	Estados Unidos
Ven	Venezuela	Venezuela

Části zemí např.: jižMex, sevArg, zápBol, výchKub
jvKol, jzMex, svArg, szVen

Pokud se vyskytnou oblasti:

Andy	oblast And
Antil	Antily
JižAm	Jižní Amerika
Karib	oblast Karibiku
LaPla	oblast La Plata
StřAm	Střední Amerika

Zonas:

zona de los Andes
Antillas
América del Sur, A. meridional
zona del Caribe
zona del Río de La Plata
América Central

Indiánské jazyky:

aim.	aimarština
arw.	arawačtina
čib.	čibča
guar.	guaraní
karib.	karibština
keč. (kič.)	kečujština
map.	mapuče, araukánština
may.	mayské jazyky
nah.	nahuatl

(Ostatní indiánské jazyky se nezkracují)
abrevian)

Lenguas indígenas:

aimara
arauhuaco
chibcha
guaraní
caribe
quechua (quichua)
mapuche, araucano
lenguas mayas
nahuatl

(Las demás lenguas no se

Ostatní zkratky:

←	z jazyka, odvozeno od	procedente de la lengua,
derivado de		
■ Syn.:	synonyma	sinónimos
■ Var.:	varianty	variantes
►	encyklopedické vysvětlení	explicación enciclopédica
●	začátek nového pramene	comienzo de nueva fuente
1,2 atd.	různé významy jedné fráze	varios significados de una frase
adj.	adjektivum	adjetivo
adj/subst.	adjektivum i substantivum	adjetivo y sustantivo
adv.	adverbium	adverbio
afr.	africký, -ého původu	africano, de origen africano
Am	Amerika (země mluvící španělsky)	América hispanohablante
amer.	americký	americano
angl.	anglický	inglés

arg.	argentinský	argentino
bol.	bolivijský	boliviano
braz. port.	brazilská portugalština	portugués del Brasil
braz.	brazilský	brasileño
citosl.	citoslovce	interjección
f.	femeninum, rod ženský	género femenino
Filip.	Filipíny	Filipinas
fr.	francouzština	francés
hanl.	hanlivě	peyorativo
hovor.	hovorově	lengua hablada, espontáneo
intr.	intransitivní sloveso	verbo intransitivo
it.	italština	italiano
již	jižní	meridional
jv	jihovýchodní	sudeste
jz	jihozápadní	sudoeste
lid.	lidový	popular
lunf.	slang lunfardo	lunfardo
m.	masculinum, rod mužský	género masculino
m/f.	masculinum i femeninum	género masculino y femenino
málo užív.	málo užívané	poco usado
předl.	předložka	preposición
slang	slangově, slang, žargon, hantýrka	jerga
spoj.	spojka	conjunción
stol.	století	siglo
tr.	transitivní sloveso	verbo transitivo
tr/zvrat.	transitivní i zvrtné sloveso	verbo transitivo y reflexivo
venk.	venkovský	rural
vulg.	vulgární	vulgar
zejm.	zejména	sobre todo
zvrat.	zvrtné sloveso	verbo reflexivo

2.3. Traducción

- chontaquiro**, m. (1) (Per): strom (*Diplotropis martiusii*); ► tropický strom, s tvrdým dřevem, které se komerčně využívá; (DA).
- chonte**, m. (1) vulg., lid., hanl. (Guat, Hond, Salv): policista; (DA).
- chonterío**, m. (1) vulg., lid., hanl. (Guat): policejní sbor, policie; (DA).
- chontoca**, f. (1) (Salv): hlava; (DA).
- chontudo, -da**, m/f. (1) hanl. (Salv): policista; (DA).
- choña**, f. (1) de ~, lid. (Nik): zdarma; (DA).
- choñero, -ra**, adj. (1) (Nik): který chce vše zadarmo; (DA).
- chop**, m. (← fr. *chope*, ← něm. *schoppen*) (1) (Per, Bol, Par, Arg, Urug): velká sklenice na pivo; ■ Var.: *chopp*; (2) přenes. (Per, Bol, Par, Arg, Urug): obsah sklenice *chop*; ■ Var.: *chopp*; (DA).
- chopp**, m. (1) viz: *chop*; (DA).
- chopa**, f. (1) (jižHond, Salv): čabraka atlantská; ► *Chaetodipterus faber*; mořská ryba až 90 cm dlouhá, stříbřitá, s tmavými pruhy po bocích, zploštělá; její maso je velmi ceněné; (2) (Portor): tloušťovka; ► *Kyphosus*; mořská ryba až 90 cm dlouhá, šedá s modrými a žlutými podélnými pruhy; ■ Syn.: *chiriricas*; (3) lid. (Portor): zbabělec; (4) lid. (Portor): domýšlivec, nadutec; (5) hanl. (Dom): služka; (6) ~ **caracolera** (Portor): ryba (*Lepomis microlophus*); ► sladkovodní varianta ryby *chopa*, charakteristická černým znamínkem za okem a naoranžovělým až červeným flekem za žábami; (7) ~ **de abdomen colorado** (Portor): slunečnice ušatá; ► *Lepomis auritus*; sladkovodní varianta ryby *chopa*, charakteristická červeným břichem; (8) ~ **negra** (Portor): ryba (*Apsilus dentatus*); ► slanovodní varianta ryby *chopa*, typicky fialová nebo tmavě hnědá na horní části těla; (9) ~ **prieta** (Portor): ryba (*Lepomis gulosus*); ► sladkovodní varianta ryby *chopa*, charakteristická nazelenale hnědou vrchní částí těla se svislými pruhy a žlutým břichem; (DA).
- chiriricas**, f. (1) ryba, viz: *chopa*; (DA).
- chopaipa**, f. (1) lid. (Portor): lesbický sex; (2) (Portor): dýňová *tortilla*; (DA).
- chopazo**, m. (1) lid. (Bol, Chil): úder pěstí; (2) (Pan): zpětný ráz; (DA).
- chopeo**, m. (1) (Portor): krádež; (DA).
- chopera**, m. (1) (Arg): výčepní zařízení; (DA).
- chopería**, f. (1) málo užív. (Par, Arg, Urug): pivnice; ■ Var.: *choppería*; (2) (Bol): hospoda, bar; (DA).
- choppería**, f. (1) viz: *chopería*; (DA).
- chopero**, m. (1) (Bol): džbán; ► obvykle skleněný, čepuje se do něj chladné pivo ze sudu; (2) (Dom): muž, který se zamilovává do služek *chopas*; (DA).
- chopetón, -ona**, adj. (1) lid. (Par): podsaditý; tlustý a malý; (DA).
- chopi**, f. (← angl. *shopping*) (1) (Kub): viz: *chopin*; (DA).
- chopí**, m. (1) (Par, Arg): vlhovec *chopi*; ► *Gnorimopsar chopi*; černý, hedvábně lesklý pták, s černým, zakřiveným zobákem a tmavě hnědou duhovkou; (DA).
- chopin**, f. (← angl. *shopping*) (1) (Kub): obchod prodávající za maloobchodní ceny; ■ Var.: *chopi*; (DA).
- chopo**, m. (1) (Ven): podomácku vyrobená střelná zbraň; (2) (Hond, Nik, Pan): puška; (3) (Kub): část rostliny *malanga* kde vyrůstají hlízy; (DA).
- chopo, -pa**, adj. (1) (Dom): (o věci) nevkusný nebo málo kvalitní; (DA).
- chopongós;!**, citosl. (← onomat.) (1) lid. (Hond): žbluňk!; ► zvuk, když někdo nebo něco spadne do vody; (DA).
- chopp**, m. (1) (Per, Par, Arg, Urug): viz: *chop*; (DA).
- choppería**, f. (1) málo užív. (Par, Arg): pivnice; (DA).
- choquear(se)**, tr/intr/zvrat. (1) intr/zvrat. (← angl. *to shock*) (US, Mex, Per, Bol, Chil, Par): být šokován, utrpět emoční šok; (2) tr. (US, Kub, Per, Bol, Chil, Par): šokovat, způsobit emoční šok; (3) lid. (US, Hond): mučit někoho elektrickým proudem; (4) intr/zvrat, lid. (← *choco*,

„jednooký“ (Hond, Salv): chvilková ztráta zraku; (5) lid. (Hond): nerozsvítit světla vozidla; (6) tr., lid. (← angl. *to choke*) (Hond): omezit přístupu vzduchu do karburátoru vozidla; ► za účelem zvýšení poměru benzínu v palivové směsi; (7) intr/zvrat., lid. (Hond): přestat fungovat, pokazit se (o autě); ► z důvodu nedostatku vzduchu ve směsi s nadměrným množstvím benzínu; (DA).

choqueco, m. (1) (Per): střízlík peruánský; ► *Campylorhynchus fasciatus*; pták, hnědý s bílými pruhy na hřbetě a ocase a bílo-šedý nebo bílo-hnědý vespod, zobák a ocas má mírně zakřivené; (DA).

choquela, f. (1) (Per, Bol): tanec; ► typický pro oblast náhorní plošiny, tančí se za doprovodu fléten a bubnů; (2) (Bol): druh flétny; ► dechový hudební nástroj, vyrobený z dutého stvolu s šesti dírkami vepředu a jednou vzadu; (DA).

choquera, f. (1) (Guat): slepota, problémy se zrakem nebo oslepnutí na jedno oko; (DA).

choquero, m. (1) (Chil): malá plechovka s ouškem sloužící jako šálek na kávu nebo horké nápoje; (DA).

chor, m. (← angl. *to short*) (1) (US, Hond, Salv, Kost, Kub, Dom, Ven): krátké kalhoty, šortky; (DA).

choreada, f. (1) lid., hanl. (Mex): dlouhý proslov, který je ve výsledku nudný a nedůvěryhodný; (2) lid., vulg. (Bol, Chil): krádež; (DA).

choreador, -ra, adj/subst. (1) lid., vulg. (Per, Bol, sevChil): zloděj; (DA).

choreco, -ca, adj. (1) venk. (Kost): poškozený, rozbitý; (DA).

choreja, m/f. (1) m/f. (Salv): osoba, které chybí jedno ucho; (2) (Salv): policejní udavač; (3) f. (Nik): plod stromu *guanacaste* – lusk ve tvaru ucha; (DA).

chorejazo, m. (1) (Salv): zatahání za uši; (DA).

chorejear, tr. (1) (Nik): zatahat někoho za uši; (2) přenes. (Nik): domluvit někomu, vynadat; (DA).

chorengo, -ga, adj. (1) venk. (Kost): poškozený, rozbitý; (DA).

choreo, m. (1) lid., málo užív. (Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): krádež; (2) lid. (Chil): znechucení, odpor k něčemu; (3) (Chil): nuda, skleslost způsobená nedostatkem podnětných aktivit; (4) málo užív. (Chil): sběr měkkýšů *choros* (slávka peruánská); (DA).

choriceada, f. (1) (Bol, Par, Arg, Urug): jídlo, kde hlavním nebo jediným chodem je klobása (obvykle grilovaná); (DA).

choricear, tr/intr. (1) tr., lid. (Nik, Kost): nelegálně provést obchod; (2) intr., lid. (Kost): nelegálně obchodovat; (3) lid. (Kost): dělat překupníka; (4) lid. (Par): jíst klobásu; (DA).

choricera, f. (1) (Kub): chaos, zmatek; viz též: *rebambaramba*; (2) lid. (Portor): potyčka, bitka; (3) lid. (Hond, Nik): věci uspořádané jedna za druhou; (DA).

choricería, f. (1) (Bol): zařízení, kde se servírují a prodávají jídla z klobásy; (DA).

choricero, -ra, adj/subst. (1) lid. (Kost): věnující se nelegálnímu obchodu; (DA).

chorifaite, m/f. (1) (Per): zloděj, kapsář; (DA).

chorito, m. (1) (Chil): slávka čilská; ► *Mytilus chilensis*; mořský mlž, asi 6 cm dlouhý, s černou, nafialovělou lasturou; má jedlé maso; (2) lid. (Chil): peněženka; (DA).

chorlo, m. (1) (Ekv, Per, Chil, Arg): kulík; ► *Pluvialis*; brodivý pták až 25 cm dlouhý, s dlouhýma nohama, tlustým krkem a silným zobákem, barva peří závisí na jednotlivých druzích, převládá ale hnědý nebo tmavě šedý hřbet; (2) (Portor): prapravnuk; viz též: *chorno*; (DA).

chorno, -na, m/f. (1) (Mer, Portor): prapravnuk nebo praprapravnuk; ■ Var.: *chorlo*; (DA).

choroco, m. (1) venk. (Hond): starý, roztrhaný klobouk; (DA).

chorola, f. (1) (Salv): hlava; (2) (Pan): strom, viz: *ajicillo*; (DA).

chorombo, adj/subst. (1) (Salv): viz: *chorompo*; (2) (Salv): kohout s naježeným peřím; (DA).

chorompo, adj/subst. (1) adj/subst., lid. (Hond, výchSalv): hloupý; ■ Var.: *chorombo*; (2) (Salv): pomalý (o člověku); ■ Var.: *chorombo*; (3) lid. (Hond): zbabělý; (4) m. (Salv): kohout bez peří na krku a s chocholkou na hlavě; (DA).

chororó, m. (1) (Arg): mravenčík velký; ► *Taraba major*; pták s černým, silným zobákem, dlouhým ocasem a černou duhovkou; (DA).

choroy, m. (1) (Chil): kogna dlouhozobý; ► *Enicognathus leptorhynchus*; pták až 40 cm dlouhý, zelený na zádech, popelavě šedý na břiše a s tmavě červeným ocasem; (DA).

chorpa, f. (1) (Hond, Kost): vězení; viz též: *cholpa*; (DA).

chorreadera, f. (1) lid. (Hond, Nik, Pan, Per, Ekv): neustálé unikání tekutiny; (2) (Ekv): plýtvání penězi; (3) (Pan): neustálý příliv lidí či věcí na určité místo; (DA).

chorreado, adj/subst. (1) adj/subst. (Ven): bojový kohout s pruhovaným peřím; (2) m. (Chil): čištění povrchu proudem vody; (3) (Hond): technika zdobení hliněných nádob; (DA).

chorreado, -da, adj/subst. (1) adj., lid. (Guat, Hond, Nik, Kost, Pan, Kol, Ven, Per, Arg; Urug; Kub, Dom, Portor): špinavý, ušpiněný (o věci); (2) (Mex, Hond, Nik): ušpiněný, se špínou na těle nebo oblečení (o člověku); ■ Var.: *chorriado*; (3) (sevEkv): nepěkně oblečený, zanedbaný; (4) adj/subst., lid.(Hond): s umazanou tváří (zejm. o dítěti); (5) adj. (Guat): nekvalitní; (6) hanl. (Hond): z nízké společenské vrstvy; (7) lid. (Kub, Portor): zplihlý (o vlasech); (8) (Ekv): promočený, zmáčený; (9) (Ekv): vysílený, vyčerpaný (únavou nebo emočně); (10) (Bol): (o ženě) která ztratila svůj půvab; (DA).

chorriado, adj. (1) ušpiněný, viz: *chorreado*; (DA).

chorrear(se), tr/intr/zvrat. (1) intr/zvrat., lid. (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Ekv, Chil, Arg, Urug): ušpinit se, zastříkat nebo pokapat si oblečení; (2) (Mex, Dom): ušpinit se; (3) tr., lid. (Dom): ušpinit něco; (4) intr/zvrat., vulg. (Hond, Nik, Mex): ejakulovat, dosáhnout orgasmu; (5) intr., lid. (Per, Chil): rozdělit přebytečné zisky firmy mezi řadové zaměstnance; (6) tr., lid. (Chil): šířit, vyzařovat; (7) intr/zvrat., lid. (Hond, Nik, Ven; málo užív.: Ekv): leknout se; (8) lid. (Per, Bol): povolit svaly kvůli nemoci; (9) lid. (Bol): pomátnout se; (10) lid. (Ven): být oslněný osobou opačného pohlaví; (11) lid., vulg. (Hond, Nik): být velmi zamilovaný; (12) tr., lid. (Guat, Hond, Salv): zničit, pokazit; (13) intr/zvrat. (Bol): (o vojákovi) chybět ve vojenském prostoru, nebýt na svém místě v době pracovní pohotovosti; (14) intr. (Kost): vylít beton na určené místo na stavbě; (15) tr. (Kost): stavět z betonu; (16) intr. (Nik): distribuovat marihuanu; (17) intr/zvrat. (Portor): sklouznout se, posunout se po svahu dolů; (18) intr., venk. (Kost): (při výrobě cukru *panela*) vylít med do formiček; (19) tr., lid. (Urug): ukrást; (20) ~ *café* (Kost): připravit kávu tak, že horka voda se přelije přes látkový sáček, ve kterém je mletá káva; (21) *chorrearsele el helado*, lid. (Per, Chil): viz: *derretirsele el helado*; (DA).

chorrera, f. (1) lid. (Guat, Hond, Nik, Kub, Ven, Bol, Chil, Arg, Urug): velké množství lidí, zvířat, věcí nebo nehmotných pojmů; (2) lid. (Salv, Kol): řada, věci uspořádané za sebou; (3) lid. (Mex): průjem; (4) (Kub, Dom): příval vody; (5) (Portor): tobogán; (6) (Portor): okap, žlábek; (7) pl. (Portor): boční pera bojových kohoutů; (DA).

chorrero, m. (1) lid. (Portor): kapání; tekutina, co uniká z nádoby; (2) (Portor): zrnka, semínka apod., která spadnou na zem během jejich převozu; (3) (Dom): čůrek krve; (DA).

chorrillana, f. (1) (Chil): jídlo; ► základem jsou smažené brambory a cibule krájená na úzké proužky s míchanými vejci a mletým masem; (2) *a la* ~ (Per, Bol): (o jídle) se spoustou cibule; (DA).

chorrillero, -ra, adj/subst. (1) (Pan): žijící ve čtvrti El Chorillo v hlavním městě Panamě; (2) hanl. (Pan): neomalený, hulvát; (DA).

chorrillo, f. (1) vulg. (Mex, Guat, Hond): průjem; (DA).

chorrioso, m. (1) (Dom): zplihlé vlasy; (DA).

chorro, -rra, adj/subst. (1) adj/subst., lid. (Par, Arg, Urug): zloděj, podvodník; (2) adj., (Hond): elegantní nebo pěkný (o věci); (3) lid. (Hond): dobrý, výborný (o člověku nebo zvířeti); (DA).

chorrocientos, -tas, adj. (1) (Mex, Guat, Salv, Kost, Ekv, Chil): mnoho, mnohý; ■ Syn.: *cuchucientos*; ■ Var.: *chorrosientos*; (DA).

cuchucientos, adj. (1) viz: *chorrocientos*; (DA).

chorrosientos, adj. (1) viz: *chorrocientos*; (DA).

chorromil, adj. (1) (Mex, Salv): mnoho, mnohý; (DA).

chortes, m., pl. (← angl. *shorts*) (1) (jzUS): trenýrky, pánské spodní prádlo; (2) (US): pánské plavky; (DA).

chota, f. (1) lid. (Mex, Hond, Salv): policejní sbor; (2) lid. (Pan): policejní dodávka k přepravě zadržených; ■ Syn.: *alacrán*; (3) vulg. (Arg, Urug): penis; (4) lid., hanl. (Bol): nedospělá dívka v krátké sukni; (5) lid. (Kost): zesměšnění někoho zdůrazněním jeho chyb; (6) ~ *chola*,

lid., hanl. (Bol): mesticka, která vyměnila zástěru *pollera* za krátkou sukni; (7) ~ **chola**, lid., hanl. (Bol): žena, která dle situace nosí buď zástěru *pollera* nebo krátkou sukni; (DA).

alacrán, m. (1) viz: *chota*; (DA).

chotacabras, m. (1) (Hond, Ekv): pták, viz: *tapacaminos*; (DA).

choteada, f. (1) (Kost, Per): zesměšnění někoho zdůrazněním jeho chyb; (2) (Per): odmítnutí nebo opovržení; (DA).

choteado, -da, adj/subst. (1) adj., lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kub, Portor): standardně, neoriginálně provedený (o záležitosti); (2) lid. (Kub): hodně užívaný, obnošený (o oblečení); (3) adj/subst. (Kost, Kub, Per): osoba, která byla terčem veřejného výsměchu nebo žertu; (4) adj. (Guat, Hond, Nik, Kub): zdiskreditovaný; (5) adj/subst. (Per): odmítnutý nebo ponížený v milostném namlouvání; (6) adj., lid. (Hond, Portor): odhalený (o člověku); (7) (Salv): snadný (o záležitosti); (DA).

choteador, -ra, adj/subst. (1) (Mex, Guat, Kost, Kub): posměváček; ■ Var.: *choteón*; (DA).

choteón, m. (1) viz: *choteador, -ra*; (DA).

chotear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Mex, Guat, Kost, Kub, Per): zdiskreditovat nebo zesměšnit někoho zdůrazněním jeho chyb; (2) intr/zvrat. (Mex, Guat, Kub): zdiskreditovat se, připravit se o dobré jméno; (3) tr. (Per): vyloučit někoho z určitého místa nebo skupiny lidí; (4) (Per): odmítnout někoho nebo někým opovrhovat; (5) intr/zvrat. (Mex): zlidovět, ztratit originalitu pro nadměrné užívání; (6) tr., lid. (Guat, Hond, Nik, Pan): hlídat někoho; (7) lid. (Guat, Hond, Nik): odhalit někoho; (8) lid. (Guat, Hond): sledovat, směřovat pohledem na něco; (9) (Per): neudělat předmět, zkoušku; (10) intr/zvrat. (Hond, Salv): zlidovět nadměrným užíváním; (11) tr. (Kub): ustrojít se, obléct si k všednímu nošení sváteční šaty; (12) lid. (Kost, Kub, Portor): vysmívat se někomu; (13) intr. (Salv): mít dovolenou, prázdniny; (14) intr/zvrat. (Nik): stydět se; (15) tr., lid. (Portor): udat někoho; (DA).

choto, -ta, adj/subst. (1) m/f., lid. (Mex, Salv): policista; (2) adj/subst., lid. (Arg, Urug): hlupák; hloupě se chovající; (3) (Kost, Kub): posměváček, šprýmař; (4) adj., lid. (Bol): krátký (o oblečení); (5) adj/subst., lid. (Par): osoba nízkého vzrůstu; (6) adj., venk. (Nik): sytě oranžový nebo načervenalý (o zvířeti, rostlině nebo ovoci); (7) (Nik): červený, spálený od slunce (o člověku); (8) adj/subst., lid. (Portor): zbabělý, slabošský; (9) m/f. (Portor): osoba pracující s drogami; (DA).

chotoy, m. (1) (Arg): ostrochvostka bělolící; ► *Schoeniophylax phryganophila*; pták s hnědým, načervenalým peřím, s tmavými skvrnami na křídlech a velmi dlouhým ocasem; (DA).

chovena (chobena), f. (1) (výchBol): slavnostní skladba v dvoučtvrt'ovém taktu; (2) (výchBol): veselý folklorní tanec; ► rytmický, tančí se v rytmu skladby *chovena*; (DA).

choy;!, citosl. (1) lid. (zápBol, střBol, jižBol): hej!; ► výraz pro upoutání pozornosti známého člověka nebo člověka s nižším sociálním postavením; ■ Var.: *¡chuy!*; (DA).

chuy;!, citosl. (1) viz: *¡choy!*; (DA).

choya, f. (1) lid. (Mex): hlava (lidská); (2) lid., hanl. (Guat, Hond, Salv): lenost; ■ Var.: *cholla*; (DA).

cholla, f. (1) viz: *choya*; (DA).

choyadero, m. (1) lid. (Salv): blázinec, ústav pro duševně choré; (DA).

choyado, -da, adj. (1) venk. (Guat, Hond, Nik): s otevřenými ranami nebo škrábančí (o člověku nebo koni); (2) (Salv): zblázněný, pomatený; (DA).

choyudear, intr. (1) (Salv): dělat něco pomalu; (DA).

choyudencia, f. (1) (Salv): zdlouhavost, netečnost, nedbalost; (DA).

choyudo, -da, adj. (1) lid., hanl. (Guat, Hond, Salv): líný, netečný; (DA).

choza, f. (1) (Guat, Nik, Kost, Pan): domácnost, obydlí; (DA).

chu;!, citosl. (1) (← *chucha* nebo *chuta*) lid. (Chil): jeжда!; ► výraz překvapení, reakce na něco nepředvídaného; (2) (← nah. *xuh*, „ten, který se léká“) (Nik): kšál!; ► výraz zastrašení nebo odehnání zvířete; (DA).

chúa, f. (1) (Per, Bol): keramický talíř; ► zdobený obvykle okrovou a zelenou barvou, glazovaný na spodní straně; (DA).

chua-chuá, m. (1) (Dom): drozd rudonohý; ► *Turdus plumbeus*; pták až 28 cm dlouhý, šedý na hřbetě, bílý na břichu, s bílým krkem s černými pruhy a s načervenalýma nohama a zobákem; (DA).

chuata;!, citosl. (1) lid. (Chil): jejda!; ► výraz překvapení, reakce na něco nepředvídaného; (DA).

chúbale;!, citosl. (1) (Dom): trhej!, kousej!; ► výraz poštvání psa; (DA).

chubasca, f. (1) (Ven): přeháňka; (DA).

chubasquera, f. (1) venk. (szArg): látkový pytlík na tabák; (2) (Hond, Kub, Dom): pršiplášť, pláštěnka; (DA).

chubasquina, f. (1) (Hond): přeháňka, náhlý, silný déšť; (DA).

chubazo, m. (1) (Dom): přeháňka; (DA).

chubete, m. (1) (Salv): podvod; (DA).

chubi, m. (1) (sevMex): joint, cigareta z marihuany; (DA).

chubí, m. (1) (Dom): druh mořských řas; (DA).

chucán, -ana, adj/subst. (1) adj/subst., venk. (Guat, Salv): vtipálek, šprýmař; (2) adj. (Salv, Nik): neomalený, hrubý; (DA).

chucanada, f. (1) (Guat, Hond, Salv): vtip, šprým; (DA).

chucanear, intr. (1) (Guat, Hond, Salv): vtipkovat mezi dvěma nebo více osobami; (DA).

chucano, -na, adj/subst. (1) venk. (Guat, Salv): posměváček, vtipálek; (DA).

chucao, m. (← map.) (1) (Chil, Arg): štidlák červenkovitý; ► *Scelorchilus rubecula*; pták o velikosti drozda, s tmavým peřím; (DA).

chucha, f. (1) lid., vulg. (Pan, střVen, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): ženské přirození; ■ Var.: *xuxa*; (2) (zápKol): dětská hra; viz též: *pega*; (3) (Portor): (ve hře domino) kámen s nulou v obou polích; ■ Var.: *chucho*; (4) lid. (Portor): nula bodů, nulové skóre (ve hře); (5) (← keč. *chucha*, „zapáchající zvíře“) (střKol, zápKol): vačnatý savec; viz též: *tacuacín*; (6) lid., hanl. (střKol, zápKol): zápach z podpaží; viz též: *grajo*; (7) pl. (Salv): pouta užívaná policií při zatýkání; (8) *sí, ~, cómo no* (Mex): to určitě!; ► výraz nedůvěry k tomu, co bylo řečeno; (9) *la ~*, vulg. (Chil): zapadákov, vzdálené nebo těžko dosažitelné místo; ■ Syn.: *la chucha de la loma, la chucha del mundo*; (10) *la ~ de la loma* (Chil): viz: *la chucha*; (11) *la ~ del mundo* (Chil): viz: *la chucha*; (12) *a ti qué ~* (Per; vulg.: Ekv): to teda ne!; ► výraz prudkého odmítnutí; (13) *~ cuerera*, lid. (Mex): vychytralý, mazaný; (14) *como la gran ~* (Guat): rozhněvaný, našťvaný; (15) *más que la ~*, lid., vulg. (Chil): hodně, dostatečně; (DA).

xuxa, f. (1) viz: *chucha*; (DA).

chucho, m. (1) viz: *chucha*; (DA).

chucha;!, citosl. (1) vulg. (Ekv, Per, Bol, Chil): sakra!; ► výraz nelibosti; ■ Syn.: *¡a la chucha!, ¡a la gran chucha!, ¡por la chucha!, ¡por qué chucha!*; ■ Var.: *¡chuchas!*; (2) (Pan, Per, Bol, Chil): wow!; ► výraz obdivu nebo překvapení; ■ Syn.: *¡a la chucha!, ¡a la gran chucha!, ¡chucha madre!, ¡por la chucha!*; ■ Var.: *¡chuchas!*; (3) *¡a la ~!*, lid. (Guat, Hond, Salv; vulg.: Chil): viz: *¡chucha!*; (4) *¡a la gran ~!* (Guat, Hond, Salv): viz: *¡chucha!*; (5) *¡ ~ madre!*, vulg. (Pan, Ekv, Chil): výraz překvapení, viz: *¡chucha!*; (6) *¡por la ~!* (Chil): viz: *¡chucha!*; (7) *¡por qué ~!*, lid., hanl. (Per): výraz nelibosti, viz: *¡chucha!*; (DA).

chuchas;!, citosl. (1) viz: *¡chucha!*; (DA).

chuchada, f. (1) vulg. (Chil): vulgární výraz; (2) vulg. hanl. (Chil): maličkost, blbost, kravina; (3) (Guat): skutek, který někdo koná pro svůj prospěch; (DA).

chuchadas, f., pl. (1) (Salv): sladkosti, cukrovinky; (DA).

chuchaqui, m. (1) (Ekv): viz: *chaqui*; (2) lid. (Ekv): depresivní stav opilého člověka; (3) (Ekv): kocovina; (DA).

chuchear, tr. (1) (Ven): sem tam dát si něco sladkého, mlsat; (2) lid. (Chil): urazit, slovně napadnout; (DA).

chuchequero, -ra, adj. (1) lid. (Kost): vztahující se k provincii Puntarenas v Kostarice; (DA).

chucherío, m. (1) (Guat, Salv): smečka psů; (DA).

chuchero, m. (1) (Guat, Salv, Nik): smečka psů; (2) (Hond): lovec využívající lovecké psy; (3) (Kub, Portor): výhybkář; (DA).

chuchero, -ra, adj/subst. (1) (Ven): mlsný, mající rád sladkosti; (DA).

chucheta, adj/subst. (1) lid. (Chil): vychytralý, vypočítavý; kterého nezajímá názor ostatních; (DA).

chuchi, adj/subst. (1) adj., lid. (Bol, Arg, Urug): afektovaný, strojený; (2) lid. (Bol, Par, Urug): upravený, pěkně oblečený; (3) adj/subst. (Par): osoba s vytříbeným vkusem; (4) adj. (Par): elegantní, distingovaný; (DA).

chuchi!, citosl. (1) lid. (szArg): ► výraz náklonnosti; (2) lid. (Bol, Par, Urug): wow!; ► výraz obdivu nebo překvapení; (3) lid. (Pan): ou!; ► výraz bolesti, překvapení, leknutí či nelibosti a starosti; (DA).

chuchín, -ina, adj. (1) lid. (Portor): skvělý, výborný; ■ Var.: *chulín*; (DA).

chulín, adj. (1) viz: *chuchín, -ina*; (DA).

chuchinesco, -ca, adj. (1) lid. (Portor): skvělý, výborný; (DA).

chuchinga, adj. (1) lid., hanl. (Kost): (o muži) který se hádá s ženami; (2) lid., hanl. (Kost): zženštilý (o muži); (DA).

Chuchita, f. (1) (← fr.: Prov) a ~ **la bolsearon.**, lid. (Mex): výmluvami a nářkem se snažit vyhnout povinnostem; (DA).

chuchito, m. (1) (jvMex): rostlina (*Solanum mammosum*); ► s laločnatými listy, fialovými květy a žlutými plody se spoustou semínek; (2) (jvMex): plod rostliny *chuchito*; ► jedovatý, užívá se v tradiční i moderní medicíně; (3) (Guat): jídlo; ► malý *tamal* z kukuřičného těsta smíchaného s rajčaty plněný hovězím nebo vepřovým masem; (DA).

chuchonal, m. (1) (Per): značné množství lidí nebo věcí; (DA).

chuchonería, f. (1) (Guat): nenasytnost; (DA).

chuchoquear, intr. (← keč. *chuchuqa*, „vařená kukuřice odložená k usušení“) (1) lid. (Chil): vyvolat chaos nebo být jeho součástí; (DA).

chuchú!, citosl. (1) lid. (Guat): ► výzva k sednutí; (DA).

chuchuba, f. (1) (Ven): viz: *mirla blanca*; (DA).

chuchuca, f. (1) (Ekv): měkká kukuřice sušená na slunci; ► přidává se do polévek; (2) (Ekv): polévka s kukuřicí *chuchuca*; (DA).

chuchuchú, m. (1) (Kub): fáma, klep; (DA).

chuchuco, m. (1) (Salv): starý dům; (DA).

chuchuhuasi, m. (1) (Per): strom (*Heisteria*); ► až 30 m vysoký, se žlutou kůrou a kvalitním dřevem; jeho kořeny a kůra mají využití v medicíně a při výrobě likéru; (DA).

chuchuleo, m. (1) (Dom): šeptání; (DA).

chuchuluco, m. (1) (Mex, Salv): osobní předmět malé hodnoty; (2) lid. (Mex): sladkost; (3) (Mex): pánský příčesek; (4) (Salv): úder do hýždí; (DA).

chuchulucos, m., pl. (1) (Mex): majetky, vlastnictví; (DA).

chuchumeca, f. (1) lid., vulg (Per): prostitutka; (2) (Per): vyzývavě oděná a namalovaná žena; (DA).

chuchumeco, m. (1) (Ekv): groteskní maska starce nebo stařeny; ► typická pro oslavy svátku neviňátek; (DA).

chuchumeco, -ca, adj/subst. (1) adj., lid. (Ekv; Arg; hanl.: Kol; Ven, adj/subst.): starý, churavý; (2) m/f., lid., hanl. (Ekv): politik přebíhající ze zjištěných důvodů k vítěznému kandidátovi; (DA).

chuchumecón, adj. (1) (jižPer): přeplněný, přetížený (o věci); (DA).

chuchunte, adj. (1) (Salv): plný peněz (o věci); (2) (Salv): přesycený jídlem (o člověku); (DA).

chuchuqueada, f. (1) (Hond): posměch; (DA).

chuchusapa, adj/subst. (1) venk. (výchPer): žena s velkými prsy; (DA).

chuchusmuti, m. (1) lid. (zápBol, střBol): vařené jádro rostliny *chocho* (*Lupinus mutabilis* *sweet*); ► podává se ke svačině; (DA).

chuchuy, m. (← keč.) (1) (Per): viz: *hita*; (DA).

chucla, f. (1) (Per): chýše; ► obvykle kruhová s kuželovitým stropem, se stěnami z bláta, bez oken, postavená na slabé dřevěné konstrukci; (DA).

chuco, m. (1) venk. (Per): dámský závoj zahalující od hlavy až po ramena a část zad; (2) lid. (Ekv): prs; (3) (Salv): dámské spodní prádlo; (DA).

chuco, -ca, adj/subst. (← nah. *xococ*, „kyselý“) (1) adj. (Guat, Hond): špinavý (o věci); ■ Var.: *shuco*; (2) (Guat, Hond): špinavý, neupravený (o člověku); ■ Var.: *shuco*; (3) (Guat, Hond):

zkažený, ve špatném stavu (o potravinách); ■ Var.: *shuco*; (4) m/f. (Hond): zapáchající člověk; (5) adj., hanl. (Hond): nevýznamný, nedůležitý (o člověku); (DA).

shuco, adj. (1) viz: *chuco*; (DA).

chucula, f. (1) (Kol): nápoj; ► z opražených mletých kakaových bobů, které se smíchají s moukou, cukrem *panela* a kořením; (2) (Kol): čokoláda z kakaových bobů a mouky; (3) (Pan, zápEkv): pokrm ze zralých banánů a cukru; (DA).

chucuto, m. (1) (Kol): uakari šarlatolící; ► *Cacajao rubicundus*; opice až 57 cm velká, s obličejovou částí bez chlupů a s krátkým ocasem; (DA).

chucuto, -ta, adj. (1) lid. (Ven): bez ocasu nebo s kratším, než je pro svůj druh obvyklé (o zvířeti); (2) lid. (Ven): malý, krátký (o oblečení); (3) lid. (Ven): neúplný, vadný (o věci); (DA).

chucuyarse, zvrat. (1) (Hond): ztratit odhodlání; viz též: *achucuyarse*; (2) (Hond): mít strach; viz též: *achucuyarse*; (DA).

chucuyo, m. (1) (Salv, Kost): viz: *loro cabeciazul*; (2) (Hond): pták, viz: *chocoyo*; (DA).

chueca, f. (1) (Chil): hra; ► tradičně mapučská; hráči dvou týmů se snaží udržet míč před koncovou čarou hřiště pomocí zahnutých holí; (2) (Chil): hole zahnutá ve spodní části; ► ke hře *chueca*; (DA).

chuecada, f. (1) (Salv): zmetek, špatně udělaná věc; (DA).

chuequear, tr/intr. (1) intr., lid. (Ven, Bol, Arg, Urug): kulhat; (2) lid. (szArg): být v potížích (člověk, záležitost nebo obchod); (3) tr., lid., málo užív. (Per, Bol): zkroutit, zkřivit; (DA).

chuequera, f. (1) lid. (Bol, Arg): vlastnost být křivý, s křivýma nohama; (2) (Ven): kulhání; (3) lid. (Bol, Urug): vlastnost být zkřivený, nerovný; (DA).

chufla, f. (1) (Per): nápoj; ► voda scezená po prvním varu nápoje *chicha* nebo vařené rýže smíchaná s cukrem a dalšími přísadami; (2) lid. (Guat): narážka; (DA).

chufilai, m. (1) (Chil): nápoj, viz: *chuflay*; (2) (Dom): dárek, viz: *chuflay*; (DA).

chuflay, m. (1) (Bol; málo užív.: Per, Chil): nápoj; ► alkoholický nápoj smíchaný s perlivou vodou a plátky citronu; ■ Var.: *chufilai*; (2) (Dom): dárek, malé překvapení; ■ Var.: *chufilai*; (DA).

chufle, m. (1) (Guat, Salv): rostlina, viz: *macús*; (2) (Guat, Salv): jedlá květina; ► užívaná při přípravě různých jídel; (3) vulg. (Salv): penis; (4) (Salv): velký zub; (DA).

chofludo, -da, adj/subst. (1) (Salv): s velkými zuby (o člověku); (2) (Salv): s velkým přirozením (o muži); (DA).

chuga, f. (1) (Per): malá, hliněná miska; (DA).

chugchucara, f. (1) (Ekv): jídlo; ► z vepřového masa a kůže, podávané se slaným pečivem plněným sýrem, osmažnutou kukuřicí a smaženým banánem; (DA).

chugi, f. (1) (Portor): dívka; (DA).

chugo, -ga, adj. (1) lid. (jižEkv): s velkými fleky v obličejí (o člověku); (2) lid. (jižEkv): s velmi rudou kůží (o člověku); (3) venk. (jižEkv): skořicově hnědý s velkými, bílými fleky (o koni); (DA).

chuguacá, f. (1) (Kol): kalina; ► *Viburnum*; keř s malými, bílými květy, bohatý na třísloviny, pěstuje se i jako okrasná rostlina; (DA).

chui;!, citosl. (1) lid. (střArg, szArg): brr!; ► vyjádření pocitu velké zimy, chladu; (DA).

chuica, m/f. (1) f. (Chil): skleněná nádoba o objemu 15 l chráněná pouzdrem z vrbových proutků; ■ Var.: *chuico*; (2) m., lid. (Kost): cár, hadr; (3) lid. (Kost): starý kus oblečení; (DA).

chuico, m. (1) viz: *chuica*; (DA).

chuico, m. (← map. *chuyco*, „džbáněk“) (1) (Bol): velká nádoba; viz též: *chuica*; (DA).

chuico, -ca, adj. (← aim. *huyccu*, „slepý na jedno nebo obě oči“) (1) (Pan): jednooký; (DA).

chuín, m. (1) (Dom): lidová píseň; ► improvizovaná, o několika slokách, s jednoduchým rytmem; (DA).

chuinero, -ra, m/f. (1) (Dom): osoba skládající a zpívající lidové popěvky *chuín*; (DA).

chingo, m. (1) (Portor): žvýkačka; (DA).

chuiipi, m. (1) (Dom): šmejd, levná, nekvalitní věc; (DA).

chuiipi;!, citosl. (1) (Dom): wow!; ► výraz obdivu; (DA).

chuisle, m. (1) (sevNik): odpadní kanál; (2) (sevNik): proud vody; (DA).

chuita, f. (1) (Per): kormorán rudonohý; ► *Phalacrocorax gaimardi*; až 60 cm dlouhý pták, s tmavým peřím a žlutým zobákem a nohama; ■ Syn.: *lile*; (DA).

lile, m. (1) pták, viz: *chuita*; (DA).

chujjar, tr. (1) (Portor): štvát psy nebo jiná zvířata; (DA).

chula, f. (1) (jvMex, Hond, Salv): barvínek růžový; ► *Catharanthus roseus*; rostlina až 80 cm vysoká, s bílými nebo růžovými květy; vylučuje mléčnou šťávu, která má široké využití v tradiční medicíně; ■ Syn.: *binca*, *chabelita*, *clavellina*, *cortejo*, *guajaca*, *maravilla*, *mulata*, *primavera*, *primorosa*, *vicaria*; (2) vulg. (Chil): penis; (3) (Hond): mytická postava; ► krásná žena, která v noci svádí muže, aby je poté vystrašila svou lebkou namísto obličej; (DA).

binca, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

chabelita, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

clavellina, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

cortejo, m. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

guajaca, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

maravilla, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

mulata, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

primavera, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

primorosa, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

vicaria, f. (1) rostlina, viz: *chula*; (DA).

chulámbrico, -ca, adj. (1) (Dom): hezký, milý; (DA).

chulampín, m. (1) (Kub): muž, který ve svůj prospěch využívá přízeň ostatních, zejm. žen; (DA).

chulavita, adj. (1) (Kol): konzervativní (v politice); (DA).

chulco, m. (1) lid. (Ekv): půjčka na úrok vyšší než stanovený příslušnými finančními institucemi; (2) al ~, lid. (Ekv): který vyžaduje vyšší úrok, než stanoví příslušné finanční instituce; (3) al ~, lid. (Ekv): s vyšším úrokem, než stanoví příslušné finanční instituce; (DA).

chulear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr., lid. (Mex, Guat, Salv): dělat někomu komplimenty, chválit něco; (2) (Salv, Dom): získat si něčí lásku, nadchnout někoho; (3) lid. (Kol): odškrtnout, označit jako zkontrolované; (4) tr/zvrat., lid. (Kost, Ven): mít z někoho užitek; (5) lid. (Kost): poškodit někoho v určitém jednání nebo obchodě; (6) lid. (Kost): krást (obzvláště předměty s malou hodnotou); (7) tr. (Pan, Dom, Ven): imitovat co druhý řekl a vysmívat se mu tak; (8) intr/zvrat., málo uživ., vulg. (Chil): zlidovět, zevšednět; (9) tr., lid. (Par): vymluvit se na něco; (10) lid. (Par): lživě někoho přesvědčit, že něco nejisté je jisté; (11) lid. (Par): provozovat kuplířství, dohazovat; (DA).

chulengo, m. (1) (Arg): mládě ptáka nandu; viz též: *ñandú*; (2) (Chil): mládě lamy *guanaco*; (DA).

chulengueador, m. (1) (jižArg): lovec ptáků *chulengos*; (DA).

chulenguear, intr. (1) (jižChil, jižArg): lovit *chulengos*; (DA).

chuleo, m. (1) (Ven): napodobovat někoho výsměšným tónem; (DA).

chulería, f. (1) lid. (Kub, Dom, Portor): pěkná věc; (2) lid. (Dom, Portor): krása, nádhera; ■ Var.: *chulín*; (3) lid., hanl. (Chil): obyčejnost, nekvalita; (4) lid., hanl. (Chil): obyčejná, málo kvalitní věc; (5) ~ al pote, lid. (Portor): velmi dobrý; (DA).

chulerío, m. (1) lid., hanl. (Chil): lůza, skupina nebo shromáždění osob z nižší sociální vrstvy; (DA).

chulillo, m. (1) venk., lid. (Per): prodejce lístků na autobus; (2) lid. (Per): pomocník řidiče kamionu; (3) lid. (Per): sluha nebo učeň; (4) lid. (Per): nakladač zavazadel; ■ Var.: *chulío*; (DA).

chulín, m. (1) (Nik): anténovka širokoocasá; ► *Rhamdia laticauda*; sladkovodní ryba až 23 cm dlouhá, s dlouhými vousy, bez šupin; žije v hlubokých vodách jezer; (2) (Portor): krása, viz: *chulería*; (3) (Portor): skvělý, viz: *chuchín*; (DA).

chulinga, f. (1) (výchVen): pták, viz: *mirla blanca*; (DA).

chulingo, -ga, adj. (1) (adj/subst): pyšný, namyšlený; nadutec; (DA).

chulío, m. (1) lid. (jižEkv, Per): výběrčí jízdného v autobuse; (2) (Per): nakladač, viz: *chulillo*; (DA).

chulisnais, adj. (← *chuli* + ← angl. *nice*) (1) lid. (Portor): hezký, důvtipný, zajímavý; (DA).

chullpa, adj/subst. (← aim. + ← keč. *chullpa*, „kamenný náhrobek“) (1) f. (Bol): mumie z doby před Inckou říší; (2) adj/subst., lid. (Bol): starší člověk, v pokročilém věku; (DA).

chullpar, m. (1) (Bol): místo, kde se nachází mumie z doby před Inckou říší; ■ Syn.: *chullperío*; (DA).

chullperío, m. (1) (Bol): viz: *chullpar*; (2) (Bol): skupina mumií z doby před inckou říší; (DA).

chullpi, m. (← keč. *chu'llpi*) (1) (Ekv, Per): druh kukuřice, viz: *chulpi*; (DA).

chulonear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Salv): svléct někoho; (2) intr/zvrat. (Salv): svléct se; (DA).

chulpe, m. (← keč. *chu'llpi*) (1) (Ekv, Per): druh kukuřice, viz: *chulpi*; (DA).

chulpi, m. (1) (Ekv, Per; málo užív. Chile): druh kukuřice; ► s malými, podlouhlými, hrubými zrny; konzumuje se obvykle pražená; (DA).

chulquero, -ra, m/f. (← *chulcu*) (1) lid. (Ekv): lichvář; (DA).

chultín;!, citosl. (1) lid. (střBol, zápBol): žbluňk!; ► zvuk imitující pád něčeho do vody; (DA).

chulungo, -ga, adj/subst. (1) adj/subst. (Portor): ledabylý; flákač; (2) adj. (Portor): malý, starý a bezcenný (o koni); (DA).

chulunquear, tr. (1) (Hond, Salv): zkrátit něco, zejm. oblečení; (2) (Salv, zápNik): ostříhat někoho; (3) (Hond): zkrátit zvířeti ocas; (DA).

chulupí, m. (1) **como ~ en asamblea de pollos** (výchBol): nervózní, vylekaný; (DA).

chulupo, m. (1) (Kol): rostlina (*Passiflora ornata*); ► popínavá, s lesklými listy a růžovými květy; má zelené, kulaté plody se silnou, křehkou slupkou a sladkou dužinou; ■ Var.: *gulupo*; (DA).

gulupo, m. (1) rostlina, viz: *chulupo*; (DA).

chuma, adj/subst. (← keč. *ch'uma*) (1) f., lid. (Ekv, Arg, Kol; Per): opilost; (2) adj., lid. (Bol): opilý; (3) lid. (Per): mdlý, bez chuti (o jídle); (4) adj/subst., lid. (Per): nepůvabná nebo nesympatická (zejm. o ženě); (DA).

chumacearse, intr/zvrat. (1) (Hond): zhulit se (marihuanou); (DA).

chumacera, f. (1) vulg. (Salv): pubické ochlupení; (2) vulg. (Salv): řitní otvor; (3) vulg. (Salv): hýždě; (4) (← *humareda*) lid. (Hond): kouř, dým; (5) (Hond): starý automobil ve špatném stavu; (6) (← port. *chumaceira*) (Hond): mazací zařízení; (7) (Hond): rohovinová část ptačího pera, která je přisedlá k tělu ptáka; (8) (Portor): havlinka; ► kousek dřeva připevněný na kraji veslařské lodi, slouží jako opora pro veslo v půlce jeho délky; (DA).

chumal, m. (1) málo užív. (jižEkv): jídlo; ► připravené z měkké kukuřice, vajec, másla, vepřového sádla, strouhaného sýra, soli a prášku do pečiva, vaří se v horké vodě v kukuřičných listech; (DA).

chumalera, f. (1) málo užív. (jižEkv): velký hrnec; ► vhodný pro přípravu jídla *chumal* na páře; (DA).

chumazo, m. (1) (jižMex, Hond, Salv): svazek věcí nebo sbírka věcí; (DA).

chumba, f. (← *chumbimba*) (1) (Salv): Křesťanská demokratická strana; (2) (Salv): člen Křesťanské demokratické strany; (3) (Hond, Salv): ryba, viz: *chumbimba*; (4) (Salv): člověk s rozdvojenou osobností; (DA).

chumbale;!, citosl. (1) (Salv): ► výraz pro potrestání zvířete, obvykle psa; (DA).

chumbale;!, citosl. (1) (Arg, Urug): Trhej! Kousej!; ► výraz poštvání psa; (DA).

chumbar(se), tr/intr/zvrat. (1) intr., lid. (Arg): štěkat, zejm. na cizí lidi; (2) tr., lid. (szArg): vyvolat hádku; (3) lid. (Urug): poštvat psa, aby štěkal, kousal nebo napadl někoho; (4) intr., lid. (Arg): prudce kopnout do míče (ve fotbale); (5) intr/zvrat., lid. (szArg): opít se; (6) lid. (szArg): zhubnout; (7) tr. (Pan): zabalit dítě do zavinovačky; (DA).

chumbazo, m. (1) lid. (Bol, Arg, Urug): výstřel; (2) lid. (Arg, Urug): střelná rána; (3) (Bol, Arg, Urug): prudká střela (ve fotbale); (DA).

chumbeque, m. (1) (Per, sevChil): zákusek; ► tři vrstvy těsta z mouky a másla plněné medem s citronem a dalšími přísadami; (DA).

chumbera, f. (1) (Portor): charakteristika mít malý zadek; (2) (Urug): puška, vzduchovka; (DA).

chumbi, m. (1) (Ekv): vlněný, barevný pás; ► až 2 m dlouhý, ke stažení kalhot nebo jiného oblečení (např. *cushma* nebo *anaco*) v pase; (DA).

chumbimba, f. (1) (Kol): střelba, střelení; (2) (Guat, Hond, Salv): kančík černopásý; ► *Cichlasoma maculicauda*; sladkovodní ryba až 50 cm dlouhá; (DA).

chumbimbo, m. (1) (Kol): strom, viz: *jaboncillo*; (DA).

chume, m. (1) (Bol): téměř neproniknutelná houština v tropických oblastech; (DA).

chumeco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Dom): neduživý, slabý; (2) adj/subst., lid. (Kost): černocho; (3) lid. (Kost): s tmavou kůží, ale ne černocho; (DA).

chumelo, m/f. (1) m. (Hond, Salv): druh včely (*Nannotrigona*); ► malá, divoká včela, produkuje med; ■ Var.: *shumelo*; (2) (Hond, Salv): plástve medu produkované včelami *chumelo*; ■ Var.: *shumelo*; (3) m/f. (Salv): hlupák; (4) **miel de ~** (Hond, Salv): med produkovaný včelami *chumelo*; ► využívá se k medicíně; (DA).

shumelo, m. (1) viz: *chumelo*; (DA).

chumero, -ra, adj/subst. (1) (Nik): silný kuřák; (DA).

chumical, m. (1) (Pan): místo zarostlé stromy *chumico*; (DA).

chumichunga, f. (1) hanl. (szArg, Urug): lůza, neomalenci; (DA).

chumico, m. (← *chocomico*) (1) (zápMex, jvMex, Guat, Hond, Salv, Kost, Pan): strom, viz: *chapparro*; (2) (Kost): strom, viz: *jaboncillo*; (3) (Kost): jádro plodu stromu *chumico* (*Sapindus saponaria*); (4) (Kost): malé kávové zrno napojené na větší; (5) pl. (Kost): hra; ► podobná kuličkám, ale cvrnká se do jader plodu stromu *chumico*; (DA).

chumina, f. (1) (Guat): bunda do pasu, kabátek; (DA).

chumino, m., pl. (1) málo užív., lid. (Kost): peníze, úspory; (DA).

chumo, m. (1) (Guat): zemědělec, rolník; (DA).

chumpi, m. (← aim. + ← keč. *ch'umpi*) (1) (Per, střBol, zápBol, szArg): široký pruh tkané vlny; ► výrazný, nošený hlavně ženami ke stáhnutí šatů nebo k ochraně břicha; (DA).

chumpipear, intr. (← *chumpipe*) (1) (Salv): dělat hlouposti; (2) (Hond): zpívat (o krocانovi); (DA).

chumplaco, -ca, adj. (1) (výchSalv): hloupý; (DA).

chumuco, m. (1) (szArg): kormorán subtropický; ► *Phalacrocorax olivaceus*; vodní pták až 70 cm dlouhý, s černým peřím, krátkýma nohama a dlouhým krkem a ocasem; (2) venk., lid. (szArg): hra; ► do louže či řeky se hodí kámen a cílem je, aby vystříklo co nejvíc vody; (DA).

chumuco, -ca, adj. (1) venk., lid. (szArg): nasáklý, promočený; (2) venk., lid. (szArg): s varhánkami na kůži po delším pobytu ve vodě; (DA).

chumucuco, m. (1) (szArg): viz: *mbiguá*; (DA).

chumul, m. (1) (Guat): velká skupina lidí; (DA).

chuná, f. (1) (Per): kaktus (*Espostoa lanata*); ► trnitý, s jedlými, sladkokyselými plody; (DA).

chuncanó, -na, adj/subst. (1) adj/subst., lid., hanl. (střArg, szArg): horal nebo vesničan; (2) adj., lid., hanl. (střArg, szArg): neohrabaný, nejistý v cizím prostředí; (DA).

chunchada, f. (1) lid. (Hond, Salv): věc, předmět obvykle malé hodnoty; (2) lid. (Hond): věc, o které se neví nebo nechce prozradit její jméno; (DA).

chuncherío, m. (1) (Salv, Kost): spousta harampádí; (DA).

chunchero, m. (1) lid. (Guat, Hond, Nik, Kost): spousta harampádí; (DA).

chunchi, m. (1) lid. (Ekv): gumička do vlasů; (DA).

chunchu, m. (1) (Per, Bol): neotesaný, pralesní, necivilizovaný; viz též: *chuncho*; (2) (Per, Bol): samotářský, nespolečenský; viz též: *chuncho*; (3) (Per): strom, viz: *yacushapana*; (DA).

chunchucuyo, m. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik): biskup; ► část těla ptáků; (2) vulg. (Guat, Salv): řitní otvor ptáků nebo lidí; (DA).

chunchul, m. (← keč. *ch'unchull*, „vnitřnosti“) (1) (Chil, svArg, m; Per, Chil, m., pl.): hovězí, jehněčí nebo vepřové vnitřnosti připravované na grilu; (2) lid. (Chil): pánská kravata; (DA).

chunchula, f. (← keč. *ch'unchula*, „střevo“) (1) (Bol; venk.: Ekv): jedlé tenké střevo ovčí nebo hovězího dobytka; (DA).

chunchulín, m. (1) (Bol, Par, szArg): vnitřnost, zejm. tenké střevo hovězího dobytka, která se peče na grilu; ■ Var.: *chunchulí*; (DA).

chunchulí, m. (1) viz: *chunchulín*; (DA).

chunchullo, -lla, m/f. (← keč. *ch'unchull*, „vnitřnosti“) (1) (Kol): část hovězího, vepřového nebo jehněčího tenkého střeva; ► jí se pečená nebo smažená; ■ Syn.: *chunchurria*; (DA).

chunchurria, f. (1) (zápKol): viz: *chunchullo*; (DA).

chunco, -ca, adj. (1) lid., hanl. (Kol): bezruký nebo ochrnutý na jednu ruku; (2) lid., hanl. (Kol): jednonohý nebo jen s jedním chodidlem; (3) (Salv): s velmi krátkým ocasem nebo bez ocasu (o zvířeti); (DA).

chuncudo, -da, adj. (1) lid. (szArg): dlouhonohý (o člověku); (2) lid. (szArg): s dobře tvarovanými lýtky; (DA).

chunero, m. (1) (Guat, zápSalv): zednický učeň; (DA).

chunero, -ra, adj/subst. (1) (Guat): neomalený, neotesaný; (DA).

chunga, f. (1) (Salv): čára, od které se cvrnkají kuličky (ve hře „kuličky“); (2) (Ekv): jamka (ve hře „kuličky“); (3) (Portor): opilost; (4) (Pan): palma, viz: *mocora*; (DA).

chungana, f. (1) (Per): chrastítka nebo rumba koule užívané léčiteli nebo šamany při obřadech; (DA).

chungo, m. (1) (Per): kamenný nástroj k drcení ve tvaru pŕlměsíce; (2) hanl. (Dom): tajný ctitel; (DA).

chungón, -ona, adj. (1) (Salv): výsměšný; (DA).

chunguear, tr/intr. (1) tr. (Guat): dělat si z někoho srandu; (2) intr., lid. (Hond): požívat alkoholické nápoje; (DA).

chunquear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr., lid. (Bol): opakovaně někoho líbat; (2) intr/zvrat. (Bol): dlouze se líbat; (DA).

chunqueo, m. (1) lid. (Bol): vášnivé polibky partnerovi či partnerce; (DA).

chunquera, f. (1) (szArg): bandáž; (DA).

chunquita, f. (1) venk. (szArg): snoubenka nebo milenka; (DA).

chunte, m/f. (1) m. (Guat, střHond, zápHond): ryba, viz: *bagre*; (2) m/f., hanl. (Guat, Hond): vojenský nebo policejní příslušník; (3) vulg. (zápHond): řitní otvor; (DA).

chuntería, f. (1) lid. (Chil): míření na cíl; (DA).

chunto, m. (1) (Guat): pták, viz: *chompipe*; (DA).

chuntunki, m. (1) (Bol): rytmus folklorní hudby; ► za doprovodu kytary, malé kytary *charango* a dvou druhů fléten; (DA).

chuña, f. (1) (Arg): seriema černozubá nebo seriema rudozubá; ► *Chunga burmeisteri*; *Cariama cristata*; brodivý, nelétavý pták až 1 m vysoký, s dlouhým ocasem a šedým peřím; (2) (Chil): plýtvání, mrhání; (3) lid. (střBol, zápBol): pěstní bitka; (DA).

chuñada, f. (1) lid. (szArg): zvracení; (2) lid. (szArg): zvratky; (DA).

chuñadura, f. (1) lid. (Bol): pěstní bitka; (DA).

chuñar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr., lid. (szArg): zvracet; (2) intr/zvrat., málo užív., lid. (Bol): chybět ve vyučování, být za školou; (DA).

chuñazo, m. (1) lid. (Bol): rána pěstí do obličeje; (2) (Salv): kopnutí do balonu bosou nohou; (DA).

chuñento, -ta, adj. (1) lid. (sevChil): špinavý, neupravený; (DA).

chuñiar, tr. (1) (szArg): zvracet; (DA).

chuño, m. (← keč. ch'ũnu, „zmražená brambora vytažená na slunce“) (1) (Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): bramborový škrob uchovávaný přes den na slunci a v noci v mrazu; ■ Syn.: *tunta*; (2) (Per, Arg): mouka z brambor sušených na slunci; (3) lid. (szArg): zákusek; ► vyrobený z bramborového škrobu rozpuštěného v mléce, připravuje se obzvláště pro děti a nemocné; (4) lid. (Bol): špička psího čumáku; (5) ~ **cachi** (zápBol): brambora sušená přes den na slunci a v noci v mrazu; ► využívá se v tradiční kuchyni andské oblasti; (6) ~ **puti** (střBol, zápBol, sevChil): jídlo; ► kousky vařeného *chuño* s vejcem, strouhaným sýrem, drcenými arašídami; podává se jako příloha k některým jídlům; (7) **cuando florezca el** ~ (zápBol): nikdy; (DA).

tunta, f. (1) viz: *cuño*; (DA).

chuño, -ña, adj/subst. (1) adj/subst. (jižPer): bohatý indián; (2) adj., lid. (Hond, Salv, Nik): bosý; ■ Syn.: *chuñón*; (DA).

chuñón, -ona, adj. (1) (Hond): bosý; (DA).

chuñoputi, m. (1) (střBol, zápBol): jídlo; ► malé kousky vařeného *chuño* smíchané s vejcem, strouhaným sýrem a drcenými arašídami; podává se jako příloha k některým jídlům; (DA).

chuñoso, -sa, adj. (1) lid. (jižPer): špinavý, umaštěný; (DA).

chuñusco, -ca, adj. (← keč. *ch' uñu*, „vysušená brambora“) (1) lid. (Chil): sešlý, vetčný (o člověku); (2) lid. (Chil): vrásčitý (o věci); (DA).

chup, m. (1) (Per): osvěžující nápoj; ► ovocný, prodává se zmražený v plastovém sáčku; ■ Syn.: *marciano*; (DA).

marciano, m. (1) viz: *chup*; (DA).

chupa, m/f. (1) f., lid. (Guat, Hond, Salv, Dom, Ekv, Bol, Arg): opilost; (2) (Hond; Ekv; lid.: zápArg, Bol): párty, večírek; (3) lid. (szArg): alkoholický nápoj; (4) (Hond, Salv, Nik): požívání alkoholických nápojů; (5) m., lid. (Per, szArg, Ekv): nežit, furunkl; (6) m/f. (Kol): dopravní policista; (7) f. (Kol): nástroj k uvolnění ucpaného potrubí; (8) lid. (střBol): biskup a ocas ptáků; (9) (Hond): květenství banánovníku; (10) (Portor): výlisky z pomeranče; (11) m/f. (Kost): lízátko; (12) ~ **bebis** (Dom): cukrovinka, sladkost; (13) ~ ~ (Kost, Kub, Urug, szArg): lízátko; (14) ~ ~, lid. (Kub): pouliční prostitutka poskytující výhradně orální sex; (15) ~ **pija**, hanl., vulg. (Arg, Urug): pitomec, idiot; (16) ~ **verga**, hanl., vulg. (Arg, Urug): pitomec, idiot; (DA).

chupacabras, m. (1) (Mex, Hond, Nik, Kost, Chil, Par): mytický tvor; ► sající krev svých obětí; (2) (sevHond): skřípec do vlasů; (DA).

chupacacao, m. (1) ~ **negro** (Ven): viz: *atatao*; (2) ~ **ventriblanco** (Ven): čimango rudohrdlý; ► *Daptrius americanus*; až 56 cm dlouhý pták, černý s šedými nebo modrými odstíny; (DA).

chupacalctines, m/f. (1) (Hond): patolízal; (DA).

chupacallos, m. (1) (Portor): strom (*Pleodendron macranthum*); ► až 10 m vysoký, se zelenými, jedlými plody; (DA).

chupacayos, m. (1) (Portor): viz: *chupacallos*; (DA).

chupachupa, m/f. (1) (Kost, Kub, zápVen, Urug, m.; Kost, f.): lízátko; ■ Var.: *chupa-chupa*; (2) f. (jižHond, Salv): liána, viz: *chupamiel*; (3) (Kub): pouliční prostitutka poskytující výhradně orální sex; ■ Var.: *chupa-chupa*; (DA).

chupa-chupa, m/f. (1) viz: *chupachupa*; (DA).

chupaclavos, m/f. (1) (Portor): osoba kouřící marihuanu; (DA).

chupaco, -ca, adj/subst. (1) (szArg; lid.: Bol): pijan, ožrala; (DA).

chupacoto, m. (1) (Bol): gekon; ► *Hemidactylus*; až 20 cm dlouhá ještěrka; (DA).

chupada, f. (1) (Ven): zamilované polibky; (2) (Pan): zvyk pít alkoholické nápoje; (3) (Pan): oslava se spoustou alkoholických nápojů; (4) **la última ~ del mango** (Per): výborný člověk nebo věc; (DA).

chupadera, f. (1) lid. (Guat, Hond, Salv, Pan, Dom, Ekv, Per): viz: *bebedera*; (2) lid. (Per, Bol): sešlost, na které se pijí alkoholické nápoje; ■ Syn.: *chupeta*; (3) (Guat, Hond, Salv, Pan): opilství; (4) lid. (Arg, Urug): rozmrzelost, vztek; (5) (Ekv, Per): nemoc rostlin; ► způsobená houbami nebo hmyzem, které napadají kořeny rostlin; (DA).

chupeta, f. (1) viz: *chupadera*; (DA).

chupadero, m. (1) (Per): močál; (2) hanl. (Hond, Salv, Nik): obchod s alkoholickými nápoji; (3) (Hond): vír v proudu řeky; (4) (střHond, jižHond): místo, kde se dobytku dává lízat sůl; (DA).

chupado, -da, adj/subst. (1) adj., lid. (Mex, Guat, Kub, Dom, Arg, Urug): opilý; (2) adj/subst. (Per; lid.: Chil): stydlivý, nesmělý; (3) (Per): zbabělý; (4) adj., lid. (zápBol): těsný (o oblečení); (5) (Salv): nasáklý vodou, promočený (o člověku); (DA).

chupador, -ra, adj/subst., lid. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Per, Chil, Arg, Urug): pijan, alkoholik; (DA).

chupaleta, f. (1) (Hond): nanuk; (2) lid. (Hond): snadno vyřešitelný problém, maličkost; (3) lid. (Hond): opilost; (DA).

chupaletear, intr. (1) lid. (sevHond): opíjet se, chlastat; (DA).

chupaletero, -ra, m/f. (1) (Hond): prodavač zmrzliny; (DA).

chupamedia, adj/subst. (1) (Nik, Pan, Ven, Bol, Chil, Par, Arg, Urur): pochlebovačný; viz též: *chupamedias*; (DA).

chupamedias, adj/subst. (1) lid., hanl. (Hond, Nik, Pan, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): podlézavý; patolízal; ■ Syn.: *alcahuete, chupe*; ■ Var.: *chupamedia*; (DA).

alcahuete, adj/subst. (1) viz: *chupamedias*; (DA).

chupe, adj/subst. (1) viz: *chupamedias*; (DA).

chupamiel, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): viz: *chuparroso*; (2) (Hond, Salv, Nik): rostlina (*Combretum fruticosum*); ► popínavá, s červenými, žlutými nebo žlutooranžovými květy, využívá se v tradiční medicíně; (DA).

chupamirto, m. (1) (jižMex, Hond): viz: *chuparroso*; (DA).

chupamocos, m. (1) venk., hanl. (Hond, Nik): dítě, adolescent; (2) (Nik): adolescent fetující lepidlo; (3) (Nik): včela vyhledávající uši či nosní dírky lidí; (DA).

chupapiedras, m. (1) (Pan, zápVen): hypostomus; ► *Hypostomus*; malá, hnědá, sladkovodní ryba; ■ Syn.: *chorrosco*, *guaraguara*; (2) (Hond, Pan): ryba (*Awaous tajasica*, *Sicydium multipunctatum*); ► sladkovodní, obvykle jasně žlutá se zelnými tóny a černými fleky na hřbetě; (3) (Portor): viz: *cetí*; (DA).

chorrosco, m. (1) viz: *chupapiedras*; (DA).

guaraguara, f. (1) viz: *chupapiedras*; (DA).

chupapinga, adj/subst. (1) adj/subst., vulg., hanl. (Per): pochlebovačný; patolízal; (2) adj., lid., vulg. (Portor): hloupý, pitomý; (3) f., lid., vulg. (Portor): prostitutka poskytující orální sex; (DA).

chupar(se), tr/intr/zvrat. (1) intr., lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Kol, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): chlastat; (2) intr/zvrat., lid. (Ekv, Bol, Arg, Urug): opít se; (3) tr. (Hond): utrácet za alkohol; (4) lid. (Mex, Dom, Ven): kouřit cigaretu nebo doutník; (5) intr/zvrat., lid. (Mex): rozbít se, pokazit se; (6) lid. (Per, Chil): leknout se; (7) (Per): stydět se; (8) (Guat, Kub, stfEkv, Chil): pohubnout (věkem nebo nemocí); (9) tr., lid. (Chil): krást; (10) tr/zvrat. (Dom, Portor): vydržet, snést něco; (11) tr. (Ekv): vzít si kartu z balíčku (v karetní hře); (12) lid. (Bol): zúžit kalhoty, sukni nebo jinou část oděvu; (13) intr. (Nik): nasávat; (14) intr/zvrat. (Urug): naštvat se, rozzlobit se; (15) **¡chúpate un ojo!**, lid., hanl., vulg. (Dom, Chil): to teda ne!; ► výraz odmítnutí nějakého návrhu; (16) ~ **a dos coyoles** (Hond): brát dva platy; (17) ~ **banca**, lid. (Kost): zůstat náhradníkem, být na střídačce (ve fotbale); (18) ~ **cachimbo**, lid. (Ven): cucat si prst (o dítěti); (19) ~ **cachimbo** (Dom, Portor): nést důsledky; (20) ~ **cajeta** (Dom): vydržet něco; (21) ~ **caluga**, lid. (Chil): mít nepohodlně zařezané spodní prádlo v intimních partiích; (22) ~ **caña** (Guat): mlaskat k vyjádření nespokojenosti nebo obtěžování; (23) ~ **caña** (Hond): mít kalhoty zařezané mezi půlkami hýždí; (24) ~ **el caite**, venk. (Nik): podlézat někomu, ponižovat se před někým; (25) ~ **el cigarro por el lado prendido**, lid. (Portor): splést se; udělat něco naopak; (26) ~ **el rabo a la jutía** (Kub, Portor): opít se; (27) ~ **faros**, lid. (Mex): zemřít; (28) ~ **faros**, lid. (Mex): nastat problém; (29) ~ **faros**, lid. (Mex): nenabrat očekávaný směr (o určité situaci); (30) ~ **gladiolo** (Ven): zemřít; (31) ~ **guaro**, lid. (Kol): chlastat; (32) ~ **jilguillo**, lid. (Portor): zamilovaně si povídat, cukrovat (o snoubencích); (33) ~ **la alegría**, lid. (Portor): zkazit někomu radost; (34) ~ **la bruja**, lid. (Portor): zlobit se; (35) ~ **la sangre**, lid. (Mex): pít někomu krev, štvát někoho; (36) ~ **las medias**, lid. (Pan, Chil): lichotit, pochlebovat někomu; (37) ~ **las patas**, lid. (Chil): pochlebovat, lízat někomu paty; (38) ~ **piña**, lid. (Kol): líbat se; (39) ~ **se la píldora**, lid. (zápBol): nést důsledky; (40) ~ **se los bigotes**, lid. (Chil): najít v něčem zálibu nebo uspokojení; (41) ~ **se los dientes** (Hond, Nik): ukázat nesouhlas nebo zlost zaskřípáním zubů; (42) ~ **se los dientes** (Hond): usmát se na někoho; (43) ~ **se los jutes** (Salv): jíst sopl, suché z nosu; (44) ~ **se los mostachos** (Chil): najít v něčem zálibu nebo uspokojení; (45) **chupárselo la bruja**, lid. (Mex, Guat, Hond, Nik): neuspět v něčem; (46) **chupárselo la bruja**, lid. (Mex, Nik): hodně se zhoršit (o zdravotním stavu); (47) **chupárselo la bruja**, lid. (Mex): zemřít; (48) **chupárselo la bruja**, lid. (Mex): zmizet beze stopy; (49) **chupárselo un burro** (Hond): nevycházet, jít něco špatně; (50) **¡chúpate esa, en lo que yo te mando la otra!**, lid. (Portor): připrav se na další!; ► výzva k vydržení jednoho útoku mezitímco se chystá další; (51) **¡chúpate esa, mientras te mando la otra!** (Portor): připravit se na to, co přijde; (52) **de chupa y déjame el cabo** (Kub): výborně, super; (53) **de chupa y déjame el cabo** (Kub): špatně; (54) **para ~se los bigotes**, lid. (Chil): výborný, velmi dobrý; (DA).

chuparroso, m. (1) (US, Mex): pták (*Anthracothorax prevastis*, *Campylopterus hemileacurus*, *Chlorostilbon canivettii*, *Colibri delphinae*, *Colibri thalassinus*, *Kais guimeti*, *Lophornis helenae*, *Phaeochroa covierii*, *Phaethornis longuemareus*, *Phaethornis superciliosus*, *Thelurania colombica*, *Therinetes ruckeri*); ► označení pro různé druhy ptáků z čeledi kolibříkovitých; ■ Syn.: *chichin flor*, *chichinglás*, *chupaflor*, *chupamiel*, *chupamirto*; (DA).

chichinflor, m. (1) viz: *chuparroso*; (DA).
chichinglás, m. (1) viz: *chuparroso*; (DA).
chupaflor, m. (1) viz: *chuparroso*; (DA).
chupamiel, m. (1) viz: *chuparroso*; (DA).
chupamirto, m. (1) viz: *chuparroso*; (DA).
chupasangre, m/f. (1) (Guat, Chil): příživník; (2) lid., hanl. (Salv): právník; (DA).
chupata, f. (1) lid. (Pan): oslava, na které se pije hodně alkoholických nápojů; (DA).
chupatero, -ra, adj/subst. (1) lid. (Pan): pijan; člověk, který rád pije alkoholické nápoje; (DA).
chupavelas, adj/subst. (1) lid., hanl. (Arg): přehnaně nebo afektovaně nábožensky založený; (DA).
chupaya, f. (1) (szArg): slaměný klobouk se širokou krempou; (DA).
chupazo, m. (1) lid. (Portor): hození po někom slupkou nebo výlisky z pomeranče; úder slupkou; ■ Var.: *chuponazo*; (2) lid. (Portor): kouření; (DA).
chuponazo, m. (1) viz: *chupazo*; (DA).
chupe, adj/subst. (1) m., lid. (Mex, Arg, Urug; Hond): alkoholický nápoj; (2) lid. (Mex, Arg, Urug): konzumování alkoholických nápojů; (3) lid. (Ekv): oslava, kde se pije velké množství alkoholu; (4) (← keč. *chupí*, „polévka“) (Pan, Kol, Per, střBol, zápBol): jídlo; ► k bramborovému vývaru se přidá maso nebo ryba, mořské plody, vejce, pálivá paprika, rajčata a další ingredience; (5) (szArg): jídlo; ► hustý vývar s vodou nebo mlékem, bramborami, masem, kukuřicí a dalšími ingrediencemi; (6) (Ven): polévka; ► k vývaru ze slepice, kuřete nebo krevet se přidává mléko, kukuřice, brambory a sýr; (7) (Chil): jídlo; ► připravené z chleba, sýra, masa, mořských plodů nebo ryb a dalších ingrediencí; (8) (Pan): polévka; ► velmi hustá, připravená ze sladkých brambor, hovězího masa nebo ryb; (9) adj/subst. (Per): pracovník na nízkém, málo důležitém postu; (10) (Per): viz: *chupamedias*; (11) m. (Salv): vdechnutí cigaretového kouře; (12) lid. (Urug): špatná nálada, zlost; (13) ~ **de viernes** (Per): rybí vývar s bramborami; ► typicky se jí v době půstu a na Velikonoc; (DA).
chupé, m. (1) (Ekv): jídlo; ► připravené z ryb nebo krevet, mléka, brambor, pálivé cibule, mletého česneku, hrachu, opražených, drcených arašídů, soli, pepře, kmínu a oregana; (DA).
chupe!, citosl. (1) (Kol): kiš kiš!; ► výraz potěšení, když se někomu děje něco špatného; výraz škodolibosti; (DA).
chupeta, m/f. (1) f. (Per; lid.: Kub): opilost; (2) (Per): schůzka, viz: *chupadera*; (3) (Kub, Dom, Ven): lízátko; (4) (Nik, Kost, Kub): cumel, viz: *chupón*; (5) (Kost, Kub): cumel, viz: *chupón*; (6) m., lid. (Dom, Portor): vášnivý polibek; (7) (Nik): zmrzlina, viz: *charamusca*; (8) lid. (Portor): výhodná politická funkce; (9) ~ **electrónica**, lid. (Kost): televizní přijímač; (DA).
chupetazo, m. (1) lid. (Kost, Per): polibek; (2) (Hond): cucflek; (3) (Hond): šluk; (DA).
chupete, m. (1) lid. (Mex, Hond, Salv, Nik, Pan, Per; Ekv): cucflek; ■ Syn.: *mamada*, *mamoncillo*; (2) (Per): polibek; (3) (Guat, Ekv, Per, Bol, sevChil): lízátko; (4) (Per): osvěžující nápoj; ► prodává se mražený v plastovém sáčku; (5) (Bol): nanuk; (6) lid. (Hond): místo ve státní nebo městské správě, kde se za málo práce vydělá hodně peněz; (7) ~ **de fierro**, lid. (Chil): nepřijemný, nesympatický; (8) **desubicado como ~ en el culo**, vulg. (Arg): nevhodně se chovající; ■ Syn.: *desubicado como chupete en la oreja*; (9) **desubicado como ~ en la oreja**, lid. (Arg): viz: *desubicado como chupete en el culo*; (DA).
mamada, f. (1) viz: *chupete*; (DA).
mamoncillo, m. (1) viz: *chupete*; (DA).
chupetear, tr. (1) lid. (Kost, Dom, Ekv, Per): opakovaně někoho líbat; (2) lid. (Bol): pít; (DA).
chupeteo, m. (1) (Dom, Ekv, Per): líbání, polibky; (2) lid. (Chil): obvinění, udání; (DA).
chupindanga, f. (1) (Arg, Urug): oslava, na které se pije hodně alkoholu; (2) lid. (Arg, Urug): konzumace alkoholických nápojů; (DA).
chupindengue, m. (1) lid. (Urug): konzumace alkoholických nápojů; (2) lid. (Urug): alkoholický nápoj; (DA).
chupinero, -ra, adj/subst. (1) (střArg): záškolák; (DA).
chupino, -na, adj. (1) lid. (szArg): podvyživený nebo špatně živený (o dítěti); (2) lid. (szArg): hubený; (3) lid., venk. (szArg): bezprstý nebo bezruký (o člověku); (4) lid. (szArg, zápArg): bez ocasu nebo s ocasem kratším, než by měl být (o zvířeti); (DA).
chupinoso, -sa, adj. (1) (Per): zvlněný (o hladině moře); (DA).

chupita, f. (1) málo užív. (Arg): gumová, natahovací taštička; ► v době karnevalu se plní vodou a hází po lidech; (DA).

chúpíte, m. (1) **de ~** (Dom): nepřekonatelný, dokonalý; (DA).

chupitegui, adj/subst. (1) lid., hanl. (Arg, Urug): pijan, osoba často konzumující alkoholické nápoje; (DA).

chuplaj, adj/subst. (← keč.) (1) venk. (jižEkv): neoplozené nebo zkažené vejce; (DA).

chupliqui, adj. (1) (výchEkv): těsný (o oblečení); (DA).

chupo, m. (1) lid. (Kol): cumel; (2) (Per): velké množství lidí, peněz nebo věcí; (DA).

chupo, -pa, adj/subst. (1) (hanl.: Kol, zápArg; lid.: Bol): podlézavý; patolízal; (2) venk. (szArg): fixovaný na rodiče (o dítěti); (3) lid. (střBol): osoba stále následující jinou (obzvláště dítě matku); (DA).

chupódromo, m. (1) (Per, Bol): místo, kde se lidé schází k pití alkoholických nápojů; (DA).

chupógrafo, -fa, m/f. (1) (Hond): příživník, osoba žijící na účet někoho jiného; (2) lid. (Hond): pijan; (DA).

chuponear, tr. (1) (Per): přerušit telefonní hovor nebo linku; (2) (Salv, Nik): natřít nebo navlhčit něco; (3) lid. (Hond): srkat nebo pít po doušcích; (DA).

chuponeo, m. (1) (Per): zásah do telefonní linky; (DA).

chuquear(se), tr/intr/zvrat. (← *chuco*, „špinavý, kyselý“) (1) tr. (Salv): ušpinit něco; ■ Var.: *shuquear*; (2) intr/zvrat. (Salv): ušpinit se; ■ Var.: *shuquearse*; (3) (Hond): zkazit se, zejmn. jídlo; (4) tr., lid. (Par): domnívat se, předpokládat; být domýšlivý; (DA).

shuquear, tr. (1) viz: *chuquear*; (DA).

shuquearse, intr/zvrat. (1) viz: *chuquearse*; (DA).

chuquedad, f. (1) (Hond, Salv): špína, nečistota; (DA).

chuquencia, f. (1) (Hond, Salv): špína, nečistota; (2) (Hond): zápach, odér (obzvláště z jídla); (DA).

chuquillo, m. (1) (Guat): tělesný zápach způsobený nedostatkem hygieny; (DA).

chúrčil, m. (1) (Kost): ledová tříšť; (DA).

churchur, citosl. (← onomat.) (1) (Salv): ► imitace střevních zvuků; (DA).

churco, m. (1) (Chil): keř (*Oxalis gigantea*); ► z čeledi štavelovitých, popelavě šedý, se žlutými květy; ■ Syn.: *churqui*; (DA).

churqui, m. (1) keř, viz: *churco*; (DA).

churica, m/f. (1) (Ven, m.; zápVen, f.): tirika tovi; ► *Brotogeris jugularis*; pestrobarevný pták až 19 cm dlouhý; (DA).

churico, -ca, adj. (1) (Hond): bez jednoho ucha (o člověku nebo zvířeti); (2) (Hond): bez ucha (o hrnku nebo jiné nádobě); (DA).

churido, -da, adj. (1) lid., hanl. (Mex): unavený, zničený; (DA).

churmar, tr. (1) lid. (szArg): vyždímat mokré prádlo nebo hadr; (DA).

churo, m. (← keč. *churu*, „hlemýžď“) (1) (Ekv, Per, Bol): ampulárka; ► *Pomacea*; až 13 cm dlouhý hlemýžď, žije obvykle na březích řek; je jedlý; ■ Var.: *churu*; (2) (Per): ulita, lastura; (3) (jzKol, Ekv): lokna, spirálově stočený pramen vlasů; (4) (Ekv): hudební nástroj; ► vyrobený z ulity určitých druhů mořského hlemýžďe; využívá se k oživení oslav a svolávání lidových demonstrací; (DA).

churu, m. (1) hlemýžď, viz: *churo*; (DA).

churo, -ra, adj. (1) lid. (Bol, szArg): štědrý, dobrý; (2) lid. (Bol, szArg): milý, přívětivý; (3) lid. (Bol, szArg): přitažlivý, atraktivní (o člověku); (4) lid. (jižBol, szArg): pěkný, hezký; (DA).

churqui, m. (1) (střBol, zápBol, střArg, szArg): molina; ► *Acacia caven*; strom až 6 m vysoký, s malými, úzkými listy a žlutými květy; ■ Syn.: *espinillo negro*, *espino chileno*; ■ Var.: *churque*; (2) (Chil): viz: *churco*; (DA).

espinillo, m. (1) ~ **negro**, viz: *churqui*; (DA).

espino, m. (1) ~ **chileno**, viz: *churqui*; (DA).

churque, m. (1) viz: *churqui*; (DA).

churquial, m. (1) (Bol, szArg): místo zarostlé stromy *churqui*; (DA).

churra, f. (1) lid. (Portor): průjem; viz též: *churreta*; (DA).

churral, m. (1) (Nik): oblast hustě porostlá křovím; (DA).

churras, f. pl. (1) lid., vulg. (Portor): průjem; (DA).

churrasco, m. (1) (Per, Bol, Par): biftek s kostí; ► upravuje se na různé způsoby; (2) (Chil): krájení hovězího masa na úzké plátky; (3) (Chil): sendvič s úzkými, libovými plátky hovězího masa; (4) (Ekv): jídlo; ► sestává z rýže, plátku smaženého masa, dvou smažených vajec, smažených brambor, avokáda a rajčat; (5) lid. (Pan): kvalitní hovězí biftek; ► obvykle grilovaný; (DA).

churrasqueada, f. (1) lid. (Bol, Par, Arg, Urug): jídlo, kde se jako hlavní chod podává grilované maso; (2) lid. (Bol, Par, Arg, Urug): grilovačka; (DA).

churrasquita, f. (1) (Urug): domácí gril; malá, přenosná trouba na pečení a ohřívání jídel; (DA).

churrear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr/zvrat., lid., vulg. (Dom, Portor): pokálet se do kalhot; (2) intr. (Nik): kouřit marihuanu; (3) intr/zvrat., lid. (Portor): nečekaně se někde objevit, neohlášeně přijít; (DA).

churrería, f. (1) (Nik): místo, kde se prodávají cigarety z marihuany; (DA).

churrero, -ra, adj/subst. (1) (Nik): osoba kouřící marihuanu; (DA).

churreta, f. (1) (vulg.: Portor, Ekv; lid.: Per): průjem; ■ Syn.: *churra, coladera*; (DA).

coladera, f. (1) viz: *churreta*; (DA).

churrete, adj/subst. (1) m., lid. (Nik, Ekv, Chil): průjem; (2) lid., vulg. (Per): výkal; (3) adj., lid. (Chil): postižený průjmem (o člověku); (4) m. (Per, Chil): pták; ► až 20 cm dlouhý, našedle hnědý na hřbetě a jasně šedý na břichu, s dlouhým, úzkým ocasem a rovným, úzkým, černým zobákem; ■ Syn.: *cache, kachiranga, meneacola*; (DA).

cache, f. (1) pták, viz: *churrete*; (DA).

kachiranga, f. (1) pták, viz: *churrete*; (DA).

meneacola, f. (1) pták, viz: *churrete*; (DA).

churretera, f. (1) lid. (Ekv, Chil, szArg, zápArg): průjem; (DA).

churria, f. (1) (Mex, Salv, Pan, Portor, Ven, f.; Dom, Kol, f. pl.): průjem; ■ Syn.: *soltura*; (2) (výchVen): průjem u novorozenců; (3) (jižSalv): mořský měkkýš (*Mitella guyanensis*); ► v průměru jeden palec široký, jeho maso je jedlé; (4) (Pan): vítězství díky přesile; (DA).

soltura, f. (1) viz: *churria*; (DA).

churrín, m. (1) (Chil): štidlák kouřový; ► *Scytalopus fuscus*; pták až 12 cm dlouhý, černý, s černým zobákem; (DA).

churro, m. (1) (Mex): kadeř, kudrna; (2) (Hond): pečivo; ► smažené těsto z mouky, sýra, škvarků a koření zabalené do taštiček; (3) lid. (Hond): osoba nedostatečně kvalifikovaná pro povolání, které i přes to vykonává; (4) (Hond): dlouhý, nezáživný rozhovor (mezi novináři); (DA).

churruco, m. (1) venk. (Pan): košík; ► pletený z rostlinných vláken jinak určených ke krmení koní; (DA).

churrundanga, f. (1) vulg. (Salv): průjem; (DA).

churrupaco, -ca, m/f. (1) hanl. (Per): málo kultivovaný mestic či míšenec; (2) hanl. (Per): hrubián, neotesanec; (DA).

churrupiento, adj. (1) (Kub): bezcenný, špatný (o věci); (2) (Kub): špinavý, ztýraný; (DA).

churruscarse, intr/zvrat. (1) (Kol): zvlnit se (o vlasech); ■ Var.: *enchurruscarse*; (DA).

enchurruscarse, intr/zvrat. (1) viz: *churruscarse*; (DA).

churrusco, m. (1) (Kol): kartáč, rýžák; (2) (Kol): podlouhlý kartáč k čištění lahví a sklenic; (3) (sevPer): alkoholický nápoj; ► z fermentované cukrové třtiny a pálenky; (DA).

churrusquera, f. (1) (Pan): kudrnaté, neupravené vlasy; (DA).

churrutá, f. (1) (Portor): průjem; viz též: *churreteada*; (DA).

churrutaca, f. (1) (Salv): průjem; viz též: *currutaca*; (DA).

churu, m. (1) (Per, Bol): hlemýžď, viz: *churo*; (2) (Bol): schránka měkkýšů; (DA).

churú, m. (1) lid. (Pan): zrnko rýže ve slupce; viz též: *macho*; (DA).

churuata, f. (1) (Ven): indiánské obydlí ze slámy; ► kuželovitého tvaru, velmi rozměrné; žije se zde v komunitě; (DA).

churuco, m. (1) (Kol): chápan vlnatý; ► *Lagothrix lagotricha*; opice až 70 cm vysoká, s kulatou hlavou, krátkým krkem a chápaným ocasem; ■ Syn.: *mono lanudo, mono machín*; (2) lid. (Kost): upovídánost; (DA).

mono, m. (1) ~ **lanudo**, viz: *churuco*; (DA).

mono, m. (1) ~ **machín**, viz: *churuco*; (DA).

churuco, -ca, adj. (1) (Guat, Salv): vrásčitý, svařštělý, suchý; (2) lid., hanl. (Kost): vztahující se k městu San Rafael de Oreamuno v Kostarice, provincii Cartago; (3) (Nik): s hustými nebo dlouhými vlasy (obvykle o muži); (DA).

churudo, -da, adj. (1) lid. (Ekv): s kudrnatými vlasy; (DA).

churumbo, m. (1) (Per): polévka z juky a sýra; (2) (Salv): tykev; ► úzká, dutá, užívaná vesničany k nošení vody na pole; (DA).

churunco, -ca, adj. (← *chulunco*) (1) (Hond, Salv): krátký (o věci, zejm. oblečení); (DA).

churuncullada, f. (1) lid. (Hond): zmetek, špatně udělaná věc; ■ Var.: *churuncuyada*; (2) lid. (Hond): hloupost, malichernost, kravina; (DA).

churuncullo, -lla, adj/subst. (1) adj., lid. (Hond): škaredý nebo špatně udělaný (o věci); ■ Var.: *churuncuyo*; (2) (Hond): zfalšovaný nebo špatně sepsaný (o psaném dokumentu); ■ Var.: *churuncuyo*; (3) adj/subst. (Hond): špatně se chovající; ■ Var.: *churuncuyo*; (DA).

churuncuyo, adj/subst. (1) viz: *churuncullo*; (DA).

churuncuyada, f. (1) (Hond): viz: *churuncullada*; (DA).

chus, m., pl. (1) (Hond, Salv): boty, obuv; (DA).

chus;! , citosl. (1) (Bol): pšt!; ► pokyn ke ztišení; ■ Syn.: *¡chusta!*; (2) **¡ay ~!** (Portor): viz: *¡ay fo!*; (DA).

chusta;! , citosl. (1) pšt!, viz: *¡chus!*; (DA).

chusa, f. (1) (Dom): bič k plašení ptáků; (DA).

chusa;! , citosl. (1) (Ekv): ou!; ► výraz překvapení nebo leknutí; (2) (Bol): viz: *¡chusu!*; (DA).

chusalongo, m. (← keč. *chusa*, *chusalonga*, „malý“ + *lungu*, „chlapec“) (1) (Ekv): fantastický trpaslík; ► s velmi vyvinutým přirozením, přisuzuje se mu schopnost svádět panny; (DA).

chuscada, f. (1) (Per): typický peruánský tanec; (2) (Per): hudba k tanci *chuscada*; (3) (sevPer): rčení nebo skutek bez užítka nebo odůvodnění; (4) hanl. (Hond, Nik, Urug): špatný vtíp; (5) hanl. (Hond, Nik): drsný vtíp, kameňák; (DA).

chuschalo, -la, adj/subst. (1) adj/subst. (szArg): milý; (2) adj. (szArg): s dlouhou a hustou hřívou (o koni); (DA).

chuschudo, m. (1) (szArg): mop; (DA).

chuschudo, -da, adj. (1) lid. (szArg): s dlouhými, zplihlými, rozčuchanými vlasy; (DA).

chusco, m. (1) (Salv): jamka v zemi na cvrknání kuliček; (DA).

chusín, m. (1) (Salv): osobní strážce, bodyguard; (DA).

chusmear, intr/tr. (1) intr. (Bol, Par; lid. Urug): pomlouvat; (2) tr., lid. (Portor, Bol, Par, Arg, Urug): vykecat, prozradit co kdo komu řekl; (3) intr., lid. (Par, Arg, Urug): sdělovat si novinky, vykládat si; (4) tr., lid. (Par, Arg, Urug): poskytnout doposud neznámou informaci; (5) intr., lid. (Par, Arg, Urug): informovat se o něčem (obvykle potají zkontrolováním určité věci nebo místa); (6) lid. (Portor): vysmívat se někomu nebo něčemu; (DA).

chusmería, f. (1) (Kub): hrubé chování, nevychování; (2) lid. (Portor): podlost, pohoršení; (3) lid. (Portor): pomlouvání, klepy; viz též: *chismería*; (DA).

chusmeríao, m. (1) (Bol; lid., hanl. Mex, Kost, Ven, Ekv, Arg, Urug): lůza, skupina prostých nebo neomalených lidí; (2) lid. (Par, Arg, Urug): pracovní nebo společenské prostředí, kde jsou běžné pomluvy; (3) lid. (Par, Arg, Urug): pomluva, klep; (4) lid. (Par, Arg, Urug): klepny, pomlouvачné osoby; (DA).

chusmita, f. (1) (Ven): volavka bělostná; ► *Ergetta thula*; až 60 cm vysoký pták, s bílým peřím a černýma nohama; ■ Syn.: *garcita blanca*, *garza chica*; (DA).

garcita, f. (1) ~ **blanca**, pták, viz: *chusmita*; (DA).

garza, f. (1) ~ **chica**, pták, viz: *chusmita*; (DA).

chusmón, -ona, adj/subst. (1) m/f., vulg., lid., hanl. (Kub): hrubián, neotesanec; (2) adj. (Nik): zbabělý; (DA).

chusno, m. (1) (szArg): keř (*Egretta thula*); ► až 1,5 m vysoký, se žlutými květy; ■ Syn.: *nogal del zorro*; (DA).

nogal, m. (1) ~ **del zorro**, viz: *chusno*; (DA).

chuso, m. (1) lid. (Per): sportovní obuv, kopačky; (2) (Bol): muž, který hraje falešně na hudební (často dechový) nástroj a neladí tak se zbytkem kapely; (DA).

chuso, -sa, adj/subst. (1) adj., lid., venk. (sevBol, výchBol, szArg): zvadlý, uschlý (o rostlině); (2) lid., venk. (Arg, Urug): (o lipnicovitých rostlinách) která plodí málo zrn nebo ještě neuzrála; (3) lid., venk. (szArg): vyhublý, seschlý (o člověku nebo části těla); (4) lid., venk. (szArg): povislý, bez hnutí (o lidských údech); (5) adj/subst., venk. (szArg): předposlední potomek, druhý nejmladší z více sourozenců; (6) adj., lid. (jižEkv, střBol, zápBol): ochablý, povolený (o věci); (7) m/f. (Portor): křížený pes, oříšek; (DA).

chuso!, citosl. (1) lid. (Bol): viz: *¡chusu!*; (DA).

chusón, m. (1) hanl. (Salv): starý autobus; (DA).

chuspa, adj/subst. (← keč. *chuspa*, „taška“) (1) f. (střBol, zápBol, sevArg, zápArg; venk.: Per, sevChil): malá taška; ► zejm. na tabák nebo koku; (2) (zápKol, szArg): nákupní taška; (3) (Kost, Pan, Per, střBol, zápBol): kabelka z kůže nebo přírodních tkanin; (4) (Hond, Salv, Nik): kabelka z kůže nebo jiného materiálu; ► nosí ji převážně lovci; (5) (Hond, Salv, Nik): šourek; (6) (sevHond, Salv, Kost): hod na koš (v basketu); (7) (sevHond, Salv): basketbalový koš; (8) (Kost, Ekv): kávový filtr; ■ Syn.: *destiladera*; (9) (Ekv): syrová kulička z kukuřičné mouky k přípravě polévky; (10) venk. (Salv): načervenalý listen obalující květ banánovníku; (11) (Salv): cvrnkací kuličky (hra); (12) vulg. (Salv): ženské přirození; (13) adj/subst. (Hond): málo kvalitní, šmejd (o výrobku); (14) f. (Nik): půlka pomeranče po vysátí šťávy; (15) lid. (Kost): prs nebo mléčná žláza; (DA).

destiladera, f. (1) viz: *chuspa*; (DA).

chuspear, tr. (1) (Salv): dát koš (v basketu); (DA).

chuspiojos, adj. (1) (Kost): malé, černé, pronikavé (o očích); (DA).

chútaro, -ra, adj/subst. (1) hanl. (Mex): nespolečenský, samotář; (2) hanl. (Mex): nevzdělanec, ignorant; (DA).

chutas!, citosl. (1) lid. (Chil): no ne! ► výraz překvapení, hněvu nebo nespokojenosti; (DA).

chutazo, m. (1) (Guat): píchnutí, bodnutí; zranění ostrým předmětem; (DA).

chute, m. (1) (Guat): žihadlo nebo jiný bodný předmět; (2) (Salv): použití injekční stříkačky; (3) lid., hanl. (Chil): muž přespřílišně dbající na svůj vzhled; (4) málo užív. (Chil): odpadní trubka; (5) (Salv): dotěrný, vlezlý člověk; (6) venk. (szPan): ohrada pro přepravu dobytka; (DA).

chuteador, m. (1) (Chil): kopačka; (DA).

chuteador, -ra, m/f. (← angl. *to shoot*, „střílet, vystřelit“) (1) m/f. (Hond, Chil, szArg; lid.: Bol): výborný střelec (ve fotbale); (2) m. (Chil): kopačka; (DA).

chutear(se), tr/intr/zvrat. (← angl. *to shoot*, „střílet, vystřelit“) (1) tr. (Hond, Salv, Nik, Pan, Ekv, Bol, szArg): silně kopnout do balónu (ve fotbale); (2) lid. (Chil, Par): odkopnout; (3) lid. (Chil): opustit, odkopnout někoho; (4) lid. (Chil): nechat něčeho s úmyslem vrátit se k tomu později; (5) intr/zvrat. (Salv): injekční stříkačkou si píchnout drogu; (DA).

chuteo, m. (1) lid. (Chil, Par): kopnutí, kopanec; (2) přenes., lid. (Chil): odkopnutí někoho, ukončení vztahu; (DA).

chutera, f. (1) (Bol): kopačka; (DA).

chutero, -ra, adj/subst. (1) (Bol): člověk šmelící s vozidly; (DA).

chutillo, m. (1) (Bol): pohansko-náboženský svátek; ► aimarského původu, pocházející z předkolumbovské doby; (DA).

chuto, m. (1) (Bol): člověk na karnevale nebo folklorní slavnosti převlečený za služebného statkářů; (2) lid. (výchEkv): pes; (DA).

chuto, -ta, adj/subst. (1) adj., lid. (Ven, Bol, szArg): krátký, zastřižený; (2) (Ven, Bol, szArg): bez ocasu (o zvířeti); (3) (szArg): s krátkým ocasem (o zvířeti); (4) (Kol): kudrnatý (o vlasech); (5) (Per): zplihlý (o vlasech); (6) adj/subst. (Per): nevzdělanec, neomaleneč; (7) (Bol): propašovaný (o automobilu); (8) (Bol): šmelinář; (9) (Bol): bez některé končetiny (o člověku); (10) adj. (Bol): nahý nebo polonahý; (DA).

chutra, f. (1) (Pan): strom (*Protium glabrum*); ► až 20 m vysoký, se žlutými květy, vyskytuje se na vlhkých místech; jeho pryskyřice se využívá v medicíně; (2) (Pan): dřevěné nebo rákosové ohradníky k vytvoření uličky pro nahnání dobytka na určité místo; (DA).

chutusca, adj/subst. (1) lid. (szArg): neomaleneč, vidlák; (DA).

chubar, tr. (1) (Dom): štvát, poštvat někoho; (DA).

chumis, m. (1) **con** ~, lid. (střBol, zápBol): detailně, podrobně; (DA).

chuy!, citosl. (1) lid. (střArg, szArg): brr!; ► vyjádření pocitu zimy; (2) (Guat, Slav): ► výraz radosti, náklonnosti nebo něhy; (3) lid. (zápBol, střBol): viz: *jchoy!*; (DA).

chuyerito, m. (1) (szArg): obřadní sklenice k pití nápoje *chuya*; ► obvykle hliněná nebo stříbrná, v podobě zvířete nebo jinak zdobená; (DA).

chuyo, m. (1) (Per): viz: *chullo*; (2) (Hond): bodná zbraň; (DA).

chuzalongo, m. (1) el ~ (Ekv): (v lidové mytologii) trpaslík; ► s velkým přirozením, napadající ženy na venkově; (DA).

chuzar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Nik, Kol, Ven, Bol; venk. Salv): píchnout nebo zranit někoho ostrým předmětem; (2) intr/zvrat. (Nik, Pan, Kol, Bol): píchnout nebo zranit se ostrým předmětem; (3) tr/zvrat. (Kol): injekční stříkačkou si píchnout drogu; (4) tr. (Kol): odposlouchávat telefonní linku; (DA).

chuzazo, m. (1) (Mex, Hond, Pan, Ven, Chil): rána způsobená bodnou zbraní; (DA).

chuzmero, -ra, adj. (1) lid. (Portor): zábavný, vtipný, posměvačný; (DA).

chuznieto, -ta, m/f. (1) (Ekv): prapraprapravnuk; (DA).

chuzo, adj/subst. (1) m. (jvMex, Hond, Pan, Ven, Chil): nářadí podobné motyce k hloubení jam v půdě; (2) (Pan, Kol; lid. Kost, Ekv, Bol): bodná zbraň (obzvláště nůž nebo dýka); (3) (Ven, Per): bodná zbraň, kterou si tajně vyrábí vězni ve vězení; (4) (Per): škrábanec na kůži od bodné zbraně; (5) (Pan, Kol): ostrý předmět (6) (Hond, Salv): žihadlo vosy nebo včely; (7) (Hond, Nik): malý, ostrý nožík nebo rydlo; (8) (Hond): policejní obušek; (9) (Kost, Kol, zápEkv): špíz; (10) (Kol): maso na špízu; (11) hanl. (Kol): malý obchůdek; (12) adj/subst., venk. (szArg): předposlední potomek, druhý nejmladší z více sourozenců; (13) m. (Kub, Dom, Portor): bič z části potažený kůží; (14) (Chil): špičatá železná tyčka; ► užívá se k hloubení důlků při sázení; (15) (Nik, Kost): bič nebo hole s ostrým koncem k hnaní volů; (16) (zápEkv): bota, polobotka; (17) m/f., hanl. (Hond): policista; (18) m. (Kost): automobil s nejlepšími parametry ve své třídě; (DA).

chuzo, -za, adj/subst. (1) adj., lid., venk. (Arg, Urug): (o lipnicovitých rostlinách) která plodí málo zrn nebo ještě neuzrála; (2) lid., venk. (Arg, Urug): zvadlý, suchý (o rostlině nebo ovoci); (3) lid., venk. (Arg, Urug): povislý, bez hnutí (o lidských údech); (4) lid. (Chil): nešikovný; (5) lid., venk. (Arg, Urug): vyhublý, seschlý (o člověku nebo části těla); (6) adj/subst., venk. (szArg): předposlední potomek, druhý nejmladší z více sourozenců; (7) adj. (Kost): zplihlý, ježatý, rozcuchaný (o vlasech); (8) (Kost): s naježenými vlasy; (9) adj/subst. (Salv): hotový, připravený; (DA).

chuzografíar, intr. (1) (Kol): vytřukávat klávesy dvěma prsty (ne všemi deseti); (DA).

chuzón, m. (1) (Kol): bodnutí; (2) hanl. (Salv): starý autobus; (DA).

cibí, m. (1) (Portor): kranas; ► *Caranx*; mořská ryba, dlouhá až 75 cm, našedle modrá až žlutá s podlouhlým tělem a paprskovitými ploutvemi; její maso je jedlé; ■ Syn.: *cibí amarillo, ciguatero*; (2) ~ **amarillo** (Kub): kranas Bartholomeův; ► *Caranx bartholomaei*; mořská ryba, dlouhá až 50 cm, oválného těla, žlutá kromě hřbetu, který je kovově modrý, má paprskovité ploutve a vidlicovitý ocas; je jedlá; (3) ~ **amarillo** (Portor): ryba, viz *cibí*; (4) ~ **carbonero** (Kub): viz *cojinúa negra*; (DA).

cibí, m. (1) ~ **amarillo**, viz: *cibí*; (DA).

ciguatero, m. (1) viz: *cibí*; (DA).

cica, f. (1) (Dom): lidský exkrement; (DA).

cici, f. (1) (Portor): ryba, viz *cachicata*; (DA).

ciciliana, f. (1) (Portor): viz *ceciliana*; (DA).

cicla, f. (1) (Kol, Ven, sevEkv): jízdní kolo; ■ Syn.: *cicleta*; ■ Var.: *cicle*; (DA).

cicleta, f. (1) viz: *cicla*; (DA).

cicle, f. (1) viz: *cicla*; (DA).

ciclán, adj. (← may. *tziclán*, „napůl vykastovaný kůň“) (1) (Hond, Salv, Nik): pouze s jedním varletem (o samci); (DA).

cicletear, intr. (1) (Chil): jezdit na kole; (DA).

ciclo, m. (1) (Kost): prodejna a opravna jízdních kol; (DA).

ciclón, m. (1) ~ **batatero** (Dom): silný vítr; ► schopný cokoliv zdevastovat, včetně věcí ležících přímo na zemi; (DA).

ciclonera, f. (1) (Dom): malá betonová místnost; ► přistavuje se u dřevěných domů jako ochrana před cyklonem či hurakánem; (DA).

ciclorruta, f. (1) (Kol, Ekv): pruh pro cyklisty; (DA).

cičovía, f. (1) (Salv, Kost, Kub, Kol, Ekv, Per, Chil, Bol, Par, Urug): pruh pro cyklisty; ■ Syn.: *ciclorruta*; (2) (Kol): zejm. sportovní událost; ► konaná obvykle ve sváteční dny na silnicích, které se proto na čas uzavírají pro motorovou dopravu; (DA).

ciçote, m. (1) (Kub, Dom, Portor, výchVen): zápach nohou; (2) (Kub, Portor, Ven): zapáchání kvůli pocení nebo nedostatečné hygieně nohou; (DA).

ciçurí, m. (1) (Bol): viz: *sicurí*; (DA).

ciçutilla, m. (1) (zápVen): špína usazená kolem krku; (DA).

ci-di, m. (← *CD, Compact disk*) (1) (US, Dom, Portor, Ven): CD disk; ■ Var.: *cidí*; (DA).

cidí, m. (1) lid. (Kost, Ekv, Par): viz: *ci-di*; (DA).

cidracayote, m. (1) (střArg, szArg, zápArg): lubenice; ► *Citrullus*; rostlina z čeledi tykvovitých s podlouhlým popínavým stonkem, podobná rostlině *chilacayote*; (2) (střArg, szArg, zápArg): plod rostliny lubenice; ► kulatý plod se zelenou slupkou a bílou dužinou bez chuti; (DA).

cidrayota, f. (1) (Kol, Ekv, Chil): rostlina, viz *güisquil*; (DA).

cidrón, m. (1) (Kol, Ekv): rostlina (*Lippia nodiflora*); ► až 70 cm dlouhá, s drobnými bílými květy a listy s výraznou žilnatinou; má široké využití v tradiční medicíně; ■ Syn.: *tiquil-tiquil*; (DA).

tiquil-tiquil, m. (1) viz: *cidrón*; (DA).

ciçamachos, f. (1) lid. (Portor): nezadaná žena udržující vztah s ženatými muži, které snadno dobývá; (DA).

ciçayernos, f. (1) lid. (Portor): matka dohazující ženichy svým dcerám; (DA).

ciçempatas, m. (1) (Kol): stonožka; (DA).

ciçen, m. (1) (Arg, Salv): toalety; (2) **de** ~ (Kub): určitě, nepochybně; (DA).

ciçenaga, f. (1) (Kol): močál; (DA).

ciçenagal, m. (1) (Hond): močál; (DA).

ciçenago, m. (1) (zápVen, szArg): bažinaté místo či krajina; (DA).

ciçenavos, m. (1) (Portor): zelenáček kubánský; ► *Vireo gundlachii*; pták, až 14 cm dlouhý, s krátkými oblými křídly a vidlicovitým ocasem, ve vrchní části těla s olivově zeleným a ve spodní se žlutým peřím; (DA).

ciçencia, m/f. (1) (Kub): velmi inteligentní člověk; (DA).

ciçenego, m. (1) (Ekv, szArg): močál; (DA).

ciçenaguillo, m. (1) (Portor): strom (*Eugenia confusa, Myrcia deflexa, Myrcia divaricata, Myrcia ferruginosa, Myrcia leptoclada, Daphnopsis philippiana*); ► malý strom s šedým kmenem a větvemi, hladkou kůrou s drobnými prasklinami, vejčítými listy, bílými květy a bobulovitými, oválnými plody; (DA).

ciçenta, f. (1) (Dom): sto, stovka; (DA).

ciçentifista, m/f. (1) (Portor): vědec; (DA).

ciçentoemboca, m/f. (1) m. (Kub): druh banánu, viz též: *plátano manzano*; ► až 5 cm dlouhý žlutý banán; (2) f. (Portor): malá, kulatá, sladká sušenka; (DA).

ciçentopíe, m. (1) lid. (szArg): stonožka; (DA).

ciçerrapuestas, m. (1) (Per): náhlé uzavření veřejných i soukromých podniků z obav před zneužitím moci; (2) (Per): prodej za zavřenými dveřmi za výhodné ceny; (DA).

ciçerto, -ta, adj. (1) **por** ~ **de** (Mex): pche!; ► výraz opovržení; (2) ¿~? (Kol, zápBol): ano?; ► výraz při hledání souhlasu osoby, s kterou mluvíme; (DA).

ciçervo, m. (1) ~ **de la pampa** (Arg): jelenec pampový; ► *Odocoileus bezoarticus*; přežvýkavý savec až 70 cm vysoký, má hnědou až načervenalou srst, na břiše bílou; (2) ~ **de los pantanos** (výchArg, svArg, Urug): jelenec bahenní; ► *Odocoileus dichotomus*; přežvýkavý savec více jak 1 m vysoký, má hnědou až načervenalou srst a černé nohy; (3) ~ **volátil** (Portor): brouk; (DA).

ciçarrillera, f. (1) (Dom, Kol, Ekv): pouzdro na cigarety; (DA).

ciçarrillo, m/f. (1) (Bol): hubený člověk; (DA).

cigua, adj/subst. (1) f. (Kub, Dom): obaleň; ► *Ocotea leucoxydon*; planě rostoucí, až 20 m vysoký strom se silnými řapíkatými listy, nazelenalými květy a vejčitými bobulemi podepřenými květním kalichem; jeho dřevo se využívá ve stavebnictví; ■ Syn.: *geo*; *laurel cigua*, *laurel geo*; ■ Var.: *sigua*; (2) (Kub): mořský šnek; (3) (Portor): strom (*Nectandra coriacea*); ► až 10 m vysoký, planě rostoucí, s lesklými zelenými listy kořeněné chutě, bílými květy a bobulovitými, tmavě modrými až černými plody; jeho dřevo se využívá v truhlářství; (4) (Hond, Salv): viz: *ciguanaba*; (5) adj. (Dom): ošklivá, příliš hubená (o ženě); (6) ~ **amarilla** (Dom): tangara gonavská; ► *Spindalis dominicensis*; až 15 cm dlouhý pták, s černou hlavou s bílými pruhy, černobílým hřbetem a jasně žlutým bříškem; (7) ~ **amarilla** (Dom): strom; viz též: *carrasqueño*; (8) ~ **canaria** (Dom): trupiál baltimorský; ► *Icterus galbula*; 20 cm dlouhý pták, leskle černý s velkými žlutými skvrnami na křídlech, biskupu a spodní části těla, s dlouhým ocasem a silným ostrým zobákem; (9) ~ **palmera** (Dom, Portor): brkoslavec palmový; ► *Dulus dominicus*; 20 cm dlouhý pták, na zádech hnědý až olivový, silný zobák a nohy má žluté; ■ Syn.: *sigua palmera*; (DA).

geo, m. (1) strom, viz: *cigua*; (DA).

laurel, m. (1) ~ **cigua**, strom, viz: *cigua*; (DA).

laurel, m. (1) ~ **geo**, strom, viz: *cigua*; (DA).

sigua, f. (1) strom, viz: *cigua*; (2) ~ **palmera**, pták, viz: *cigua palmera*; (DA).

ciguamo, m. (1) (Dom): keř, viz též: *carey de costa*; (DA).

ciguamonta, f. (← nah. *cihuatl*, „žena“) (1) (Salv): viz: *ciguanaba*; (2) (Hond): viz: *siguamonta*; (DA).

ciguampera, f. (← nah. *cihuatl*, „žena“) (1) (Salv): viz: *ciguanaba*; (DA).

ciguana, f. (1) (Portor): leguán, viz též: *iguana*; (DA).

ciguanaba, f. (← nah. *cihuatl*, „žena“ + *nahualli*, „čaroděj“) (1) (Hond, Salv, Nik): mytická postava; ► středoamerická mytická postava; krásná žena, která v noci vábí muže a poté je děsí tím, že má jen lebku namísto tváře; ■ Syn.: *ciguamonta*, *ciguampera*, *siguabana*; ■ Var.: *cigua*; (DA).

siguabana, f. (1) viz: *ciguanaba*; (DA).

cigua, f. (1) viz: *ciguanaba*; (DA).

ciguanabo, m. (1) (Salv): pták; viz též: *piquero*; (DA).

ciguapa, f. (1) (Kub, Dom): kalous americký; ► *Asio stygius*; až 40 cm dlouhý, noční, dravý pták, na hlavě má peří připomínající uši; ■ Syn.: *lechuza orejita*; ■ Var.: *ciguata*, *siguapa*; (2) (Dom): fantastická postava ► krásná žena s dlouhými, hustými vlasy a nohama naopak, která žije na dně jezer a řek; (3) (Dom): duch v podobě stařeny; (DA).

lechuza, f. (1) ~ **orejita**, viz: *ciguapa*; (DA).

ciguata, f. (1) viz: *ciguapa*; (DA).

siguapa, f. (1) viz: *ciguapa*; (DA).

ciguapate, f. (← nah. *cihuatl*, „žena“ + *patli*, „medicína“) (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): keř (*Pluchea*); ► planý keř až 4 m vysoký, s růžovými květy; je aromatický, používá se v tradiční medicíně; ■ Syn.: *suapatli*, *zoapacle*, *zoapatle*; ■ Var.: *siguapate*, *ziguapate*; (DA).

suapatli, m. (1) viz: *ciguapate*; (DA).

zoapacle, m. (1) viz: *ciguapate*; (DA).

zoapatle, m. (1) viz: *ciguapate*; (DA).

siguapate, m. (1) viz: *ciguapate*; (DA).

ziguapate, m. (1) viz: *ciguapate*; (DA).

ciguaraya, f. (1) (Kub): keř; viz též: *estribillo*; ■ Var.: *siguaraya*; (DA).

siguaraya, f. (1) viz: *ciguaraya*, *estribillo*; (DA).

ciguata, f. (← nah. *cihuatl*, „žena“) (1) (Kub): pták; viz též: *ciguapa*; (2) (Hond): dívka; (DA).

ciguatarse, intr/zvrat. (1) (Kub, Dom): nakazit se nemocí *ciguatera*; viz též: *aciguatarse*; (DA).

ciguateado, -a, adj. (1) (výchVen): otrávený po konzumaci ryby nakažené nemocí *ciguatera* (o osobě); (DA).

ciguatera, f. (1) (Mex, Hond, Kub, Dom, Portor, Ven): onemocnění ryb, korýšů a měkkýšů; ► po požití nakažených jedinců způsobuje silnou otravu; ■ Var.: *siguatera*; (DA).

siguatera, f. (1) viz: *ciguatera*; (DA).

ciguatero, m. (1) (Portor): viz též: *cibí*; (DA).

ciguato, -ta, adj/subst. (1) adj. (Mex, Kub, Dom, Portor): nakažený nemocí *ciguatera* (o člověku); ■ Var.: *siguato*; (2) (Mex, Kub, Dom, Portor): nakažený nemocí *ciguatera* (o rybě či jiném zvířeti); ■ Var.: *siguato*; (3) (Ven): bledý, neduživý (o člověku); (4) (Portor, Ven): shnilý, zkažený (o ovoci); (5) adj/subst. (Kub, Dom): hloupý, jednoduchý (o člověku); hlupák; (DA).

siguato, adj. (1) viz: *ciguato* (nakažený); (DA).

cigüña, f. (1) (Kub, Dom): železniční vozík poháněný ručně pákou; (2) (Hond, Nik): pták; viz též: *gabán*; (3) ~ **americana** (Pan): pták; viz též: *gabán*; (DA).

cigüirillin, adj/subst. (1) (Dom): drobná, hubená (o ženě); (DA).

cigüita, f. (1) (Dom): banakit americký; ► *Coereba flaveola*; až 12 cm dlouhý pták, má úzký, načernalý, zahnutý zobák a u něj červené koutky; ■ Syn.: *pinchita*; (2) ~ **del manglar** (Dom): viz: *canario*; (DA).

pinchita, f. (1) pták, viz: *cigüita*; (DA).

cilampa, f. (← keč. *tzirapa*) (1) venk. (Nik, Kost): viz: *silampa*; (DA).

cilampear, (1) (Hond, Nik): viz: *silampear*; (DA).

cilián, m. (1) (Nik): alkoholický nápoj; ► načervenalý, vyrobený z fermentovaných kukuřičných zrn; ■ Var.: *ciliano*; (DA).

ciliano, m. (1) (Nik): alkoholický nápoj, viz: *cilián*; (DA)

cilindradora, f. (1) (Kol): válec; ► stroj na povrchovou úpravu silnic; (DA).

cilindrero, -a, m/f. (1) (Mex): osoba hrající na hudební nástroj *cilindro*; (DA).

cilindro, m. (1) (Mex): flašinet; (2) (Guat, Hond, Kol): tlaková láhev; ► odolná kovová nádoba pro skladování stlačených plynů nebo těžkých látek; (3) (Salv): válcovitá láhev na pálenku o objemu čtvrt litru; (4) (Ven): přístroj k loupání kávových zrn; (5) (Nik): pistole; (6) (Nik): cigareta; (7) ~ **nicotinoso**, lid. (Chil): cigareta; (DA).

cimarrear, intr. (1) lid., málo užív. (zápArg, Chil): často chybět ve vyučování nebo na předem dohodnutých schůzích; (DA).

cimarrona, f. (1) lid. (Guat): nedostatek mateřského mléka při kojení; (2) (Nik): citronáda se solí; (DA).

cimbar, tr. (1) (Bol, szArg): zaplést; (2) (szArg): ozdobit kraj dortu nebo koláče; (DA).

cimbilín, m. (1) (Dom): malý kluk; (DA).

cimbra, f. (1) (Mex): dřevěné prkno, které se připoutává k návnadě při lovu žraloků v Tichém oceánu; (2) (Salv, svArg): past na zvěř; ► vyrobená z rákosu nebo dřeva, užívaná k lovu ptaků nebo jiných drobných zvířat; (3) (Arg, Urug): past na zvěř; ► sestává z posuvného uzlu, k lovu ptáků a jiných malých zvířat; (4) (Hond, Urug): past na zvěř; ► k lovu menších čtyřnohých zvířat, sestává z klacků s dřevěným nebo kovovým bodcem, které jsou napnuté lanem a zasáhnou zvíře, které přejde přes vlasec na ně napojený; (5) venk. (svArg, Urug, Par): vrata plotu nebo ohrady; (6) (szArg): hmoždíř; ► ve tvaru vah, užívá se hlavně k drcení vikve; (7) (Guat, Hond): urostlý člověk; ■ Var.: *simbra*; (DA).

simbra, f. (1) viz: *cimbra*; (DA).

cimbriazo, m. (1) (Portor): pořádná rána, úder, facka; (2) (Portor): rána, pohlavek; (DA).

cimbronazo, m. (1) (Kol, Arg, Urug): silné chvění těla; ■ Syn.: *cimbrón*; (2) (Arg, Urug): náhlé prudké škubnutí (zejm. provazem); ■ Syn.: *cimbrón*; (3) (Kost, Arg, Urug): otřes, prudký pohyb; (4) (Ekv, Arg, Urug): nezdar; (DA).

cimbrón, m. (1) viz: *cimbronazo*; (DA).

cinato, -ta, adj. (1) (Dom, Portor): podrážděný, cholerický; (DA).

cinazo, m. (1) (Dom): keř (*Pithecellobium circinale*); ► až 8 m vysoký, s dlouhými, tenkými větvemi, zahnutými trny, bílými květy a červenými, zahnutými nebo svinutými lusky; (DA).

cincahuite, m. (← nah. *cintli*, „klas“ + *cuáhuítl*, „strom“) (1) (Salv): mangrovník bílý; ► *Laguncularia recemosa*; s malými, bílými až nazelenalými květy v klasech; jeho dřevo se využívá jako palivo; (DA).

cincha, f. (1) (svArg): přetahování lanem; ► hra; dvě družstva stojí naproti sobě z každé strany půlící čáry a lanem se snaží přetáhnout protivníky na svou stranu; (2) venk. (Kost): až 15 cm široký pruh nebo stuha; ► na krajích má provázky, které slouží k uchycení košíků k pasu

sběrače kávových zrn; **(3) a raja** ~ (Arg, Urug): překotně, rychle; **(4) a raja** ~ (Arg, Urug): přespříliš; **(5) a rompe** ~ (Ekv): překotně, rychle; (DA).

cinchaceada, f. **(1)** (Guat, Hond, Salv, Nik): výprask opaskem; (DA).

cinchaco, m. **(1)** (szArg): lehký náklad převážený na hřbetě koní; (DA).

cinchada, f. **(1)** (Arg, Urug): přetahování lanem; ► hra; dvě družstva stojí naproti sobě z každé strany půlící čáry a lanem se snaží přetáhnout protivníky na svou stranu; ■ Syn.: *cinchada loca*; **(2) ~ loca** (Urug): viz: *chincada*; (DA).

cinchana, m. **(1)** (szArg): kožený nebo vlněný pás nahrazující popruh v jezdecké výstroji; (DA).

cinchar(se), intr. **(1)** (Arg, Urug): prudce za něco tahat, zejm. za provaz; (DA).

cinchazo, m. **(1)** (Hond, Nik, Portor): úder plochou částí mačety, meče nebo šavle; (DA)

cincho, m. **(1)** venk. (Mex, Dom, jižBol, Per, szArg): látka nebo pás, kterým se připevňuje sedlo či náklad ke koním; **(2)** (Mex, Guat, Hond): široký kožený pás; ► slouží jako popruhy nebo otěže při jízdách na býku zvaných *jairipeo*; **(3)** (Dom, Portor): popruh, řemen; **(4)** (Hond, Salv, Nik, szKost, Pan, střVen, szArg): forma na sýr; ■ Var.: *suncho*; **(5)** (Ven): ryba (*Cichla temensis*); ► sladkovodní ryba, až 70 cm dlouhá, se zelenožlutým hřbetem a bílým břichem s třemi svislými černými pruhy a jasnými fleky; její maso je velmi ceněné; **(6)** (Ekv): kovová obruč; ► k zajištění či zpevnění sudů, kol, smontovaných trámů, částí budovy apod.; ■ Var.: *cinchón*; (DA).

suncho, m. **(1)** viz: *cincho*; (DA).

cinchón, m. **(1)** (szArg): slaměný kruh sloužící jako forma na sýr; **(2)** (Ekv): viz: *cincho*; (DA).

cinco, m. **(1)** (Ven): hudební nástroj; ► podobný kytáře, ale menší; **(2)** (Guat): kuličky (dětská hra); **(3)** (Guat): cvrnkáci kulička; **(4)** (Pan, Kub): pauza, odpočinek; **(5) ~ centavos** (Hond): viz: *cinco clavos*; **(6) ~ clavos**, venk. (Hond): mačeta s rovnou čepelí a pěti nýty na rukojeti; **(7) ~ negritos** (jvMex, Guat, Hond): viz: *lantana*; **(8) ~ y seis** (Kol): dostihová sázka; ► taková, kdy je třeba uhádnout pět vítězů ze šesti závodů; **(9) un ~**, lid. (Kost, Chil, Bol): malý nebo nulový peněžní obnos; **(10) ~ de yuca** (Salv): nepodstatná, bezcenná věc; **(11) sin un ~**, lid. (Nik, Bol, Chil): bez peněz, švorc; (DA).

cincolote, m. **(1)** venk. (Mex): velká, dřevěná konstrukce k uskladnění kukuřičných klasů; (DA).

cinconegritos, m. **(1)** (Kost): lantana měnivá; ► *Lantana camara*; keř až 3 m vysoký, s vejčité podlouhlými listy a žlutými, oranžovými a purpurovými květy; (DA).

cincoenta, **(1) ~ ~** (Kol, Ekv): padesát na padesát; (DA).

cinasta, m/f. **(1)** (Guat, Kol): viz: *cinero*; (DA).

cinemero, -ra, adj/subst. **(1)** málo užív. (Per): fanoušek kinematografie; **(2)** adj., málo užív. (Per): vztahující se ke kinu; (DA).

cinero, -ra, adj/subst. **(1)** m/f. (Mex, Guat, Salv, Bol): fanoušek kinematografie; ■ Syn.: *cinasta*; **(2)** málo užív., lid. (Bol): osoba pracující v kinematografickém průmyslu; (DA).

cineteca, f. **(1)** (Mex): kinosál; (DA).

cínico, -ca, adj/subst. **(1)** lid. (Portor, Urug): skeptický; (DA).

cinqueño, -ña, adj. **(1)** (Kub, Dom, Portor): pětiprstý (o slepici nebo kohoutovi); **(2)** (Kub, Dom, Portor): šestiprstý (o člověku); **(3)** (Portor): s pěti mléčnými žlázami na vemeni (o krávi); (DA).

cinquera, f. **(1)** (Salv): jukebox; (DA).

cinta, f. **(1)** (Kol): keř (*Muehlenbeckia platyclada*); ► keř s malými, bílými až nazelenalými květy; okrasná rostlina; **(2)** (Portor): viz: *ángel mío*; **(3) ~ bebé** (Par, Arg, Urug): lemovka; ► úzká stuha nebo pruh obvykle saténu k olemování látky; **(4) ~ canela** (Mex): lepicí páska (tmavé barvy); **(5) ~ de siete nudos** (Portor): fetiš; ► černá stuha se sedmi uzly, každý uzel parfemovaný jinou vůní a určený pro zvláštní účel, využívaný v čarodějnictví a léčitelství; **(6) ~ pegante** (Dom, Kol): viz: *cinta scotch*; **(7) ~ scotch** (← *Scotch®*) (Kost, Ekv, Per, Par, Arg, Urug): lepicí páská; ■ Syn.: *cinta pegante, cintex*; (DA).

cintex, m. **(1)** viz: *cinta scotch*; (DA).

cintear, tr. **(1)** (Dom): naporcovat hovězí maso obětované ke konzumaci na dlouhé, úzké díly; (DA).

cintigrama, f. (1) (Chil): (v medicíně) scintigrafie; ► vstříknutí kontrastní látky do krve pro odhalení případných rakovinotvorných nádorů; (DA).

cintillo, m. (1) (Mex, Hond, Nik, Kub, sevKol, Ven, Per, Bol, Chil, Par): gumička do vlasů; (2) (Hond, Bol): malý, ozdobný uzel; ► nošený na klopě jako výraz smutku, požadavku nebo protestu; (3) (Kub): niklovaná lišta připevňovaná po stranách aut k jejich zkrášení; (4) (Portor): obrubník; (5) (Hond): krátká zpráva nebo reklama; ► umístěná ve spodní části novin nebo televizní obrazovky tak, aby nerušila hlavní obsah; (DA).

cinto, m. (1) venk. (Par, Arg, Urug): kožený pásek; ► součást oděvu gauchů, vybavený kapsami a zdobený sponou (obvykle z opracovaného stříbra) zvanou *rastra*; (DA).

cinoteca, f. (1) (Ven): sbírka audio a videonahrávek; (DA).

cinuco, m. (1) lid. (Guat): kinosál; (DA).

cinzonte, m. (1) (Guat): viz: *cenzontle*; (DA).

cipa, f. (1) (zápVen): bahno; (DA).

cipe, adj/subst. (← nah. *tzipitl*, „nevyvinuté dítě“) (1) subst. (Hond): dítě ve věku 0-12 let; (2) adj/subst. lid., venk. (Hond, Nik): neduživý v době kojení kvůli dalšímu těhotenství matky (o dítěti); (DA).

cipeado, -da, adj. (1) (Hond): nezralý (o ovoci nebo rostlině); (2) (Nik): nezralý, nevyvinutý (o dítěti); (DA).

cipearse, intr/zvrat. (1) (Hond): uvadnout, přestat růst; (2) (Hond): uschnout, zežloutnout (o rostlině, zejm. kukuřici); (3) (Hond, Nik): (o kojenném dítěti) onemocnět kvůli pití mléka znovu těhotné matky; (DA).

cipencia, f. (1) (Nik): kojenecká nemoc; ► dítě se jí nakazí, pokud jej kojí těhotná matka nebo kojná; (DA).

cíper, m. (1) (Guat): zip, viz též: *zíper*; (DA).

cipitillo, m. (1) (Hond): viz: *cipitío*; (DA).

cipitillo, -lla, adj/subst. (1) (Hond): nezralý (o dítěti); (DA).

cipitío, m. (1) (Hond, Salv): fantastická bytost; ► v noci ráda jí popel z krbů; ■ Syn.: *cipe*, *cipitillo*; (DA).

cipe, m. (1) viz: *cipitío*; (DA).

cipo, m. (1) (střVen): kávová sedlina; (DA).

cipotazo, m. (1) (Kol): velký předmět; (DA).

cipote, m. (1) (Portor): smyšlené místo; ► pravděpodobně strašidelné a nepříjemné, ve slovních přestřelkách se tam posílají nepřátelé; ■ Syn.: *sirete*; (2) **más malo que el ~**, lid. (Portor): špatný, podvodnický (o osobě); (DA).

sirete, m. (1) viz: *cipote*; (DA).

cipote, -ta, adj/subst. (asi ← nah. *cipotl*) (1) adj., lid. (Kol): výjimečný, viz též: *berraco*; (2) m/f. (Hond, Salv, Nik): dítě, chlapec/dívka; (3) adj/subst. (Ven): nedůležitý (o osobě); ■ Var.: *sipote*, *zipote*; (4) m/f., lid. (Salv): přítel, snoubenec; (5) **¡qué ~ !**, lid. (Portor): sakra! ► výraz nelibosti; (DA).

sipote, adj/subst. (1) viz: *cipote*; (DA).

zipote, adj/subst. (1) viz: *cipote*; (DA).

cipotear, intr. (1) (Salv): být s dětmi nebo adolescenty (o někom, kdo sám dítě nebo adolescent není); (DA).

cipoterío, m. (1) (Salv): viz: *cipotero*; (DA).

cipotero, m. (1) hanl. (Hond, Nik): skupina dětí nebo adolescentů; ■ Var.: *cipoterío*; (DA).

cipotudo, -da, adj. (1) (sevKol): velký (o člověku i věci); (DA).

ciprión, m. (1) (Nik): kamion; ■ Var.: *cirrión*; (DA).

circo, m. (1) (Portor): aréna na kohoutí zápasy; (2) ~ **criollo** (Arg, Urug): cirkus; ► charakteristická verze cirkusu v oblasti Río de la Plata; první část programu zahrnuje tradiční čísla, druhá divadelní představení, obvykle s gaučovskou tematikou; (DA).

circulación, f. (1) (Nik, Kub): technický průkaz vozidla; (DA).

circulante, m. (1) (Mex, Nik, Dom, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug): oběživo; (DA).

circular, tr. (1) (Kub): zaznamenat (policií) údaje kradeného vozidla nebo vozidla, jehož řidič spáchal dopravní přestupek; (DA).

circulina, f. (1) (Hond): majáček na autě; (DA).

círculo, m. (1) (Kub): jesle, mateřská škola; (2) ~ **de abuelos** (Kub): skupina seniorů; ► žijících blízko sebe navzájem a trávících volný čas společnými aktivitami; (3) ~ **de estudio** (Kub): skupina studentů; ► scházející se mimo školní rozvrh kvůli vypracování zadaných úkolů; (4) ~ **de interés** (Kub): skupina studentů; ► připravujících se při výuce na budoucí povolání; (5) ~ **virtuoso** (Chil): příznivá shoda okolností; (DA).

circuloso, -sa, adj. (1) lid. (Portor): společenský, často navštěvující společenské události; (DA).

circunstancia, spoj. (1) **en ~s de que** (Chil, Bol): ačkoliv, přestože; (DA).

circunstanfláutico, -ca, adj/subst. (1) adj. (Per): složitý, komplikovaný; (2) adj/subst. (Hond): vážný (o člověku); (DA).

circüelo, -la, adj/subst. (1) (Ven): nešikovný, nešika; (DA).

ciriaco, -ca, adj. (1) (Ven): mimořádný, extrémní, velký (vztahující se k nezdaru, smůle); (DA).

ciriaco;! , citosl. (1) (Guat, Salv, Nik): ano!; ► výraz souhlasu; (DA).

ciriar, tr. (1) málo užív. (Per): dvořit se; (DA).

cirigüelo, m. (1) (Kol): pták, viz: *garrapatero*; (DA).

cirilo, (1) **hasta el ~** (Dom): co nejhluběji; (DA).

cirimba, f. (1) (Guat, Hond): velké břicho (u člověka); (DA).

cirín, m. (1) (Hond, Salv): keř, plod; viz též: *sirín*; (DA).

cirindanga, f. (1) (Salv): opilost; (DA).

cirineo;! , citosl. (1) lid. (Salv): Ano!; ► výraz souhlasu; (DA).

cirio, m. (1) (Mex): strom (*Fouquieria columnaris*); ► až 20 m vysoký, vzpřímený, se silným kmenem, krátkými větvemi a žlutými květy vonících po medu; ■ Syn.: *palo de Adán*; (2) (Per): nápadník; (3) (Per): muž, který se snadno a rychle zamiluje; (4) (Hond): cigareta či doutník ubalený z tabáku nebo marihuany; (DA).

palo, m. (1) ~ **de Adán**, viz: *cirio*; (DA).

cirirí, m. (1) (Kol): viz: *bienteveo*; (2) lid. (zápKol, jzKol): nepříjemnost; (DA).

cirquero, -ra, adj/subst. (1) (Dom, Ekv, Chil, Arg, m/f.; Mex, Hond, Nik, Kub, Per, Bol, Urug, adj/subst.): cirkusák; (2) adj. (Mex, Hond, Nik, Kub, Per, Bol, Chil, Arg): cirkusový, vztahující se k cirkusu; (3) m/f. (Per, Bol, Chil, Urug): vlastník cirkusu; (4) adj., lid. (Arg): extravagantní, komediantský (o člověku); (DA).

cirri, f. (1) (Nik): jízdní kolo; (DA).

cirriador, m. (1) (Nik): auto; (DA).

cirrión, m. (1) (Nik): viz: *ciprión*; (DA).

ciruela, f. (1) ~ **de fraile** (Per): strom (*Bunchosia armeniaca*); ► až 4 m vysoký, s fialovými listy a narůžovělými plody; (DA).

ciruelillo, m. (1) (Chil, Arg): strom (*Embothrium coccineum*); ► až 10 m vysoký, listnatý, neopadavý strom, s červenými květy a načervenalým nebo popelavě šedým kmenem; jeho dřevo se vyžívá v truhlářství; ■ Syn.: *notro*; (DA). (2) (Chil, Arg): dřevo stromu *ciruelillo*; (DA).

notro, m. (1) strom, viz: *ciruelillo*; (DA).

ciruelo, m. (1) (Hond, Pan, Kub, Portor, Kol, Ven): strom, viz: *jocote*; (2) (Hond, Salv, Pan, Kol): ovoce, viz: *jocote*; (3) ~ **japonés** (Hond): mišpule japonská; ► *Eriobotrya japonica*; strom až 6 m vysoký, s úzkým kmenem, bílými květy a jedlými, žlutými, kulatými plody; (DA).

cirugía, f. (1) (Mex): krádež; ► provedená tak, že zloděj se nožem prořeže až k místu, kde má ukradený schovanou peněženku nebo peníze; (DA).

ciruja, adj/subst. (1) m/f., lid. (Par, Arg): bezdomovec, osoba bez příjmů živící se vybíráním odpadků; (2) adj/subst., lid. (szArg, zápArg): nezbedné dítě, uličník; (3) m/f., lid. (Chil): chirurg; (DA).

cirujano, m. (1) (Portor, Ekv) viz: *barbero*; (DA).

cirujear, intr. (1) (Arg): sbírat odpad na ulici; ► pro využití toho, co lze recyklovat či znovu použít; (DA).

cirupítico, -ca, adj/subst. (1) lid. (Arg): afektovaný; příliš stydlivý; (DA).

cisca, f. (1) (Guat): nevolnost, kocovina; (DA).

ciscar(se), tr. (1) (Mex): rozptýlit, odvést pozornost; (DA).

cisco, m. (1) (Kol): slupka suchého kávového zrna; ► užívá se jako palivo; (DA).

cisionar, tr. (1) (Per): rozdělit či rozvrátit stát, stranu, společnost nebo správu; (DA).

cismático, -ca, adj. (1) (Kol): falešně ohleduplný, předstírající jemnost; (DA).

ciso, -sa, adj. (1) (Dom): stálý, neměnný; (DA).

citadino, -na, adj/subst. (← it. *cittadino*) (1) adj. (Mex, Nik, Kost, Pan, Kub, Kol, Ven, Bol, Ekv, Per, Chil, Urug.): městský; (2) adj/subst. (Mex, Nik, Kost, Pan, Kub, Kol, Ven, Bol, Ekv, Per, Chil, Urug.): žijící ve městě, měšťan; (DA).

citarón, m. (1) (Kub): zeď o tloušťce délky cihly; (DA).

cité, f. (1) (Chil): domy sdílející průchozí dvůr; (DA).

citicar, m. (1) (Chil): malé auto s nízkou spotřebou; ► navržené zejm. pro jízdu ve městě a snadné parkování; (DA).

citofonía, f. (1) málo užív. (Ekv, Chil): domovní telefon, zvonky; (2) (Chil): technologie vztahující se k domovním telefonům a zvonkům; (DA).

citrus, m. (1) (Par, Arg, Urug): strom plodící citrusové plody; (2) (Arg, Urug): citrusový plod; (DA).

ciudad, f. (1) ~ **de la eterna primavera** (Hond): Město Guatemala; (2) ~ **de las colinas** (Hond): město Danlí; ► v honduraském departamentu El Paraíso; (3) ~ **de los zorzales** (Hond): honduraské město San Pedro Sula; (4) ~ **de los acostados** (Ven): hřbitov; (5) ~ **perdida** (Mex): chudinská čtvrť; (DA).

ciudadela, f. (1) (Ekv): obec, město; (DA).

cívica, f. (1) (Portor): žena účastnící se sociálních a altruistických aktivit; (DA).

cívico, -ca, adj. (1) (Dom): civilní; (2) (Dom): nezkušený, kterého lze snadno podvést; (DA).

civil, m/f. (1) m. (Kub): viz: *cojinúa negra*; (2) f. (Kost): kariéra civilního inženýra; (DA).

civilón, -na, m/f. (1) hanl. (Hond): civilní osoba (užití ve vojsku a u policie); (DA).

civinche, m. (1) (jižPer): pokrm; ► vyrobený ze syrových kousků krevet ochucených vinným octem, nasekané cibule a vařených brambor; (DA).

clac, m. (1) (Dom): cylindr, který lze složit; (DA).

clachar, tr. (1) (Mex): sledovat, hlídat někoho; ■ Var.: *tlachar*; (DA).

tlachar, tr. (1) viz: *clachar*; (DA).

clachique, m. (1) (Mex): nefermentovaná šťáva z agáve (*maguey*); viz též: *aguamiel*; (DA).

clan, m. (1) (Guat): nelegální pálenka; viz též: *clandestino*; (DA).

clareada, f. (1) (Hond): svítání; (DA).

clareado, -da, adj. (1) (Hond, Salv): nevyspaný; ► po probdělé noci; (DA).

clarearse, intr/zvrat. (1) (Hond): neusnout až do svítání; (DA).

clarencia, f. (1) (Guat): zánět ledvin; (2) (Salv): jasnost; (DA).

claridoso, -sa, adj. (1) (Mex, Guat, sevKol, zápVen): upřímný, bez okolků; (DA).

clarificar, tr. (← angl. *to clarify*) (1) (Kub, Ekv, Par): (při výrobě cukru) očistit třtinovou šťávu od usazenin; (2) (Portor, Arg): rozpustit máslo tak, aby se nespálilo a neztratilo tuk; (DA).

clarinero, m. (1) (Guat, Hond, Salv, Nik): samec *zanate*; (DA).

clarito, m. (1) (Par, Arg, Urug): nabarvený pramen vlasů; (2) (Per): méně hustý nápoj *chicha* s menším obsahem alkoholu, než je obvyklé; (DA).

claro, m. (1) (Portor, zápKol): osvěžující nápoj z kukuřičné kaše; (2) (Per): druh nápoje *chicha*, viz: *clarito*; (3) ~ **y pelado** (Guat, Hond, Nik, Dom): jasně, bez odboček; ■ Syn.: *claro y raspado*; (4) ~ **y raspado**, lid. (Ven): viz: *claro y pelado*; (5) **de ~ en ~** (Ekv): beze spánku; (6) (← fr.: Prov.) ~ **como el ojo de piche** (Hond, Nik): transparentní, jasný; (7) **más ~ ni el agua clara** (Guat): upřímně, bezelstně; (8) **más ~ no canta un gallo** (Guat, Kol): upřímné vyjádření, bez okolků a přetvářky; (DA).

clarona, f. (1) (Kub): světlý tabákový list; (DA).

clase, m. (1) (Guat, Ekv, Bol): desátník nebo seržant (v armádě); (2) **de ~** (Salv): zavlečený z ciziny (o rostlině); (3) **mala ~** (Chil): neslušný; (DA).

clasificador, m. (1) (Chil): poštovní přihrádka; (DA).

clasificar, intr. (1) (Mex, Kub, Kol): splnit potřebné náležitosti; (DA).

clasificatoria, f. (1) (Mex, Dom, Ekv, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): kvalifikace (ve sportu); (DA).

clasiquero, -ra, adj/subst. (1) (Chil): fanoušek navštěvující velké sportovní události; (2) (Chil): (o koni) schopný běžet závod *clásico*; (DA).

cláusulas, f., pl. (1) (Hond): pažba pušky (mezi lovci); (DA).

clavadismo, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Dom, Arg): skoky do vody (sport); (DA).

clavadista, m/f. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): sportovec provozující skoky do vody nebo na trampolíně; (DA).

clavado, m. (1) (Mex, Hond, Kost, Kub, Pan, Dom, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): svislé ponoření (v plavání); (DA).

clavado, -da, adj/adv. (1) adj., lid. (Dom, Bol, Par, Arg, Urug): opuštěný; (2) adj/adv., lid. (Arg, Urug): snadno předvídatelný; (3) adj., lid. (Hond, Portor, Arg, Urug, Chil): podvedený, okradený; (4) (Hond, Urug): zcizený, ukradený (o věci); (5) (Guat, Hond): stále na stejném místě nebo ve stejné práci; (6) (Guat): nepříjemný kvůli přepracování nebo svým problémům; (7) (Mex, Hond, Salv, Bol): zamilovaný; (8) (Salv): zdrogovaný; (9) (Urug, Portor): vyhozený od zkoušky (o studentovi); (DA).

clavao, m. (1) (Dom): stará mince; ► většího rozměru ale chudá na obsah kovu ve slitině, v hodnotě jednoho peso, ekvivalentu 20 centů dolaru; (DA).

clavazón, f. (1) (Salv): bezpředmětná diskuze; (2) (Salv): tvrdohlavost, zaujatost; (3) (Hond): poškození, podraz; (DA).

clave, m/f. (1) m/f. (Kub, Dom, Ven): ozvučná dřívka; ► hudební nástroj; (2) m., lid. (Kub): skryš, úkryt; (3) lid. (Kol): schovaný předmět; (DA).

clavear, tr/intr. (1) tr. (Hond, Nik): vyhledávat a způsobovat někomu problémy; (2) lid. (Hond): poštvat někoho proti někomu, zneprátelit; (3) lid. (Hond): udat, nahlásit autoritě; (4) intr., lid. (Nik, Kost): protestovat, stěžovat si; (5) tr. (Salv): znesnadnit někomu milostný vztah; (DA).

clavel, m. (1) (Portor): planá kopretina; ■ Syn.: *clavellina*; ■ Var.: *clavelillo*; (2) ~ **de muerto** (Hond): viz: *cempasúchil*; (3) ~ **de muerto** (Portor): viz: *gallinaza*; (4) ~ **de perro** (Portor): kopretina; ■ Syn.: *clavel rosón*; (5) ~ **del aire** (Arg, Urug): viz: *flor del aire*; (6) ~ **rosón** (Portor): viz: *clavel de perro*; (7) **como un** ~ (Ven): přesně, precizně; (DA).

clavelillo, m. (1) (Hond): rostlina (*Emilia fosbergii*); ► s drobnými fialovými květy; využívá se v tradiční medicíně; ■ Var.: *tabaquillo*; (2) (Portor): viz: *clavel*; (DA).

tabaquillo, m. (1) viz: *clavelillo*; (DA).

clavelito, m. (1) (jižArg): rostlina (*Hypochaeris incana*); ► s bílými nebo růžovými, silně aromatickými květy s oranžovými skvrnami; ■ Syn.: *hipoqueris*; (DA).

hipoqueris, m. (1) viz: *clavelito*; (DA).

clavellina, f. (1) (Kub, Portor): sapan nádherný, viz též: *acacia*; (2) (Hond, Pan): bylina, viz: *chula*; ■ Var.: *clavelina*; (3) (Portor): viz: *clavel*; (4) (Portor): keř, viz: *trinitaria*; (5) (Pan): bylina, viz: *cempasúchil*; (6) ~ **del monte** (Kub): viz: *cordobancillo*; (DA).

clavelina, f. (1) viz: *clavellina*, *chula*; (DA).

clavellino, m. (1) (Kol): viz: *flamboyán*; (DA).

clavero, -ra, adj/subst. (1) (Hond, Salv): pomlouvačný, donašeč; (2) m/f. (Guat): osoba zesměšňující ostatní; (3) (Kub): osoba hrající na hudební nástroj *clave*; (DA).

clavetazo, m. (1) (Hond): bodnutí hmyzem; (DA).

clavija, f. (1) (Dom): velký, škaredý zub; (2) lid. (Nik): stolička, zub; (3) vulg. (Salv): penis; (DA).

clavijudo, -da, adj. (1) (Guat): hubený; (DA).

clavillo, m/f. (1) lid. (Portor): velmi štíhlý člověk; (DA).

clavista, m/f. (1) (Kub): osoba pověřená šifrováním a dešifrováním zpráv; (DA).

clavito, m. (1) venk. (Guat): první rašící výhonek kukuřice; (2) (Guat): zkřížení ukazováčku a prostředníčku; ► znak pro přání, aby se něco nestalo; (3) pl., lid. (Salv): prsty na ruce; (4) (Hond, Nik): larva komára; (5) (Pan): strom (*Margaritaria nobilis*); ► až 10 m vysoký, se zelenými květy a krémovými plody v obléhých tobolkách; (DA).

clavo, adj/subst. (1) m., lid. (Mex): peníze; (2) lid. (Mex): peníze nebo cennosti, které si někdo schovává; (3) lid. (Dom): našetřené peníze, úspory; (4) (Mex, Hond): (v hornictví) rudná žíla; (5) (Mex): skryš, úkryt; (6) lid. (Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Kub, Par, Urug): těžká situace, nesnáž; (7) (Hond): vina, chyba; (8) (Hond): udání; (9) lid. (Kost): pochybnost; (10) (Kub):

těžká zkouška (akademická); ■ Syn.: *chícharo*; (11) (Ven): výrůstek na nohách kohouta; ► znemožňuje mu chůzi; (12) (Ven): deformace chodidla; ► znesnadňuje chůzi; (13) adj/subst. (Bol, Chil): (osoba) neplatící své dluhy; (14) m. (Guat): trapas, ostudná situace; (15) (Kub): nekvalitní nebo nudná věc; (16) (Salv): nepovolaná osoba, která něčemu brání; (17) ~ **miguelito** (Arg, Urug): pomůcka k propichování pneumatik; (18) **tres ~s** (Hond): mačeta s třemi nýty na rukojeti; (19) ~ **pasado** (Ven): hotová, vyřešená věc; (20) ~ **pasado**, lid. (Ven): ženatý muž; (21) ~ **remachado**, lid. (Arg, Urug): zbytečná nebo škodlivá věc; (22) ~ **remachado**, lid. (Arg, Urug): nesplacený dluh; (23) ~ **remachado**, lid. (Arg, Urug): otravný člověk; (24) **como un ~**, lid. (Ven): výborně, skvěle; (DA).

chícharo, m. (1) viz: *clavo*; (DA).

cleaner, m. (← angl.) (1) (US, Dom, Portor): uklízeč; (2) (Portor): program k odstranění nežádoucích souborů v počítači; (DA).

clefa, f. (1) (Bol): lepidlo; ► viskózní, s pronikavou vůní, používá se obvykle v obuvnictví; (DA).

clefador, -ra, m/f. (1) (Bol): osoba fetující lepidlo *clefa*; (DA).

clefear, intr. (1) (Bol): fetovat lepidlo *clefa* nebo jiné halucinogenní látky; (DA).

clefero, -ra, adj/subst. (1) (Bol): fetující lepidlo *clefa*; (DA).

clemón, m. (1) (Kol): strom (*Thespesia populnea*); ► až 10 m vysoký, se srdčitými listy, žlutými květy a černými, oblými plody; pěstuje se jako okrasný strom, jeho dřevo se využívá v truhlářství; ■ Syn.: *clamor*, *emajagüilla*, *frescura*; ■ Var.: *cremón*; (DA).

clamor, m. (1) strom, viz: *clemón*; (DA).

emajagüilla, m. (1) strom, viz: *clemón*; (DA).

frescura, m. (1) strom, viz: *clemón*; (DA).

cremón, m. (1) strom, viz: *clemón*; (DA).

cleopatra, f. (1) (Portor): druh mandarinky; (DA).

clerí, m. (1) (Chil): viz: *clericot*; (DA).

clérigo, m. (1) (Portor): zvíře, viz: *guatíbere*; (DA).

cleta, f. (1) málo užív. (Chil, Kost, Per): jízdní kolo; (DA).

cliente, -ta, m/f. (1) málo užív. (Guat, Nik, Kol): osoba, člověk; (DA).

clientela, f. (1) (Mex): osoby, které jsou přívrženci určité politické strany jen kvůli výhodám, které jim slibuje; (DA).

clientelismo, m. (1) (Mex, Par, Urug): skupina lidí angažovaných v určité politické kauze; (DA).

clika, f. (1) (US, Hond): organizovaný mládežnický gang; (DA).

clima, (1) **al ~** (Kol, Ekv): v pokojové teplotě, ne studený (o nápoji); (DA).

climatérico, -ca, adj. (1) lid. (Portor, Urug): klimatický; (DA).

clina, f. (1) (szArg, střArg, Urug): žíně zvířete (zejm. koně); (2) pl. (szArg, střArg, Urug): silné, rovné vlasy; (DA).

clinch, m. (← angl. *to clinch*, „obejmout“) (1) (Guat.): příležitostné milostné dobrodružství; (2) (Kub): vášnivý partnerský polibek a objetí; (DA).

clinear, tr. (1) (Salv): shodit někoho z koně; (DA).

clínica, f. (← angl. *clinic*) (1) (Mex, Dom, Portor, Chil): školení o základech nějakého sportu nebo hry; (2) (Ekv): opravna; (3) (Portor): místo kde se užívají drogy; (DA).

clinudo, -da, f. (1) lid. (Guat, Salv, Arg, Urug): s dlouhými, rozčuchanými vlasy; (2) venk. (Arg): s dlouhou, neupravenou hřívou (o koni); (DA).

clip, m. (← angl.) (1) (US, Portor, Arg): sponka do vlasů; (2) (US, Portor): sponka nebo jehla do vlasů; (DA).

clipear, tr. (← angl. *clip*) (1) (Portor): spojit sešíváčkou; viz též: *presillar*; (DA).

clipsadora, f. (1) lid. (Pan): sešíváčka; (DA).

clipsar, tr. (1) (Pan): připevnit něco sešíváčkou nebo kancelářskou sponou; (DA).

cliquery, intr. (1) (Hond): navázat spolupráci mezi organizovanými mládežnickými gangy *clicas*; (DA).

clislís, m/f. (1) m. (Guat): viz: *gavilán primito*; (2) m/f. (Guat): osoba s dlouhýma, štíhlýma nohama; (DA).

cloaquero, -ra, m/f. (1) (Par): viz: *cloaquista*; (DA).

cloquista, m/f. (1) (Arg): osoba pracující na údržbě, opravě nebo výstavbě kanálů; ■ Syn.: *cloaquero*; (DA).

cloch, m. (← angl. *clutch*) (1) (US, Mex, Guat, Hond, Salv, Kost, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven): převodovka vozidla; ■ Var.: *cloche, closh, clutch*; (2) (Us, Mex, Guat, Hond, Salv, Kost, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven): spojkový pedál vozidla; ■ Var.: *cloche, closh, clutch*; (DA).

cloche, m. (← angl. *clutch*) (1) (Nik, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven): převodovka; viz též: *cloch*; (2) (Nik, Kub, Dom, Portor): spojka; viz též: *cloch*; (DA).

closh, m. (1) viz: *cloch*; (DA).

clutch, m. (1) viz: *cloch*; (DA).

clon, m. (1) (Nik, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug): průmyslový výrobek identický s jiným, podle kterého byl vyroben; (DA).

clonación, f. (1) (Mex, Nik, Ven, Per, Bol, Chil, Urug): kopírování, reprodukování něčeho (zejm. karty nebo elektronického zařízení); ■ Syn.: *clonamiento*; (DA).

clonado, -da, adj/subst. (1) adj/subst. (Dom, Ekv, Per, Chil): identický, stejný (o věci); (2) adj. (Salv): zfalšovaný (o kreditní či debetní kartě); (3) (Hond): zfalšovaný (o dokumentech dokazující vlastnictví vozidla); (DA).

clonador, -ra, adj/subst. (1) (Salv, Per, Bol, Chil): padělatel karet a jiných elektronických zařízení; (2) (Salv, Per, Chil): zařízení nebo počítačový program umožňující kopírovat karty nebo jiná elektronická zařízení; (DA).

clonamiento, m. (1) (Chil): viz: *clonación*; (DA).

clonar, tr. (1) (Salv, Kost, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Urug): kopírovat, padělat; ► (zejm. elektronická zařízení) za užití stejných komponentů, z jakých je originální předmět; (DA).

clonear, tr. (1) málo užív. (Chil): kopírovat, zejm. karty a jiná elektronická zařízení; (DA).

cloriloc, m. (1) (Salv): směs metylalkoholu s vodou; (DA).

cloro, m. (1) (Per): kokain; (DA).

clorófilo, -la, adj. (1) (Dom): viz: *clorofilo*; (DA).

cloroformar, tr. (1) (Mex, Portor): použít chloroform jako anestetikum (v medicíně); (DA).

clorótico, -ca, adj/subst. (1) (Portor): nakažený tuberkulózou (o člověku); (DA).

clórox, m. (← *Clorox*®) (1) (US, Portor): dezinfekční prostředek; ► na bázi chlomanu sodného; (DA).

close, m. (← angl.) (1) ~ **up** (US, Mex, Salv, Kost, Kub, Portor, Ven): záběr zblízka (u fotografování); (2) ~ **up** (US, Hond): makroobjektiv; (DA).

clóset, m. (← angl. *closet*) (1) (US, Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): vestavěná šatní skříň; ■ Var.: *closet*; (DA).

closet, m. (← angl.) (1) (US, Mex, Salv, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Ekv, Chil): viz: *clóset*; ■ Syn.: *walking closet*; (DA).

walking closet, m. (1) viz: *closet*; (DA).

club, m. (1) **joven** ~ (Kub): centrum zdarma nabízející kurzy práce na počítači a služby ve vyhledávání na informačních sítích; (2) **joven** ~ **de computación** (Kub): viz: *joven club*; (DA).

clueco, -ca, adj. (1) (Mex, Ekv): hrdý na někoho (zejm. rodiče na děti); (2) lid. (Portor, Arg): zesláblý; (DA).

coa, m/f. (1) f. (← antillano) (Mex, Hond, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, výchVen): typ motyky; ► s dřevěnou násadou a železným ostřím; ■ Var.: *coba, cúa*; (2) (Kub, Dom): tyč se špičkou zpevněnou ohněm; ► indiáni Taínové ji používali ke kopání; (3) (Portor): dutina, prohlubeň; (4) přenes. (Portor): zdroj, příčina; (5) (← onomat.) (Mex, Hond, Salv): trogon černohlavý; ► *Trogon melanocephalus*; pták až 27 cm dlouhý, pestrobarevný; (6) (szArg): viz: *muña-muña*; (7) m. (← *coba*) (Chil): argot; (8) (Portor): buben; viz též: *cua*; (DA).

coba, f. (1) motyka, viz: *coa*; (DA).

cúa, f. (1) motyka, viz: *coa*; (DA).

coaba, f. (1) (Dom): strom; ► všeobecné pojmenování pro různé druhy; (DA).

coabuelos, m/f., pl. (1) (Portor): prarodiče z matčiny i otcovy strany; (DA).

coachear, tr. (1) (Kub): vést tým během hry, zejm. baseballu; (2) (Kub): řídit, kontrolovat něčí chování; (DA).

coamil, m. (← *coamilpa*) (1) venk. (Mex): záhon; (DA).

coatí, m. (← guar. *coa*, „dlouhý“ + *tí*, „nos“) (1) (Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug; málo užív.: US, Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan): nosál červený; ► *Nasua nasua*; savec až 67 cm dlouhý, s protáhlou hlavou, úzkým čenichem, špičatým nosem, krátkýma, zakulacenýma ušima a dlouhou, hustou srstí; jeho dlouhé, zahnuté nehty mu umožňují lézt po stromech; ■ Syn.: *achuni, cuchucho, cusumbo, cuyago, gato solo, guache, tejón, zorro gauche*; ■ Var.: *cuatí*; (DA).

achuni, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

cuchucho, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

cusumbo, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

cuyago, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

gato, m. (1) ~ **solo**, viz: *coatí*; (DA).

guache, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

tejón, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

zorro, m. (1) ~ **guache**, viz: *coatí*; (DA).

cuatí, m. (1) viz: *coatí*; (DA).

coba, m/f. (1) f. (Nik, Ven): lež, podvod; (2) (Bol, m.; Ekv, f.): argot (užívaný zejm. mládeží); (3) f. (Guat, Nik): nářadí na obdělávání půdy; viz též: *coa*; (4) lid. (Kub): oblečení, prádlo; (DA).

cobeado, -da, adj. (1) (Ven): podvedený; (2) (Kub): elegantní (o člověku); (DA).

cobear, tr/intr. (1) intr. (Ven): lhát, falešně lichotit; (2) tr. (Salv): pochlebovat někomu; (DA).

cobero, -ra, adj/subst. (1) (Ven): podvodník, podlézavý člověk; (2) (Salv, Dom): lichotník; (DA).

cobija, m/f. (1) f. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, Bol, Par, Arg, Urug; málo užív.: Kub, Chil): pokrývka, přehoz; (2) (Ven): pončo; ► obvykle dvoubarevné, červené z jedné strany a modré nebo černé z druhé; (3) (Dom): kůže hovězího dobytka; (4) málo užív., venk. (Kub, Dom): rustikální střecha; ► vyrobená z palmových listů; (5) (Kub): domov; (6) m/f. (Hond, Salv): zbabělec; (7) f. (Salv): papírek k ubalení cigarety z marihuany; (8) (sevHond): plastová podložka k ochraně ramen lidí přenášející banány; (9) (Portor): pero, viz: *espada*; (10) ~ **burrera** (Ven): silná vlněná pokrývka; ► vyráběná v oblasti And nebo venezuelském regionu Quibor; ■ Syn.: *burrera*; (11) ~ **de dos orejas**, lid. (Hond): milenec, sexuální partner; (12) **hasta donde le da la ~**, lid. (Hond, Salv, Nik): kam až může, kam až dosáhne; (13) **cada uno se arropa hasta donde le alcanza la ~** (Ven): každý zná své možnosti; (14) **la ~ y la mujer, suavécitas han de ser** (Mex): ženy by se měly chovat mile, vroucně a vstřícně; (DA).

burrera, f. (1) pokrývka, viz: *cobija burrera*; (DA).

cobijar(se), tr/zvrat. (1) tr. (Kub, Dom, Portor): zastřešit venkovské domy; (2) málo užív., venk. (Ekv): slámou přikrýt střechu chatrče; (3) málo užív., venk. (Ekv): přikrýt úrodu slámou nebo podobným materiálem a chránit ji tak před špatným počasím; (4) tr/zvrat. (Mex, Salv, Nik, Portor, Urug): přikrýt se; (DA).

cobo, m. (1) (Kub, Dom): hlemýžď, viz: *botudo*; ■ Var.: *cohobo*; (2) (Kub, Dom): maso hlemýžďe *cobo*; ► velmi ceněné; ■ Syn.: *lambi*; (3) (Portor): člověk s nízkou morálkou; (4) (Portor): nevěrnice; (DA).

cohobo, m. (1) hlemýžď, viz: *cobo*; (DA).

lambi, m. (1) maso hlemýžďe, viz: *cobo*; (DA).

coboyada, f. (1) lid. (Per): západní film nebo film s jeho typickými znaky; (2) (Per): dětská hra; ► imitující typická schémata a postavy ze západních filmů; (DA).

cobra, m/f. (1) m/f. (Hond, Nik): policista z pořádkové jednotky; (2) f., lid. (Salv): kravata; (3) m/f., hanl. (Hond): člověk, kterého lze stěží zastihnout; (4) f. (Portor): srp; (5) m/f. (← *cobrador*) (Pan): výběřčí; (DA).

cobrador, m. (1) ~ **automático** (Chil): automat v autobuse na prodej jízdenek nebo placení jízdného kartou; ■ Syn.: *cobrador*; (DA).

cobrador, f. (1) (Chil): viz: *cobrador automático*; (DA).

cobrar, tr/intr. (1) intr. (Nik, Ekv, Per, Bol, Chil): nutit někoho splatit své dluhy; (2) tr. (Bol, Chil): naléhavě žádat, co se komu dluží (zejm. dané slovo či slib); (3) (Chil, Par, Urug):

upozornit rozhodčího na přestupky ve hře (ve fotbale a jiných sportech); **(4)** (Hond, Salv, Bol): kopat penaltu (ve fotbale); **(5)** ~ **hasta las pisadas**, lid. (Chil, Par): nechat si splatit dluh do posledního haléře nebo více, než je třeba; **(6)** ~ **se a lo chino** (Mex): splatit za někoho dluhy; (DA).

cobre, m. **(1)** (lid.: Dom, zápVen, Arg, Urug; málo užív.: Per): peníze; **(2)** ~ **amarillo** (Kol): mosaz; (DA).

cobron, -na, adj/subst. **(1)** (Dom, Nik, Kost): houževnatý, odhodlaný získat, co se mu dluží; (DA).

cocachear, tr. **(1)** lid. (Bol): dát někomu pěstí; (DA).

cocacola, adj. **(1)** lid. (Per): bláznivý, ztřeštěný; (DA).

cocacolata, f. **(1)** (Nik): oslava (obzvláště dětská), na které se piji jen nealko nápoje, zejm. Coca-Cola; (DA).

cocacolero, m. **(1)** lid. (Bol, Par): osoba rozvážející sycené nápoje kamionem; (DA).

cocacolero, -ra, adj. **(1)** (Hond, Nik, Bol, Urug): vztahující se ke Coca-Cole; (DA).

cocacolo, -la, m/f. **(1)** (Kol): adolescent; (DA).

cocada, m/f. **(1)** f. (Chil): jídlo; ► kulička z těsta z drčených sušenek a karamelizovaného mléka obalená ve strouhaném kokosu; **(2)** (Mex, Kost, Kol, Ekv, Bol, Urug): druh *turrónu* s kokosem a cukrem; **(3)** (Guat, Salv, Nik, Pan): sladkost; ► z kokosu, medu, cukru a mléka; ■ Syn.: *cocaleca*; **(4)** (Ven): nápoj; ► z vody, kokosové dužiny a cukru; **(5)** (Chil): sladkost; ► směs bílků a strouhaného kokosu, která se peče v troubě; **(6)** m. (Hond): kokosová sladkost; **(7)** f. (Per): vzor pneumatiky nebo podrážky na botě; **(8)** (Pan): pokerové karty s kárami; (DA).

cocaleca, f. **(1)** viz: *cocada*; (DA).

cocadita, f. **(1)** (Pan): kára (barva ve francouzských kartách); **(2)** (Pan): kokosová sladkost ve tvaru kosočtverce; (DA).

cocahui, m. **(1)** (Bol): zásoba potravin, kterou si venkované brali na cesty nebo s sebou na pole; ■ Var.: *kohawi*; (DA).

kohawi, m. **(1)** viz: *cocahui*; (DA).

cocaína, f. **(1)** ~ **falsa** (Portor): keř, viz: *piragua*; (DA).

cocal, m. **(1)** (Guat, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Kol, Ven): viz: *cocotal*; **(2)** (Per, Bol): pozemek, kde se pěstuje koka; **(3)** (Hond): dřevěný sklad; ► na dvoře; slouží k uskladnění kukuřice, fazolí nebo rýže; (DA).

cocaleca, f. **(1)** (Guat): sladkost z medu nebo cukru a kokosu; viz též: *cocada*; **(2)** (Kub): sandál, který se zapíná zkřížením pásků kolem nohy; **(3)** pl. (Dom): popcorn, pražená kukuřice; ■ Var.: *cocaleca*; **(4)** (Portor): kokain; **(5)** (Pan): návka velká; ► *Anadara grandis*; mlž, v průměru má až 13 cm, žijící v Pacifickém oceánu, oblého tvaru; jeho maso je jedlé a velmi ceněné; (DA).

cocaleka, f. **(1)** pražená kukuřice, viz: *cocaleca*; (DA).

cocalekas, **(1)** (Dom): pražená kukuřice; viz též: *cocalecas*; (DA).

cocalero, -ra, adj. **(1)** (Per, Bol, Chil): vztahující se ke *cocales* – místům, kde se pěstuje koka; (DA).

cocaví, m. **(1)** (Per, Chil): zásoby potravin na cestu; (DA).

cocazo, m. **(1)** lid. (Guat, Hond, Salv, Arg, Urug): silný úder hlavou; **(2)** lid. (Arg): (ve fotbale) hlavička; **(3)** lid. (Guat, Hond, Salv, Portor): úder kokosovým ořechem; **(4)** (Dom): rána do hlavy; **(5)** (Hond): množství kokainu, které se najednou šňupne; **(6)** (Pan): sexuální touha; (DA).

cocadura, f. **(1)** (Chil): svědění, podráždění kůže; (DA).

cocer(se), tr/intr/zvrat. **(1)** intr. (Chil): podráždit nebo zanítit kůži či nějakou část těla (obvykle kvůli škrábnutí se o něco); **(2)** tr. (Chil): způsobit podráždění nebo zanícení kůže; **(3)** **no** ~ **al primer hervor**, lid. (Mex): zestárnout; (DA).

cocha, f. **(1)** (Ekv): rozšířená, klidná část řeky; (DA).

cochabambinismo, m. **(1)** (Bol): způsob mluvy nebo slovní obrat vlastní obyvatelům bolivijského města Cochabamba; **(2)** (Bol): láska či náklonnost k věcem charakteristickým pro bolivijské město Cochabamba; (DA).

cohada, f. (1) (Kol, Arg): mlád'ata narozená v jednom vrhu; (2) (Kol, Ven): množství chleba či jiných věcí, které se najednou pečou v troubě; (3) (Kol): (při výrobě cukru *panela*) množství medu, který se během přípravy vaří; (4) (Kol): vrstevníci, kolegové; ► stejně staří lidé, kteří ve stejnou dobu končí studia nebo získávají určitý post; (5) (Arg): sada, sbírka; ► podobné věci, které se shromažďují za určitým účelem; (DA).

cochado, -da, adj. (1) (Hond): ovlivňovaný, ovládaný někým; (2) (Pan): odolný ranám osudu; (DA).

cochala, adj. (1) (Bol): vztahující se k bolivijskému městu Cochabamba; (DA).

cochamolle, m. (1) (szArg): strom (*Blepharocalyx montanus*); velmi vysoký, se silným kmenem a tvrdým dřevem; roste na březích řek a jezer; (DA).

cochar, intr. (1) venk. (szArg): dávat si nápoj *cocho*; (2) (← *cocheat*) (Hond, Salv): trénovat, cvičit; viz též: *cocheat*; (DA).

coche, -cha, adj/subst. (1) m/f., venk. (Guat): prase; (2) adj/subst., lid. (Guat): špinavý, zanedbaný; (3) lid. (Guat): velmi tlustý; (4) ~ **de monte** (Guat): viz: *cerdo de monte*; ■ Var.: *cochemonte*; (DA).

cochemonte, (1) (Guat): viz: *coche de monte*; (DA).

cocheat, tr. (← angl. *to coach*, „učit, připravit“) (1) (Hond, Salv, Bol): trénovat někoho v armádě nebo sportu; ■ Var.: *cochar*; (2) (Hond): vidět či překvapit někoho při něčem; (3) (Hond): přesvědčit někoho k něčemu, zejm. pro vlastní užitek; (DA).

cochar, tr. (1) viz: *cocheat*; (DA).

cochecara, m. (1) (jižEkv): vepřová kůže pečená na žhavých uhlících; (DA).

cocheche, adj/subst. (← nah., asi ← *cocheva*, „vstát“) (1) adj. (Nik): slabého charakteru (o člověku); (2) adj/subst., venk. (Nik): homosexuál; (3) (Nik): zženštilý (o muži); (4) adj. (Nik): pomlouvačný; (DA).

cocheguagua, f. (1) **a la ~**, málo užív., lid. (Chil): snadno, bez obtíží; (DA).

cochemotor, m. (1) (Arg, Urug): vlak s málo vagóny a lokomotivou na obou koncích; (DA).

cocheo, m. (1) (Hond): přesvědčování někoho o něčem; (DA).

cochera, f. (1) (Kol): špinavé, neupravené místo; (2) (Guat): zamilovanost; (DA).

cochería, f. (1) (Bol, Par, Arg, Urug): pohřební služba; (DA).

cochero, f. (1) (jižEkv): špinavé, neupravené místo; (DA).

cochiguagua, f. (1) **a la ~**, lid. (Chil): snadno, bez obtíží; (DA).

cochinato, m. (1) (Kub): sele méně jak 1 rok staré; (DA).

cochinear, tr. (1) lid. (Per): dělat si z někoho srandu a někdy ho tím oštvtát; (DA).

cochinera, f. (1) (Ven): vepřín; (DA).

cochinita, f. (1) (Mex): jídlo; ► dušené vepřové maso přikryté banánovými listy, ochucené kyselým pomerančem a rostlinou *achiote*; (2) ~ **pibil** (Mex): jídlo; ► dušené vepřové maso přikryté banánovými listy, ochucené kyselým pomerančem a rostlinou *achiote*; (DA).

cochinito, m. (1) (Hond): pokladnička ve tvaru prasátka; (DA).

cochino, -na, adj. (1) lid. (Portor, Bol, Urug): podvodnický, falešný; (2) (Portor): chybně hrající nějaký sport; (3) **a cada ~ le toca su sábado** (Ven): na každou svini jednou dojde; každý zlý skutek bude dříve nebo později potrestán; (DA).

cochinón, -ona, adj. (1) lid. (Dom, Chil): hanebný, sprostý; (2) lid. (Chil): špinavý, ušpiněný; (3) lid. (Chil): znečišťující, špinící (o člověku nebo zvířeti); (DA).

cochocho, m. (1) (Ven): veš šatní; (DA).

cochosa, f. (1) (Guat, Salv): ještěrka; (DA).

cochucho, m. (1) (szArg): strom (*Fagara coco*); ► až 10 m vysoký, jeho lehké, tvrdé, žluté dřevo s nazelenalými pruhy je ceněné v truhlářství; listy se využívají v lidové medicíně; ■ Syn.: *coco*, *cocucho*, *saúco*, *hediondo*; (2) (szArg): plod stromu *cochucho*; ► kulovitý, jedlý; ■ Syn.: *cocucho*; (DA).

coco, m. (1) strom, viz: *cochucho*; (DA).

cocucho, m. (1) strom, viz: *cochucho*; (2) plod, viz: *cochucho*; (DA).

saúco, m. (1) strom, viz: *cochucho*; (DA).

hediondo, m. (1) strom, viz: *cochucho*; (DA).

cochupo, m. (1) lid. (Mex): úplatek (peněžitý) novináři; (DA).

cochuso, -sa, adj/subst. (1) málo užív. (Kub): viz: *cochuzo*; (DA).

cochuzo, -za, adj/subst. (1) málo uživ., hanl. (Kub): hulvát; ■ Var.: *cochuso*; (2) málo uživ., hanl. (Kub): člověk z nízké sociální vrstvy; ■ Var.: *cochuso*; (3) málo uživ., hanl. (Kub): hlupák; ■ Var.: *cochuso*; (4) málo uživ. (Kub): osoba (zejm žena), která má málo vlasů; ■ Var.: *cochuso*; (DA).

cocimiento, m. (1) (Chil): vývar; ► s kousky masa nebo ryb, servíruje se teplý; (DA).

cocina, f. (1) (Kub): zadní část autobusu; ► je blíže motoru, proto v ní bývá velmi horko; (DA).

cocinao, m. (1) (Dom): jídlo (jakékoliv); (DA).

cocinar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr., lid. (Mex, Hond, Nik, Kub, Ven, Per, Bol, Par, Arg, Urug): zosnovat spiknutí; (2) (Kol): uvařit ve vroucí vodě; (3) lid. (Per): opakovaně někoho ranit; (4) intr/zvrat. (Kub): cítit horko; (DA).

cocinería, f. (1) (Per, Chil): pouliční jídelna; (DA).

cocinero, m. (1) (Nik): rustikální kuchyně v dřevěném provedení; (2) (Nik): kuchyňská linka; (3) **demasiados ~s estropean el caldo** (Mex): některé aktivity je lepší provádět individuálně, bez spousty zbytečných účastníků; (DA).

cocinero, -ra, adj/subst. (1) m/f. (Chil): osoba zpracovávající kokain v ilegální laboratoři; (2) adj/subst. (Bol): vyjadřující se bez skrupulí; (DA).

cocineta, f. (1) (Mex): vestavěná kuchyňská linka; (2) (Hond, Kol): sporák; (3) (Kol): kuchyňský kout; (DA).

coco, m. (1) ~ **blanco** (Kub, Dom): ibis bílý; ► *Eudocimus albus*; brodivý pták až 65 cm vysoký, s dlouhým krkem a nohama, s dlouhým, prohnutým zobákem, bílým peřím, kromě konce křídel, které jsou černé; (2) ~ **chileno** (Ekv): plod stromu *palma de Chile*; viz též: *coquito*; (3) ~ **de agua** (Nik, Dom, Portor): zelený kokos; ► ještě nezralý, jeho dužina se nedá využít, ale obsahuje ceněnou vodu, která je sladká, osvěžující a míchá se s rumem; (4) ~ **mamá** (Hond): strom, viz: *cocolobo*; (5) ~ **prieto** (Kub, Dom): ibis hnědý; ► *Plegadis falcinellus*; brodivý pták až 65 cm vysoký, s dlouhým prohnutým zobákem, dlouhýma nohama a krkem a hnědým peřím; ■ Var.: *cocoprieto*; (6) ~ **seco** (Dom, Portor): zralý kokos; (7) ~ **zarazo** (Portor): žluklý kokosový ořech z příliš suché kokosové palmy; (8) ~ **de mono**, lid. (Per, Chil): málo cenná nebo nedůležitá věc; (9) ~ **duro** (Dom): tvrdohlavý člověk; (10) ~ **macaco** (Kub, Portor): ošklivý (o člověku); ■ Var.: *cocomacaco*; (11) **como** ~ (Portor): skvěle; (12) **como ~ rancio**, lid. (Portor): špatně, žalostně; (13) **todos los ~s no dan agua dulce**, lid. (Dom): každý má jiné schopnosti a dovednosti; (DA).

cocoprieto, m. (1) viz: *coco prieto*; (DA).

cocomacaco, m. (1) viz: *coco macaco*; (DA).

coco,-ca, adj/subst. (1) adj/subst. (Mex): osoba beroucí kokain; (2) adj., lid. (Kost, Ekv): krátkovlasý; (3) lid. (Kost): plešatý; (4) adj/subst., lid. (Portor): hloupý; (DA).

cocobolo, m. (1) (Nik, Kost, Pan): strom (*Dalbergia retusa*); ► až 20 m vysoký strom, s načernalým kmenem s prasklinami, bílými květy a plody v podlouhlých, zploštělých luscích; jeho dřevo je ceněné v truhlářství; ■ Var.: *cocobola*; (DA).

cocobola, f. (1) strom, viz: *cocobolo*; (DA).

cocochita, f. (1) (Pan): holoubek skořicový; ► *Columbina talpacoti*; až 15 cm dlouhý pták, s tmavě načervenalým nebo našedlým peřím s tmavými puntíky; žijí v párech nebo skupinách, často ve městech; (DA).

cocodrilo, adj/subst. (1) m. (Ven, Par): hercules antilský; ► *Dynastes hercules*; brouk až 15 cm dlouhý; (2) adj., lid. (Portor): svůdný, vypočítavý; (DA).

cocolero, -ra, m/f. (1) málo uživ. (Mex): osoba, která připravuje nebo prodává pečivo *cocol*; (DA).

cocoliche, adj/subst. (1) m., hanl. (Arg): nesrozumitelná mluva; (2) adj/subst., lid. (Arg, Urug): kýč; (3) lid. (Arg, Urug): nevkusně se oblékající (často nosící křiklavé oblečení a doplňky); (4) m/f., lid., hanl. (Arg): směšný, příliš extravagantní; (5) m. (Arg, Urug): zmatek, chaos; (6) (Per): cukrovinka z kukuřice; (DA).

cocolmeca, f. (← nah. *cocoltic*, „křivý“ + *mecatl*, „lano“) (1) (Mex, Guat): přestup okrouhlolistý; ► *Smilax rotundifolia*; až 90 cm vysoká vytrvalá bylina, v době dešťů se zbarvuje do růžova až červena; ■ Syn.: *olcacatzin*, *raíz de china*; (DA).

olcacatzin, m. (1) rostlina, viz: *cocolmeca* (DA).

raíz, f. (1) ~ **de china**, rostlina, viz: *cocolmea*; (DA).

cocolobo, m. (1) (Guat): strom (*Quararibea guatemalteca*); ► středního vzrůstu, s podlouhlými, zašpičatělými, trojžilnými listy, s bílými květy rostoucími samostatně nebo v hroznu a oválnými plody; ■ Syn.: *coco mamá, moro*; (DA).

coco, m. (1) ~ **mamá**, strom, viz: *cocolobo*; (DA).

moro, m. (1) strom, viz: *cocolobo*; (DA).

cocomecome, m/f. (1) (Dom): obluda, velmi ošklivý člověk; (DA).

cocón, -ona, adj. (1) lid. (Pan): hloupý, málo inteligentní; (DA).

cocona, f. (1) (Per): rostlina (*Solanum sessiliflorum*); ► až 2 m vysoká, s květy až s 5 cm v průměru; (2) (Per): ovoce; ► vejčité, žluté až načervenalé, s tenkou slupkou a žlutou, šťavnatou dužinou; užívá se k výrobě nápojů, zmrzlin a omáček; (3) (Kub): dýško, odměna; (DA).

cocopa, f. (1) (Per): vařená brambora; ► nechává se schnout venku; (DA).

cocopelado, -da, adj. (1) lid. (Kub, Portor): plešatý nebo jen s málo vlasy; ■ Var.: *cocopelao*; (DA).

cocopelao, adj. (1) (Portor): plešatý; viz též: *cocopelado*; (DA).

cocora, f. (1) (výchVen): nádoba ze slupky kokosového ořechu; ► užívá se k převozu a prodeji domácích produktů nebo jako odměrka na některá zrna; (DA).

cócora, f. (1) (Kub): osoba nebo věc nahánějící strach; (2) (Portor): strach, hrůza; (3) (Portor, Kub): nepříjemnost, obtíž; (4) lid. (Pan): hromosvod; ► člověk, na kterém si někdo vybíjí zlost; (DA).

cocoricamo, adj/subst. (1) m. (Dom): zápach, smrad; (2) (Dom): člověk typicky oděný na karneval; ► v propracovaném obleku s třásněmi a výraznou maskou či škraboškou; (3) adj. (Dom): (o pojmu nebo úsloví) klamný, se skrytým významem; (DA).

cocoríoca, adj/subst. (1) lid. (Kub, Portor): velmi ošklivá (o ženě); ■ Var.: *cocoríoco*; (DA).

cocoríoco, adj/subst. (1) viz: *cocoríoco*; (DA).

cocoríaco, adj/subst. (1) (Portor): viz: *cocoríaca*; (DA).

cocorioco, m. (1) (Kub): lidská hlava; viz též: *chirimoya*; (2) (Kub): kouzelná nádoba; viz též: *caldero*; (DA).

cocorioco, -ca, adj/subst. (1) lid. (Kub, Portor): velmi ošklivý; (DA).

cocoro, f. (1) (výchVen): nádoba ze slupky kokosového ořechu; ► užívá se k převozu a prodeji domácích produktů nebo jako odměrka na některá zrna; (2) (Kost): malá, kulatá varianta ovoce *chayote*; (DA).

cocoroca, f. (← nah. *cocoloa*, „zpívat, krákat“) (1) (Dom): hlava; (DA).

cocoroco, m. (1) málo užív., lid. (szArg): kohout; (2) (Per): sladkost ve tvaru hrušky s růžovými a žlutými pruhy; (3) (Dom): úder, rána do hlavy; (4) (Portor): důležitý a vlivný člověk; (DA).

cocoroco, -ca, adj. (1) lid. (Chil): arogantní, domýšlivý; (2) lid. (Chil): spokojený a dávající to na obdiv; (DA).

cocorotina, f. (1) (Kub): temeno; (DA).

cocorrón, m. (1) (Portor): strom (*Gymina latifolia*); ► až 10 m vysoký, s kulatou korunou a malými, bílými až nazelenalými květy; jeho žluté dřevo je velmi tvrdé; (2) (Pan): cikáda; (DA).

cocotaxi, m. (1) (Kub): motorová trojkolka; ► prostředek městské dopravy, se zadními sedadly a půlkruhovou karoserií, která imituje tvar kokosu; (DA).

cocoteo, m. (1) (Portor): bitka, rvačka (zejm. mezi dětmi); (2) (Portor): poklesnutí hlavy; (DA).

cocotera, adj/subst. (1) f. (Hond): dvoupatrová nádoba (často plastová) na jídlo; (2) (Portor): onemocnění ptáků; viz též: *bichera*; (3) adj. (Mex, Portor): vztahující se ke kokosové palmě; (DA).

cocotero, -ra, m/f. (1) (Hond): hráč nebo fanoušek fotbalového klubu Vida de La Ceiba; (DA).

cocotudo, -da, adj/subst. (1) adj. (Dom): povýšenecký, pyšný; (2) adj/subst., lid., hanl. (Pan, Dom): bohatý; (3) adj., lid. (Dom, Portor): odhodlaný, tvrdohlavý; (4) lid. (Portor): mající velkou hlavu (o člověku); (5) (Portor): (o kohoutovi) se silným krkem; (DA).

cocotúo, m. (1) (Dom): osoba vlivná v politice; (2) (Dom): boháč; viz též: *cocotudo*; (DA).

cocowash, m. (← *coco*, „hlava“ + angl. *wash*, „mýt“) (1) (Mex, Guat, Kost): vymývání mozku; (DA).

cocoy, m. (1) lid. (Salv): alkohol míchaný s vodou; (DA).

codo, adj/subst. (1) adj., hanl. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Ekv, Per, Bol): lakomý; ■ Syn.: *coño*, *coñón*, *coñudo*; (2) m. (Hond): lepidlem zpevněná strana trhacího bločku, která zbyde po vytrhání všech papírků nebo šeků; (DA).

coño, m. (1) viz: *codo*; (DA).

coñón, m. (1) viz: *codo*; (DA).

coñudo, m. (1) viz: *codo*; (DA).

codorniz, f. (1) ~ **careta** (Hond): křepel rezavočelý; ► *Odontophorus erythropus*; malý, baculatý pták, až 19 cm dlouhý, se silným zobákem, tmavě kávový na temeni a kolem očí, načervenalý na zbytku hlavy, s bílým hrdlem a tmavou hrudí; ■ Syn.: *codorniz orejinegra*; (2) ~ **moteada** (Hond): viz: *golonchaco*; (3) ~ **orejinegra** (Hond): viz: *codorniz careta*; (DA).

coendú, m. (1) (Arg, Urug): kuandu dlouhosrstý; ► *Coendou spinosus*; hlodavec až 40 cm dlouhý, žijící na stromě, s chápavým ocasem; srst je, zejména na hřbetě, smíchána s bodlinami; (2) (Hond): viz: *huiztlacuache*; (DA).

cofi, m. (1) ~ **brei** (lid.: Mex, Guat, Salv, Pan, Portor, Kost; málo užív.: Kol): pauza na kávu; (DA).

cofrudo, -da, adj. (1) (Nik): drzý, nestydatý; (DA).

cogegolpes, m. (1) (Portor): málo kvalitní kohout; viz též: *chato*; (DA).

cogío, -a, adj. (1) (Kub): kvapný; viz též: *cogido*; (2) (Kub): s nevyřešenými problémy; viz též: *cogido*; (3) (Kub, Portor): zamilovaný; viz též: *cogido*; (DA).

cogioca, f. (1) (Dom): nezákonný poplatek, nezákonná provize; (2) (Dom): plýtvání, krádež; (3) (Portor): tajné jednání k dosažení toho, co by nešlo obvyklými prostředky; (DA).

cogollero, adj/subst. (1) m. (Hond, Nik, Kol, Ven): černopáska; ► *Heliothis*; motýl až 5 cm dlouhý, s šedými předními křídly s černými skvrnami a bílými zadními křídly s šedou nebo kávovou skvrnou; jeho larvy napadají zemědělské plodiny; ■ Var.: *gusano cogollero*; (2) adj/subst. (Per): larva nočního motýla (*Spodoptera frugiperda*); ► napadá především kukuřici, čirok a rýži; ■ Var.: *gusano cogollero*; (DA).

gusano, m. (1) ~ **cogollero**, viz: *cogollero*; (DA).

cogollo, m. (1) (szArg): první doušky nápoje *chicha* ze džbanu; (2) (Per): nápoj *chicha* nejlepší kvality; ► beze zbytků kukuřice; (3) (Per): skleněná nádoba o objemu 1,5 l, ve které se servíruje nápoj *chicha*; (4) (Chil, szArg, zápArg): strofa přidávaná na konec delší kompozice; ► jejím účelem je pochválit, zkritizovat či vysmát se někomu nebo poslat zprávu milované osobě; (5) (Chil): marihuana; (6) (Chil): nedopalek cigarety ubalené z nějaké drogy, zejm. marihuany; (7) (Dom, Portor): nejvyšší část koruny stromu; ■ Var.: *coollo*; (8) venk. (Portor): konec cukrové třtiny; ► nezralá slouží jako krmivo pro dobytek; ■ Syn.: *rama*; (9) (Portor): rovné, tenké listy navrchu kokosové palmy; ■ Syn.: *renuevo*; ■ Var.: *coollo*; (10) (Portor): viz: *moña de la piña*; (11) (Ven): klobouk, slamák; ► s širokou krempou, tkaný z jemných palmových listů; nosí jej hlavně venkované jako ochranu před sluncem; (12) (Ven): vedení (instituce nebo politické strany); (DA).

coollo, m. (1) viz: *cogollo*; (DA).

rama, f. (1) viz: *cogollo*; (DA).

renuevo, m. (1) viz: *cogollo*; (DA).

cogotada, f. (1) (Portor): velká rána, facka; (DA).

cogote, m. (1) lid. (Kost, Per, Bol, Chil, Urug): krk; (2) (Guat, Nik): krk, hrdlo; (3) přenes. (Chil): hrdlo láhve; (4) ~ **de suri** (szArg): kaktus (*Cleistocactus smaragdflorus*); ► pěstovaný jako okrasná rostlina, jeho plody se využívají při výrobě ovocných sirupů; (5) ~ **de almeja**, lid. (Chil): člověk s krátkým nebo kvůli tloušťce žádným krkem; (6) ~ **pelado**, lid. (Chil, Urug): pták (zejm. slepice) bez peří na krku; (7) **hasta el** ~ (Nik, Ven, Chil): úplně vyčerpaný; (DA).

cogoteada, f. (1) lid. (Per, szArg): zatřesení někým, držíc ho pod krkem; (2) lid. (szArg): dlouhá, únavná cesta nebo procházka; (DA).

cogotear, tr/intr. (1) tr. (Chil): nechat si za něco zaplatit víc, využívajíc svou moc, sílu nebo privilegia; (2) lid. (szArg): zezadu někoho chytit za krk a zatřást s ním; (3) lid. (Bol): udeřit někoho do zátylku otevřenou pěstí; (4) intr., lid. (szArg): dlouho jít; (DA).

cogoteo, m. (1) lid. (Chil): zneužití někoho; (DA).

cogotera, f. (1) (Kub): zatvrdlá kůže na šiji býků, vytvořená kvůli tření jařma; (DA).

cogotudo, -da, adj/subst. (1) adj/subst., lid., hanl. (Per, Bol, Arg, Urug): snob; (2) m/f., lid., hanl. (Dom): osoba, která náhle zbohatla a dává to na obdiv; (3) adj., lid. (szArg): tvrdohlavý, umíněný; (4) lid. (Chil, Urug): s dlouhým krkem (o člověku nebo zvířeti); (DA).

cogullita, f. (1) lid. (zápVen): šimrání; (DA).

cohetazo, m. (1) (Hond, Salv, Arg): výstřel; ■ Var.: *cuetazo*; (2) (Portor, Arg): silná exploze; (3) **en dos ~s**, lid. (Hond): ihned, velmi rychle; (DA).

cuetazo, m. (1) viz: *cohetazo*; (DA).

cohetear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Kub): přemluvit, navést k něčemu; (2) intr/zvrat. (Kub): jednat pod něčím nátlakem; (3) tr. (Kub): obtěžovat někoho; (4) intr/zvrat. (Kub): obtěžovat se; (DA).

cohetillo, m. (1) (Bol): petardový koberec; (DA).

cohibá, m. (1) (Portor): rostlina, viz: *cohobo*; (DA).

cohitre, m. (1) (Portor): rostlina, viz: *balancín*; ■ Var.: *cogite*, *cogitre*, *cojitre*, *coître*; (2) ~ **azul** (Portor): rostlina (*Commelina elegans*); ► druh rostliny *cohitre* typický svými sytě modrými květy; (3) ~ **blanco** (Portor): rostlina (*Commelina zanonía*); ► druh rostliny *cohitre* typický bílými květy; (4) ~ **enano** (Portor): rostlina (*Callisia repens*); ► druh rostliny *cohitre* typický pro tvar svého stonku; (5) ~ **morado** (Portor): rostlina (*Callisia monandra*); ► druh rostliny *cohitre* typický přizemními masitými listy, nazelenalými zesponu a s výrazným purpurovým lemem seshora; (DA).

cogite, m. (1) viz: *cohitre*; (DA).

cogitre, m. (1) viz: *cohitre*; (DA).

cojitre, m. (1) viz: *cohitre*; (DA).

coître, m. (1) viz: *cohitre*; (DA).

cohoba, f. (1) (Dom): strom, viz: *cojoba*; (2) (Dom): strom, viz: *cojoba*, *yopo*; (DA).

cohobillo, m. (1) (Portor): rostlina, viz: *cohobo*; (DA).

cohobo, m. (1) (Dom): mořský hlemýžď, viz: *cobo*; (2) (Portor): tabák virginský; ► *Nicotiana tabacum*; bylina více jak 1 m vysoká, s velkými, světlezelenými listy, které díky nikotinu vylučují lehce pálivý zápach; květy jsou zeleno-nažloutlé nebo růžové, plod toboolkovitý; z jeho listů se získává největší část tabáku, který se dnes ve světě konzumuje; ■ Var.: *cohibá*, *cohobillo*, *cojibá*, *cojioba*; (DA).

cohibá, m. (1) tabák virginský, viz: *cohobo*; (DA).

cojibá, m. (1) tabák virginský, viz: *cohobo*; (DA).

cojioba, m. (1) tabák virginský, viz: *cohobo*; (DA).

coicopihue, m. (1) (Chil): keř, viz: *copihue*; (2) (Chil): květina, viz: *copihue*; (DA).

coigüilla, f. (1) lid. (Chil): pulec žáby *coicoy* nebo *sapo de cuatro ojos*; (DA).

coihue, m. (← map. *koiwe*) (1) (Chil, Arg): strom, viz: *coihué*; (2) (Arg): dřevo, viz: *coihué*; (3) (Chil): houba (*Polyporus senex*); ► má až 30 cm v průměru, vrchní část je velmi jemná, pórovitá, kyselá chuti, spodní část je pevnější a méně kyselá; využívá se v lidové medicíně; (DA).

coihué, m. (← map. *koiwe*) (1) (Per, Chil, Arg): strom (*Nothofagus dombeyi*); ► až 40 m vysoký, s oválnou korunou, hustým listovím, neopadavými listy; výluh z jeho kůry má léčivé účinky; ■ Var.: *coigüe*, *coihue*, *coihue*; (2) (Arg): dřevo stromu *coihué*; ► homogenní, s jemným žilkováním; velmi ceněné v truhlářství; ■ Var.: *coigüe*, *coihue*, *coihue*; (DA).

coigüe, m. (1) viz: *coihué*; (DA).

coihue, m. (← map. *koiwe*) (1) (Arg): strom, viz: *coihué*; (2) (Arg): dřevo, viz: *coihué*; (DA).

coima, f. (1) málo užív., hanl. (střKol): služka v domácnosti; (2) (Hond, Nik): (při hazardních hrách) vsazené peníze, které hráči každé kolo odevzdávají krupiéroví; (3) (Kub): sázka (v kohoutích zápasech); (DA).

coimar, tr. (1) (střEkv): podplatit někoho; (DA).

coime, m. (1) (Guat, Kol): zaměstnanec; viz též: *mesero*; (2) (Hond, Nik, Ven): rozhodčí v kulečnicku, který zapisuje body; (DA).

coime, -ma, m/f. (1) lid. (Hond): osoba na někom závislá; (DA).

coimear, intr. (1) lid. (Hond): vydělat peníze; mít příjem; (DA).

coimío, m. (1) (Chil): viz: *cormorán de las rocas*; (DA).

comisión, f. (1) lid. (Per, Bol, Chil, Par, Arg): úplatek, provize; (DA).

coipa, f. (1) (Chil): vlněná čepice s klapkami na uši; ► nosí ji obvykle dělníci; (DA).

coipiadero, m. (1) (szArg): místo bohaté na dusík; ► vodí se tam dobytek, aby jej mohl lízat; (DA).

coirón, m. (1) ~ **poa** (střArg, jižArg): rostlina (*Poa duseii*); ► až 20 cm vysoká trvalka, s tmavě zelenými listy a květenstvím v latě s nazelenalými klásky; využívá se jako píce pro dobytek; (DA).

3. Comentario de la traducción

Esta parte del trabajo se centra en el proceso de traducción de lemas escogidos. Las palabras con un sentido claro se dejan aparte ya y se van a explicar sólo entradas dudosas que tuve ciertas dificultades traducir por varios motivos o las entradas que resultan interesantes por cualquier razón.

En primer lugar hay que subrayar las palabras cuyos significados describen las realidades y cosas propias de América Latina. Con éstas hay que decidir si se prefiere encontrar un equivalente checo más cercano a lo americano o si el significado se describe con una explicación enciclopédica. Yo en este trabajo decidí utilizar una denominación más genérica en el lugar destinado al significado mismo y éste especificar en la explicación enciclopédica detrás del signo ►. Antes de ver los ejemplos, mencionemos que en la mayoría se trata del vocabulario de los campos de gastronomía, mitologías populares, campo y fiestas o juegos latinoamericanos.

En caso de criaturas mitológicas, lo que aparece primero es la traducción bastante vaga “mytická postava” – personaje mítico o “mytický tvor” – criatura mítica que después se especifica, como se puede ver, por ejemplo, en caso de estas entradas (si la entrada tiene más que sólo un significado, el significado al que se refiere el comentario está subrayado):

chula, f. (1) (jvMex, Hond, Salv): barvínek růžový; ► *Catharanthus roseus*; rostlina až 80 cm vysoká, s bílými nebo růžovými květy; vylučuje mléčnou šťávu, která má široké využití v tradiční medicíně; ■ Syn.: *binca, chabelita, clavellina, cortejo, guajaca, maravilla, mulata, primavera, primorosa, vicaria*; (2) vulg. (Chil): penis; (3) (Hond): mytická postava; ► krásná žena, která v noci svádí muže, aby je poté vystrašila svou lebkou namísto obličeje; (DA).

chupacabras, m. (1) (Mex, Hond, Nik, Kost, Chil, Par): mytický tvor; ► sající krev svých obětí; (2) (sevHond): skřípec do vlasů; (DA).

En lo que se refiere a las comidas y las bebidas, el procedimiento sigue siendo el mismo. Primero aparece el término vago “jídlo” – comida o “nápoj” – bebida y después sigue la explicación de qué se prepara o cómo se sirve. Así, surgen entradas como las siguientes:

chupé, m. (1) (Ekv): jídlo; ► připravené z ryb nebo krevet, mléka, brambor, pálivé cibule, mletého česneku, hrachu, opražených, drcených arašídů, soli, pepře, kmínu a oregana; (DA).

chup, m. (1) (Per): osvěžující nápoj; ► ovocný, prodává se zmražený v plastovém sáčku; ■ Syn.: *marciano*; (DA).

En caso de las prendas de ropa, hay dos categorías palabras referidas a ese tema. Primero son las palabras que denominan una prenda de ropa típica de América Latina que la gente lleva en una región particular, así como se ve en el caso de la **cobija**. La segunda es una prenda de ropa bastante común en cualquier rincón del mundo, no obstante, que aporta una característica específica. La **chupaya** y el **choroco** son los ejemplos aquí describiendo los rasgos distintivos de lo que fuera un sombrero en general.

cobija, m/f. (1) f. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv Per, Bol, Par, Arg, Urug; málo užív.: Kub, Chil): pokrývka, přehoz; (2) (Ven): pončo; ► obvykle dvoubarevné, červené z jedné strany a modré nebo černé z druhé; (3) ...

chupaya, f. (1) (szArg): slaměný klobouk se širokou krempou; (DA).

choroco, m. (1) venk. (Hond): starý, roztrhaný klobouk; (DA).

Otra cosa típicamente hispanoamericana es el juego mapuche **chueca**:

chueca, f. (1) (Chil): hra; ► tradičně mapučská; hráči dvou týmů se snaží udržet míč před koncovou čarou hřiště pomocí zahnutých holí; (2) (Chil): hole zahnutá ve spodní části; ► ke hře *chueca*; (DA).

De nuevo, el significado del lema se introduce con un término bastante vago “hra” - juego o “hole zahnutá ve spodní části” – bastón curvo en su parte inferior que después son esclarecidos de manera más concreta en la parte explicativa de la entrada. En su primer significado se explican brevemente las reglas del juego. Su segundo significado se refiere al equipamiento necesario para este juego. Al traducir el segundo significado, se hubo que decidir si traducirlo mejor literalmente o utilizar la palabra checa “hokejka” que cumple en cierta medida las características de la **chueca**. No obstante, por fin decidí utilizar la forma más larga “hole zahnutá ve spodní části” por el simple hecho que el juego **chueca** no tiene nada que ver con el hockey (sea sobre hielo o sobre ruedas) tal como lo conocemos aquí en la República Checa. Otro juego que resulta ser propio de América Latina es el **chumico** ya que se juega con semillas de un árbol endémico a la América Latina:

chumico, m. (← *chocomico*) (1) (zápMex, jvMex, Guat, Hond, Salv, Kost, Pan): strom, viz: *chaparro*; (2) (Kost): strom, viz: *jaboncillo*; (3) (Kost): jádro plodu stromu

chumico (*Sapindus saponaria*); (4) (Kost): malé kávové zrno napojené na větší; (5) pl. (Kost): hra; ► podobná kuličkám, ale cvrkná se do jader plodu stromu *chumico*; (DA).

A lo largo del diccionario encontramos palabras cuyo uso es mejor rural. Además de éstos, hallamos también muchos términos que denominan una cosa propia de la vida en el campo o de los campesinos. Se trata, por ejemplo, de entradas **chuzo**, **coa**, **churumbo** o **cobija**:

chuzo, adj/subst. (1) m. (jvMex, Hond, Pan, Ven, Chil): náradí podobné motyce k hloubení jam v půdě; (2) ...

coa, m/f. (1) f. (← antillano) (Mex, Hond, Nik, Pan, Kub, Dom, Portor, výchVen): typ motiky; ► s dřevěnou násadou a železným ostřím; ■ Var.: *coba, cúa*; (2) ...

churumbo, m. (1) (Per): polévka z juky a sýra; (2) (Salv): tykev; ► úzká, dutá, užívaná vesničany k nošení vody na pole; (DA).

cobija, m/f. (1) f. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv Per, Bol, Par, Arg, Urug; málo užív.: Kub, Chil): pokrývka, přehoz; (2) (Ven): pončo; ► obvykle dvoubarevné, červené z jedné strany a modré nebo černé z druhé; (3) (Dom): kůže hovězího dobytka; (4) málo užív., venk. (Kub, Dom): rustikální střecha; ► vyrobená z palmových listů; (5) ...

Las entradas **chuzo** y **coa** denominan lo que bien se podría traducir al checo como “motyka” – la azada. Sin embargo, tras encontrar sus imágenes en el buscador de Google y ver que su forma no es exactamente la misma como la de las azadas tales como las conocemos en nuestro país, decidí utilizar la perífrasis “náradí podobné motyce” – herramienta parecida a la azada y “typ motiky” – un tipo de la azada. Así, los futuros usuarios del diccionario sabrán bien para que sirve esta herramienta de labranza sin que se equivoquen y se imaginen la herramienta como la azada que se utiliza aquí. Otra palabra propia del campo es el **churumbo**. Como se afirma en la explicación, el churumbo les sirve a los campesinos para llevarse el agua al campo. Otro ejemplo que es del ambiente campesino es uno de los significados de la **cobija**. Se trata de un techo hecho de las hojas de las palmeras, cosa que no podríamos encontrar en una ciudad.

Una proporción significativa del diccionario consta de términos de la naturaleza y por eso hace falta dedicarles más espacio a la flora y fauna latinoamericanas. Particularmente, los lemas relacionados con la flora son muy abundantes en la parte del diccionario que yo traduzco. Aparece gran cantidad de denominaciones regionales de diversas plantas, arbustos y árboles. Podemos hallar dos grupos de lemas referentes a la

flora. El primer grupo representan las plantas que sí que ya tienen un nombre checo dentro de la taxonomía biológica de plantas. Al aparecer una entrada relacionada a una planta, el *Diccionario de americanismos* nos proporciona también la información de su denominación latina, lo que me facilitó encontrar un equivalente checo adecuado. Para hacerlo, aproveché sobre todo la página web de la biblioteca biológica www.biolib.cz y en menor medida la página dedicada a la dendrología www.databaze.dendrologie.cz. No obstante, aunque algunas plantas tienen una denominación checa, estas son palabras que apenas suenan a un checohablante no educado en la botánica. Para dar mejor idea de qué planta se trata, el nombre de la planta es siempre seguido por una explicación enciclopédica que describe brevemente la planta y que también menciona la denominación latina así que para un usuario del diccionario será más fácil buscar más información o una imagen de la planta que le interese. Para demostrar esto con unos ejemplos, veámos las entradas **chula**, **chuguacá** y **churqui**, o sea, una planta, un arbusto y un árbol. Los checos o hablantes de checo de un nivel alto pueden fijarse que las traducciones mismas no les darían mucha información sobre el significado, ya que las palabras “barvínek růžový”, “kalina” y “molina” no forman una parte del vocabulario común de una persona sin conocimiento profundo de botánica y, entonces, las explicaciones enciclopédicas resultan muy útiles aquí.

chula, f. (1) (jvMex, Hond, Salv): barvínek růžový; ► *Catharanthus roseus*; rostlina až 80 cm vysoká, s bílými nebo růžovými květy; vylučuje mléčnou šťávu, která má široké využití v tradiční medicíně; ■ Syn.: *binca, chabelita, clavellina, cortejo, guajaca, maravilla, mulata, primavera, primorosa, vicaria*; (2) vulg. (Chil): penis; (3) (Hond): mytická postava; ► krásná žena, která v noci svádí muže, aby je poté vystrašila svou lebkou namísto obličej; (DA).

chuguacá, f. (1) (Kol): kalina; ► *Viburnum*; keř s malými, bílými květy, bohatý na třísloviny, pěstuje se i jako okrasná rostlina; (DA).

churqui, m. (1) (střBol, zápBol, střArg, szArg): molina; ► *Acacia caven*; strom až 6 m vysoký, s malými, úzkými listy a žlutými květy; ■ Syn.: *espinillo negro, espino chileno*; ■ Var.: *churque*; (2) (Chil): viz: *churco*; (DA).

El otro grupo de la flora es aquel que incluye las plantas que todavía no tienen una denominación en checo dentro de la taxonomía biológica. En estos casos, la entrada está organizada de una manera un poco diferente. La denominación latina no aparece en la explicación enciclopédica sino entre comillas en lugar de la traducción checa,

justo detrás de un término más vago que lo determina, o sea, detrás de “rostlina”, “keř” o “strom”. Así surgen entradas como las siguientes:

chupamiel, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik): viz: *chuparro*; (2) (Hond, Salv, Nik): rostlina (*Combretum fruticosum*); ► popínavá, s červenými, žlutými nebo žlutooranžovými květy, využívá se v tradiční medicíně; (DA).

chusno, m. (1) (szArg): keř (*Egretta thula*); ► až 1,5 m vysoký, se žlutými květy; ■ Syn.: *nogal del zorro*; (DA).

chutra, f. (1) (Pan): strom (*Protium glabrum*); ► až 20 m vysoký, se žlutými květy, vyskytuje se na vlhkých místech; jeho pryskyřice se využívá v medicíně; (2) (Pan): dřevěné nebo rákosové ohradníky k vytvoření uličky pro nahnání dobytka na určité místo; (DA).

Igualmente, aparecen dos grupos de las palabras del campo de la fauna, aunque las denominaciones de los animales son mucho menos frecuentes que las de la flora en la parte del diccionario que yo traduje. Como se trata de un campo menos numeroso de palabras, pongo sólo dos ejemplos de la fauna. El primero representa un animal latinoamericano que tiene una denominación checa dentro de la taxonomía biológica y el segundo que todavía no lo tiene:

churuco, m. (1) (Kol): chápan vlnatý; ► *Lagothrix lagotricha*; opice až 70 cm vysoká, s kulatou hlavou, krátkým krkem a cháparým ocasem; ■ Syn.: *mono lanudo*, *mono machín*; (2) lid. (Kost): upovídánost; (DA).

chupapiedras, m. (1) (Pan, zápVen): hypostomus; ► *Hypostomus*; malá, hnědá, sladkovodní ryba; ■ Syn.: *chorrosco*, *guaraguara*; (2) (Hond, Pan): ryba (*Awaous tajasica*, *Sicydium multipunctatum*); ► sladkovodní, obvykle jasně žlutá se zelnými tóny a černými fleky na hřbetě; (3) (Portor): viz: *cetí*; (DA).

Escribiendo de los animales, hace falta prestar la atención a los gallos y las peleas de gallos porque en el diccionario aparecen varios vocablos que se refieren en un modo a ellos. **Circo** y **coima** nos sirven como buenos ejemplos:

circo, m. (1) (Portor): aréna na kohoutí zápasy; (2) ~ **criollo** (Arg, Urug): cirkus; ► charakteristická verze cirkusu v oblasti Río de la Plata; první část programu zahrnuje tradiční čísla, druhá divadelní představení, obvykle s gaučovskou tematikou; (DA).

coima, f. (1) málo užív, hanl. (střKol): služka v domácnosti; (2) (Hond, Nik): (při hazardních hrách) vsazené peníze, které hráči každé kolo odevzdávají krupiéroví; (3) (Kub): sázka (v kohoutích zápasech); (DA).

Las denominaciones checas de los animales las busqué igualmente en las páginas web de la biblioteca biológica. Para concluir esta parte dedicada a la flora y fauna hispanoamericanas, hay que mencionar que a veces el diccionario pone las denominaciones latinas erróneas, no obstante, siempre se trata mejor de los errores mecanográficos y en la versión checa las denominaciones latinas aparecen ya corregidas en acorde con los datos de las páginas web de la biblioteca biológica. Para poner un ejemplo, la denominación latina correcta del pez **chupapiedras** es “Awaous tajasica”, mientras que en el Diccionario de americanismos aparece “Awous tajasica”.

Otro grupo de entradas que me resultaron en ciertos casos bastante difíciles para traducirlos son las interjecciones. Algunas tienen su equivalente checo bien claro, sin embargo, a éstas también se añade una explicación con la concretización de qué imitación o sonido se trata, como se ve, para poner un ejemplo, en caso de **¡chopongós!**:

¡chopongós!, citosl. (← onomat.) (1) lid. (Hond): žbluňk!; ► zvuk, když někdo nebo něco spadne do vody; (DA).

Ahora veamos aquellas interjecciones que no tienen un equivalente checo correspondiente y que, por este motivo, no tienen una traducción checa y en la entrada aparece sólo una explicación enciclopédica. Son las siguientes interjecciones:

¡chuchi!, citosl. (1) lid. (szArg): ► výraz náklonnosti; (2) lid. (Bol, Par, Urug): wow!; ► výraz obdivu nebo překvapení; (3) lid., euf. (Pan): ou!; ► výraz bolesti, překvapení, leknutí či nelibosti a starosti; (DA).

¡chuchú!, citosl. (1) lid. (Guat): ► výzva k sednutí; (DA).

¡chumbale!, citosl. (1) (Salv): ► výraz pro potrestání zvířete, obvykle psa; (DA).

churchur, citosl. (← onomat.) (1) (Salv): ► imitace střevních zvuků; (DA).

En caso de **¡chuchi!** no encontré ninguna interjección que pudiera cumplir el requisito de expresar cariño o afecto. Igualmente, el checo carece de una interjección para la orden de sentarse en caso **¡chuchú!**. Aquí el checo emplea mejor las formas imperativas de los verbos y la orden de sentarse sería mejor „sedni si!“ – ¡sientáte! o „sedněte si“ – ¡sientése!. Otra interjección que dejé sin una traducción exacta es **¡chumbale!** que expresa una orden para castigar a un animal, generalmente un perro. Una posibilidad sería “ty ty ty!” pero eso se refiere más a niños pequeños y así esta opción resulta bastante infantil. Otros términos usados generalmente al hablarle a un perro incluyen “fuj” o “nesmíš” pero estas no representan un castigo sino mejor una advertencia antes de que el animal pudiera hacer algo por lo que se lo pueda castigar.

La última interjección que aparece sólo con la explicación de qué sonidos se trata es **churchur**, que imita el sonido de los intestinos. Sin embargo, creo que los usuarios del diccionario podrán imaginarse de qué sonidos se trata al leer la definición. Aparte de estos cuatro casos, las demás interjecciones resultaron más o menos fáciles de traducir. Lo último que se refiere a las interjecciones y que hace falta mencionar es la ortografía, en concreto, el uso de los signos de exclamación. Aquí en el comentario, el uso de los signos de exclamación es estándar – un signo de exclamación aparece detrás de la palabra y otro inverso delante de ella. En la parte de esta tesina que consta del diccionario mismo, los dos signos de exclamación se colocan detrás de la palabra. La razón es que las entradas tienen que aparecer en el orden alfabético. Sin embargo, esta regla se violaría si los signos se pusieron antes de la palabra. Es por el hecho de que el editor de texto aparta las entradas que no empiezan con una letra de alfabeto sino con un signo al final de la lista.

Además de varias dificultades con la traducción, querría destacar una pequeña paradoja que se produjo en la traducción de algunas entradas. Lo que pasa es que aunque en la introducción de esta tesina se afirma que su objetivo es encontrar equivalentes checos, hay casos que las traducciones no son palabras propias checas sino anglicismos. Como el inglés es sin duda una de las lenguas más poderosas en el mundo, su influjo se nota bastante en la lengua checa también y en algunos casos resulta que los préstamos del inglés representan una denominación más precisa que una checa. Los casos son los siguientes:

cocaleca, f. (1) (Guat): sladkost z medu nebo cukru a kokosu; viz též: *cocada*; (2) (Kub): sandál, který se zapíná zkřížením pásků kolem nohy; (3) pl. (Dom): popcorn, pražená kukuřice; ■ Var.: *cocaleka*; (4) ...

¡**chuipei!**, citosl. (1) (Dom): wow!; ► výraz obdivu; (DA).

¡**chuchi!**, citosl. (1) lid. (szArg): ► výraz náklonnosti; (2) lid. (Bol, Par, Urug): wow!; ► výraz obdivu nebo překvapení; (3) lid., euf. (Pan): ou!; ► výraz bolesti, překvapení, leknutí či nelibosti a starosti; (DA).

cinquera, f. (1) (Salv): jukebox; (DA).

No cabe duda de que la palabra „popcorn“ está incorporada a la lengua checa en tal medida que su significado es bien claro. No obstante, para agregar un equivalente checo, bajo el lema **chocaleca** aparece también „pražená kukuřice“. También me parece una buena opción utilizar el anglicismo **wow!** como la interjección apta para expresar admiración como en caso de ¡**chuipei!** y para expresar admiración o sorpresa

en caso de **¡chuchi!**. No es que no existan posibilidades en checo, pero la opción „jééé!“ podría resultar tanto una expresión sin connotaciones como bastante infantil. El último anglicismo a que se le dedica un espacio en este comentario es el „jukebox“ que le sirve como traducción a la palabra salvadoreña **cinquera**. Otra palabra que se me ocurrió al leer la definición en el diccionario monolingüe fue “hrací automat” pero esta palabra checa se refiere a máquinas tragaperras y no a una máquina que toque la música.

Por último quiero mencionar la problemática de la traducción literal. En algunos casos no se pudo evitar, ya que en el checo no existe un equivalente de una sola palabra para todas las entradas de una sola palabra hispanoamericanas. Así, no encontré ningún equivalente para un diente grande y feo y en la entrada aparece la traducción literal “velký, škaredý zub”. Tampoco es posible encontrar una palabra checa que describa la pertenencia a una región o ciudad latinoamericana. Igualmente resulta imposible encontrar un equivalente de una sola palabra para ciertas zonas pobladas de ciertas plantas. Los ejemplos de las entradas de esta última categoría de los vocablos posiblemente no traducibles con una sola palabra son los siguientes:

clavija, f. (1) (Dom): velký, škaredý zub; (2) lid. (Nik): stolička, zub; (3) vulg. (Salv): penis; (DA).

cochala, adj. (1) (Bol): vztahující se k bolivijskému městu Cochabamba; (DA).

churquial, m. (1) (Bol, szArg): místo zarostlé stromy *churqui*; (DA).

cochuchal, m. (1) (szArg): místo zarostlé stromy *cochucho*; (DA).

4. Conclusión

El objetivo de este trabajo final de carrera fue elaborar una parte del Diccionario español–checo de americanismos, en concreto, traducir las entradas de Diccionario de americanismos que empiezan con la letra C. Como la letra C incluye también las palabras que empiezan con la Ch, toda la lista de vocablos con la letra inicial C resulta muy larga y en esta tesina aparece sólo una parte de ella. En concreto se trata de vocablos *chontaqui* - *coirón*.

En la parte introductoria de la tesina se pone breve explicación de la organización de las entradas para facilitar al lector la orientación en este trabajo y, respectivamente, en el Diccionario español – checo de americanismos. La parte más larga de la tesina es la traducción del diccionario misma. Para aclarar ciertas dudas o defender algunas decisiones del proceso de la traducción sirve el comentario de la traducción. En él se explican las dificultades que un traductor puede afrontar y con varios ejemplos de la parte del diccionario se muestran las particularidades con qué me encontré yo en la parte del diccionario que traduje. Sobre todo hay que destacar realidades y cosas propias de la América Latina que no existen en nuestro país y que, entonces, no pueden tener un equivalente correspondiente checo. De campos semánticos el comentario se dedica a la fauna y flora latinoamericana, a la mitología y al campo. Lo que se refiere a la gramática, se presta la atención en especial a las interjecciones, ya que algunas aparecen sin traducción propia y salen sólo con una explicación enciclopédica.

5. Bibliografía

Recursos primarios

ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: Diccionario de americanismos, Lima, 2010.

Recursos secundarios

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ: *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha: Academia, 1998.

DUBSKÝ, J.: *Velký španělsko-český slovník, I/A-H*, Praha: Academia, 1993.

DUBSKÝ, J.: *Velký španělsko-český slovník, II/I-Z*, Praha: Academia, 1993.

CHALUPA, J.: *Španělsko-český, česko-španělský slovník*, Praha: Fin Publishing, s.r.o., 2008.

La biblioteca biológica <http://www.biolib.cz>

Buscador Google, <http://www.google.cz/>

El diccionario de la lengua española Wordreference, <http://www.wordreference.com/es/>

El diccionario de la Real Academia Española, <http://www.rae.es/rae.html>

El diccionario español-checo y checo-español de Seznam, <http://slovník.seznam.cz/es-cz/>

La base de datos de dendrología, <http://databaze.dendrologie.cz/>

El manual de checo on-line, <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Los diccionarios de El mundo, <http://www.elmundo.es/diccionarios/>

Wikipedia, la enciklopedia libre, <http://es.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Portada>

6. Anotación

Autor: Bc. Ema Skrášková

Název práce: Španělsko-český slovník amerikanismů: písmena ch - co (DA)

Instituce: Katedra romanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet stran: 57

Počet znaků: 168 405

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 5

Počet použitých webových stránek: 9

Klíčová slova: slovník, amerikanismus, latinskoamerická španělština, čeština, překlad

Cílem této magisterské diplomové práce je zpracování části hesel pro připravovaný Španělsko – český slovník amerikanismů. Práce vychází z monolingvního slovníku *Diccionario de americanismos*, jehož hesla v abecedním rozsahu ch – co byla přeložena do češtiny. K tomuto překladu byl vytvořen komentář, který zdůvodňuje vybrané překladatelské strategie a poukazuje na nepřeložitelná či problematická hesla.

Annotation

Author: Bc. Ema Skrášková

Title of the thesis: Spanish - Czech dictionary of americanisms: letters ch - co (from DA)

Name of the Faculty and Department: Department of Romances studies, Philosophical

Faculty of Palacký University in Olomouc

Thesis supervisor: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of pages: 57

Number of characters: 168 405

Number of supplements: 0

Number of used sources of literature: 5

Number of used sources of web pages: 9

Key words: dictionary, americanism, Latin American Spanish, Czech, translation

The aim of this thesis is to create a part of the Spanish – Czech dictionary of americanisms. The work is based on monolingual dictionary *Diccionario de americanismos*. Its entries in the alphabetical order ch – co were translated into the Czech language. Consequently, a commentary was written to describe the translation strategies and point out some questionable translations.